



EIRA

ENERGY INVESTMENT RISK ASSESSMENT

2020

EIRA MONITORING REPORT ARMENIA

 *COMMON RULES FOR **GLOBAL ENERGY SECURITY***



Funded under the EU4Energy initiative of the European Union



EU4Energy



EIRA

ENERGY INVESTMENT RISK ASSESSMENT

2020

EIRA MONITORING REPORT ARMENIA

 *COMMON RULES FOR **GLOBAL ENERGY SECURITY***



Funded under the EU4Energy initiative of the European Union

Disclaimer

This report has been produced with the assistance of the European Union within the framework of the EU4Energy Initiative. The contents are the sole responsibility of the author(s) of the report or the individuals who have otherwise contributed thereto, and can in no way be taken to reflect the views of the European Union, the Energy Charter Secretariat and signatories to the Energy Charter Treaty, collectively or separately.

Information contained in this report has been obtained from sources believed to be reliable. However, the Energy Charter Secretariat does not guarantee or otherwise represent the accuracy or completeness of any information published herein. The Energy Charter Secretariat shall not be responsible for any loss or damages arising from the use of the information or from any errors or omissions therein contained. This report (1) is published on the understanding that the Energy Charter Secretariat supplies the information but does not attempt to render legal or other professional services, and (2) shall not, in any manner whatsoever, be viewed as a work product intended to be used or relied upon in decision-making process for business or commercial purposes, whether actual or purported. Any use of this report falling outside of the limitations set herein shall be at the sole risk of the user concerned.

Reproduction of this report, save where otherwise stated, is authorised, provided that the source is acknowledged. All rights are otherwise reserved.

ENERGY CHARTER SECRETARIAT PUBLICATION

ISBN 978-905948-220-3 (printed)

ISBN 978-905948-221-0 (pdf)

Depot number: D/2020/7850/2

Copyright © Energy Charter Secretariat, 2020

All rights reserved

FOREWORD

Within the context of the EU4Energy Initiative and based on the principles of the Energy Investment Risk Assessment (EIRA), the Energy Charter Secretariat has developed this EU4Energy/EIRA Monitoring Report 2020 for Armenia. It monitors the recommendations provided to Armenia in the extended country profile 2017 and the areas for improvement outlined in Armenia's country profile in the EIRA 2018 Report, the first public edition of our flagship publication. With EIRA we provide governments with an efficient and effective tool to analyse and mitigate investment risk for their energy sectors.

The overall risk level against the assessed areas in Armenia is low, and in the past few years we have witnessed some progress regarding the implementation of measures to improve market conditions, such as gradual liberalisation of the electricity market. However, there are some solid plans on the table, including the preparation of comprehensive investment facilitation plan and development of the new National Programme on Energy Savings and Renewable Energy. I believe that Armenia will continue pursuing reforms aimed at creation of favourable conditions for foreign investments and reducing energy investment risks.

I hope that this EU4Energy EIRA Monitoring Report 2020 for Armenia will serve the policymakers as guidelines for further improvements of relevant policies and strategies aimed at facilitation of the investments in the country's energy sector.

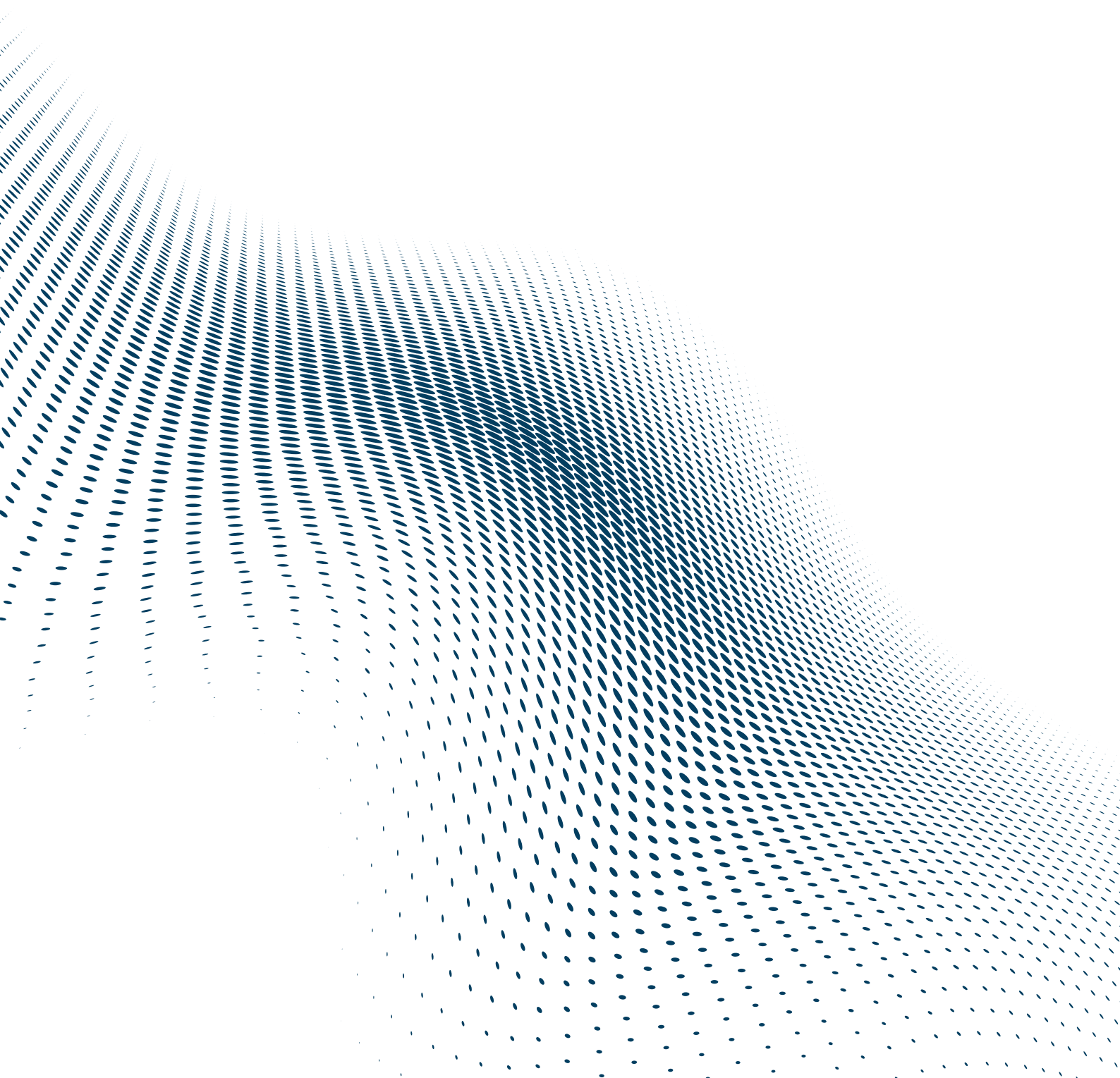


Dr Urban Rusnák
Secretary General
Energy Charter Secretariat
Brussels, August 2020

TABLE OF CONTENTS

INTRODUCTION	5
RECENT DEVELOPMENTS IN THE COUNTRY	8
ANALYSIS OF THE IMPLEMENTATION OF RECOMMENDATIONS	14
CONCLUSIONS	34
FOLLOW-UP RECOMMENDATIONS	36

INTRODUCTION



About the EIRA monitoring report

This EU4Energy EIRA monitoring report aims to assess current progress towards the implementation of the recommendations made in the EIRA extended profile for Armenia prepared in 2017 with support from EU4Energy. The report includes a qualitative analysis of the completed actions and assesses the progress made by the country in terms of the suggested areas of improvement. The report also identifies the next steps needed to reach the countries' goals, as outlined in previous EIRA publications.

This report was prepared by the Investment Unit of the ECS and the EU4Energy Project Management Unit.

The ECS extends its thanks to the state agencies, companies and organisations in Armenia for their valuable contributions of high-level expertise to the report, and in particular to the Ministry of Territorial Administration and Infrastructure, the Ministry of Justice, the Ministry of Economy, the Public Services Regulatory Commission, UNDP Armenia, Gazprom Armenia CJSC, Ameria CJSC, EA Energy Advisory LLC, Shtigen LLC and Habitat for Humanity.

About the EU4Energy Initiative

The EU4Energy Initiative is part of the Eastern Partnership. In this specific initiative, the European Union (EU) works with the six Eastern Partnership (EaP) countries (Armenia, Azerbaijan, Belarus, Georgia, Moldova and Ukraine), as well as the five states of Central Asia (Kazakhstan, Kyrgyzstan, Tajikistan, Turkmenistan and Uzbekistan), to improve energy supply, security and connectivity, and to promote energy efficiency and the use of renewables in the region. The EU provides finance for projects and programmes that promote energy market reforms and sustainable energy solutions in order to assist partner countries to reduce their energy dependency, making them more resilient, whilst also reducing their carbon footprint. Over the longer term, this makes energy supply more affordable, reliable and transparent, thus mitigating energy poverty and reducing energy bills for both businesses and citizens alike.

Within the EU4Energy Governance Project, the Energy Charter Secretariat cooperates with Armenia to strengthen the country's legal and regulatory frameworks in the areas of energy efficiency, energy market reforms and enhancement of the investment climate. Best practices for energy policies, which have proven to function well in the EU and other Eastern Partnership countries, serve as models that could be transposed into the specific contexts of Armenia.

About EIRA

EIRA is a publication of the Energy Charter Secretariat (ECS) that evaluates specific risks affecting energy investment which can be mitigated through adjustments to policy, legal and regulatory frameworks. It aims to identify policy gaps, provide learning opportunities, and stimulate reforms that can make the investment climate of countries more robust and reduce the risk of investor-state disputes. The results in this report are presented in the form of individual country risk profiles, where the information in these profiles is obtained from governments and external energy experts. In addition to highlighting the key strengths and areas for improvement in each country, the profiles of the recurring participants include a year-on-year comparison table.

The EIRA methodology was developed in 2017, and formed the basis of the EIRA Report 2018. The methodology for 2018 did not contain major changes, although all comments received on the 2017 Report were taken into account. This led to several methodological improvements, including (a) the inclusion of more external parties, which allowed for further countering of the perception of selfassessment and the avoidance of exceptional score values; (b) the use of one fact-based questionnaire is as follows:

EIRA analyses three risk areas:

- | Unpredictable policy and regulatory change
- | Discrimination between domestic and foreign investors
- | Breach of State obligations

Four indicators were selected to calculate the risk level for each of these risk areas, as follows:

- | Foresight in policy and regulatory change
- | Management of decision-making processes
- | Regulatory environment and investment conditions
- | Rule of law (compliance with national and international obligations)

Each of these indicators has two sub-indicators, all of which are assessed based on validated responses to a set of factual questions.

A full version of the EIRA methodology, including a description of the indicator performance and the 2018-2020 EIRA questionnaire, can be found on the EIRA website, <https://eira.energycharter.org>.

RECENT DEVELOPMENTS IN THE COUNTRY



Recent political developments

Following parliamentary elections at the end of 2018, a new government was formed and a new five-year government programme was endorsed by the Parliament in February 2019. The government has brought a renewed commitment to good governance, including anti-corruption efforts, transparency, and accountability.

Economic situation

The robust expansion of 2017 and 2018 (with the real GDP growth of 7.5 and 5.2 %, respectively) has continued and reached 7.6 % in 2019.

With external and internal inflationary pressures low, average annual inflation fell from 2.5 % in 2018 to 1.4 % in 2019, below the target range of the Central Bank of Armenia (4.00 % +/- 1.5 %).

Energy Sector

Armenia's energy sector has been transformed from a severe crisis in the early 1990s to relative stability. A combination of policy, legal, regulatory, and institutional reforms have had good results. Improvements in operating efficiency, such as a decrease in technical and nontechnical line losses and a nearly 100 % collection rate, have helped create commercially viable service providers; however, issues related to energy supply, subsidies and administration remain.

Armenia faces three principal challenges related to its energy sector: (i) an emerging supply gap; (ii) the need to maintain energy supply reliability; and (iii) the need to maintain affordable tariffs. Armenia has limited energy resources, and can meet about 35 % of its total demand for energy from domestic resources.

Armenia's overall position of the World Bank's Doing Business 2020 is currently 47 (down six positions compared with Doing Business 2019), with the highest ranking of 10 (minus 2 positions compared to 2019) for the Starting a Business category, and the lowest one of 120 for Protecting Minority Investors.

Armenia is ranked 105 (along with Algeria, Brazil, Cote D'Ivoire, Egypt, El Salvador, Peru, Timor-Leste, and Zambia) in Transparency International's Global Corruption Perceptions Index.

In 2019, Moody's Investors Service ("Moody's") upgraded the government of Armenia's local and foreign currency long-term issuer and foreign currency senior unsecured debt ratings to Ba3 from B1.

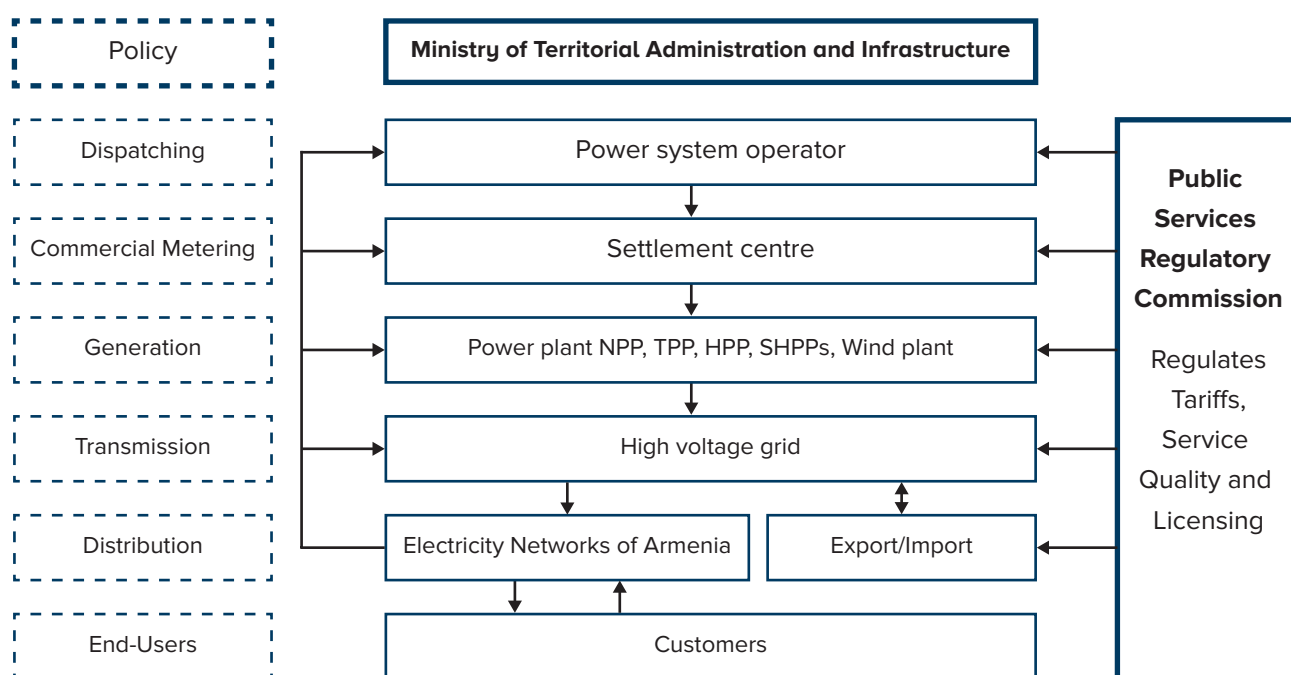
Armenia has no confirmed oil or natural gas reserves, and is therefore highly dependent on imported energy resources, importing oil and oil products from Georgia, Iran, Russia and Europe. Natural gas is imported from Russia via Georgia (with a limited volume of natural gas being imported from Iran as part of a gas-for-electricity swap arrangement), and nuclear fuel is imported from Russia. Exacerbating the situation is the fact that Armenia has very low levels of energy efficiency compared to developed countries. The government has therefore adopted several laws with the aim of developing domestic (and especially renewable) energy resources and the widespread implementation of energy efficiency measures.

Although Armenia has sufficient electricity-generating capacity to meet current domestic needs, electricity demand is projected to grow by two to three percent annually. In Armenia, electricity is generated by one nuclear power plant, several large hydro-electric plants, one thermal plant and by other types of generation based on renewable energy sources. In 2015, the country's electricity distribution and retail company, Electrical Networks of Armenia (then owned by Inter RAO) was sold to Tashir Group, which announced that it would invest about USD 900 million in upgrading the network infrastructure over the subsequent few years, in cooperation with international financial institutions.

The High-Voltage Energy Network (HVEN) of Armenia is a state monopoly that operates as a closed joint stock company. Its main goal is to secure the transmission of energy via 220–110kV electrical networks, including service operation, maintenance, reconstruction, retooling and design works, and the expansion of the network through the construction of energy facilities and high-voltage transmission lines.

As an independent operator, the Electro Power System Operator CJSC (EPSO) has a monopoly over the strategic functioning of the power system. It is responsible for short-term planning, dispatch and operational management of the electricity system. The development planning of the electricity transmission grid and other functions is based on a market approach. The function of the Electricity Market Operator is implemented by the Settlement Centre, which is responsible for the organisation of the electricity wholesale market, supervision of the electricity (capacity) metering automated system and its maintenance, monitoring of the trade in electricity in accordance with the contracts signed within the electricity wholesale market, contracts for electricity export or import, the preparation and submission of documents to participants in the wholesale market and service providers, and other functions as defined by the market rules.

Armenia's Electricity Market Scheme



Source: Export.gov

The Public Services Regulatory Commission (PSRC) establishes procedures for setting and reviewing tariffs. Under existing legislation, the PSRC can either set a specific monetary value on the tariff or establish a clear formula for calculating the tariff based on parameters defined in this legislation. According to Law on Energy, a tariff should cover:

- | Justified operational maintenance costs
- | Loan service costs
- | Costs related to environmental standards
- | Mothballing and preservation costs
- | Costs of safe keeping of spent nuclear fuel and requisite allocations to the Nuclear Plant Decommissioning Fund
- | Technical and commercial losses
- | Other justified costs as defined in legislation.

The energy tariff should also provide the operator with the opportunity to make a reasonable profit. The PSRC or the licensee can request a tariff review every six months, and once requested, a tariff review must be submitted within 90 days. The PSRC is authorised to set long-term tariffs for more than six months if this is considered necessary to provide investment security. Once a tariff is set, licensees cannot appeal the level of a tariff; the only recourse for altering an assigned tariff is to petition the PSRC with regard to the tariff methodology.

Armenia has significant potential in terms of solar energy. The average annual amount of solar energy flow per square metre of horizontal surface is about 1720 kWh (compared with the average in Europe of 1000 kWh). One quarter of the country's area has solar energy resources at a level of 1850 kWh/m².

The Ministry of Territorial Administration and Infrastructure plans to build industrial-grade solar stations with a capacity of up to 110 MW. The government of Armenia has also taken steps to develop the country's geothermal resources.

Armenia has proven experience in photo-voltaic (PV) technologies and has significant deposits of the raw materials needed to develop a whole PV chain locally.

The government of Armenia is planning the construction of a new nuclear power plant, and has shown interest in small modular reactors (SMRs).

Investment climate

According to the UNCTAD's 2019 World Investment Report, foreign direct investment (FDI) inflows to Armenia increased to USD 254 million in 2018, a slight rise compared to 2017 (USD 250 million). Russia, Greece, Cyprus and Germany are the four major investors in Armenia, although significant investments are also made by members of the Armenian diaspora (nearly six million people). The main FDI sectors include energy, telecommunications, metallurgy, hotel services and air transportation. Total FDI stock was estimated at USD 5.5 billion in 2018 (UNCTAD).

Measures for attracting investment include free economic zones for high-tech industries that provide companies with preferential treatment in terms of corporate profit tax, VAT, property tax, and customs duties.

EIRA recommendations on improving the investment climate in the energy sector and reduction of risks

In 2017, an EIRA extended country profile for Armenia was prepared by the Energy Charter Secretariat (ECS) as part of the EU4Energy governance project.

The risk of discrimination between foreign and domestic investors has been identified as relatively low, and the assessment of the country's performance (with an estimated total score of 87.2) is detailed in the table below:

Table 1. Assessment of four main indicators in the 2017 EIRA Extended Country Profile for Armenia

MAIN INDICATOR 1 – POLICY PRIORITIES AND SPECIFIC GOALS RELEVANT TO THE ENERGY SECTOR		MAIN INDICATOR 2 – MANAGEMENT OF POLICY-MAKING PROCESSES		MAIN INDICATOR 3 – OVERSIGHT OF MARKET FUNCTIONING, PRIVATE SECTOR AND REGULATED COMPANIES		MAIN INDICATOR 4 – RULE OF LAW	
SUB- INDICATORS	SCORE	SUB- INDICATORS	SCORE	SUB- INDICATORS	SCORE	SUB- INDICATORS	SCORE
Existence of policy priorities and specific goals relevant to the energy sector	-	Institutional governance	87.2	Regulatory effectiveness	100	Contract enforcement, domestic dispute settlement and ISDS ¹	79.4
Robustness of goals	80.5	Transparency	74.3	Restrictions on FDI	85.7	Respect for property rights	100
Confidence in the implementation of goals	90.2						
OVERALL ASSESSMENT	85.4	OVERALL ASSESSMENT	80.7	OVERALL ASSESSMENT	92.9	OVERALL ASSESSMENT	89.7

Source: EIRA Extended Country Profile for Armenia, 2017

The methodology of the EIRA report has been slightly modified for the 2018 and following editions, and some of the indicators have been changed or updated. In this regard, the scores for the 2017 and following editions are not comparable.

In the 2018 and 2019 editions of EIRA, the levels of risk for all three areas remained relatively flat. However, the overall scores of the indicators for Armenia showed a slight improvement between 2018 and 2019, as shown below:

¹ Investor-State Dispute Settlement

Table 2. Assessment of three risk areas for investments in the energy sector in Armenia

RISK AREAS	2018	2019
Unpredictable policy and regulatory change	29	29
Discrimination between foreign and domestic investors	22	22
Breach of state obligations	18	18

Source: EIRA 2018; EIRA 2019

Table 3. Armenia's performance against EIRA indicators

INDICATORS	2018	2019
INDICATOR 1: FORESIGHT OF POLICY AND REGULATORY CHANGE	62	63
Sub-Indicator 1.1: Communication of vision and policies	82	82
Sub-Indicator 1.2: Robustness of policy goals and commitments	41	44
INDICATOR 2: MANAGEMENT OF DECISION-MAKING PROCESSES	70	70
Sub-indicator 2.1: Institutional governance	56	56
Sub-indicator 2.2: Transparency	83	83
INDICATOR 3: REGULATORY ENVIRONMENT AND INVESTMENT CONDITIONS	81	81
Sub-indicator 3.1: Regulatory effectiveness	72	72
Sub-indicator 3.2: Restrictions on FDI	90	90
INDICATOR 4: RULE OF LAW	82	82
Sub-indicator 4.1: Management and settlement of investor-State disputes	80	80
Sub-indicator 4.2: Respect for property rights	83	83

Source: EIRA 2018; EIRA 2019

ANALYSIS OF THE IMPLEMENTATION OF RECOMMENDATIONS

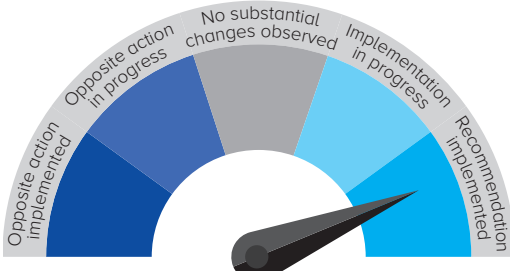
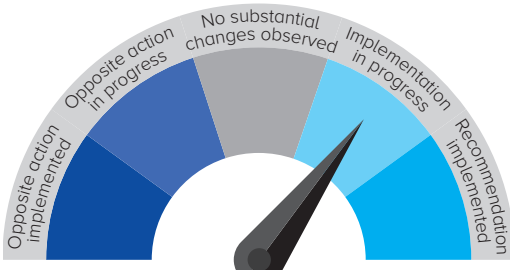
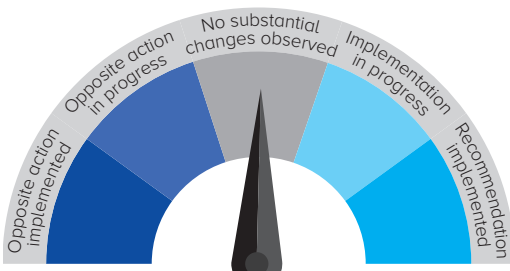
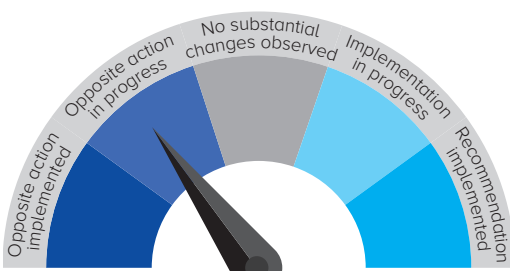
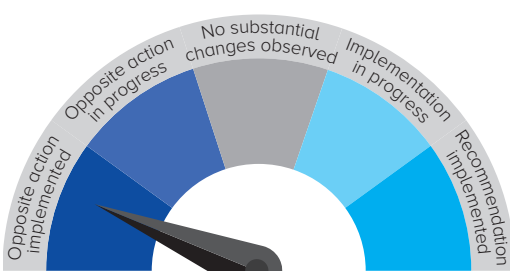


Methodology

The objective of this analysis is to monitor the implementation of the recommendations in the 2017 extended profile produced within EU4Energy Governance and 2018 regular EIRA country profiles for Armenia. It is based on a review of the existing legal and regulatory framework in the country in relation to the energy sector and investment climate, and on the results of the corresponding survey. A relevant questionnaire was developed and 55 stakeholders were contacted with a request to fill out this questionnaire. Nine completed questionnaires were received, and two phone interviews have been conducted with representatives of energy companies. Three questionnaires were completed by Ministries, one by an independent regulatory body, one by an international organisation, one by a local NGO, one by a consulting company specialising in the energy sector, one by the local branch of a transnational gas company, and one by a law firm.

The methodology for the analysis of the implementation of the recommendations outlined in the EIRA 2017 and 2018 publications was developed by the Investment Unit of the Energy Charter Secretariat, and based on an internal discussion among the contributors to the report. The main objective of this methodology is to assess the progress made by the respective governments in terms of the implementation of the specific recommendations/suggested areas for improvement. Progress towards the implementation of each suggested area for improvement was assessed against five benchmarks representing the current status of the implementation. The findings, which support certain conclusions for each area of improvement, were obtained based on desk research and data provided by stakeholders, and the following five implementation statuses were identified.

Table 4. Explanatory table: implementation status for each suggested area of improvement

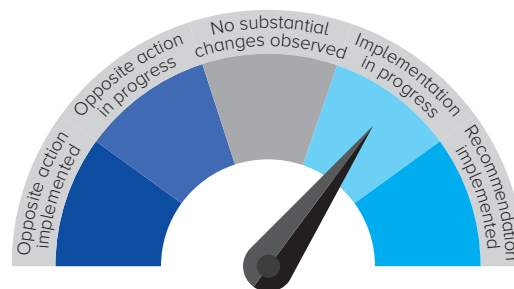
STATUS OF IMPLEMENTATION	DESCRIPTION	GRAPHIC IMAGE
Recommendation implemented	This status indicates full and complete implementation of the recommendation and it means that the implementation led to the expected outcomes and overall improvements in the situation in this area.	 A semi-circular gauge divided into five segments: 'Opposite action implemented' (dark blue), 'Opposite action in progress' (medium blue), 'No substantial changes observed' (grey), 'Implementation in progress' (light blue), and 'Recommendation implemented' (bright blue). The needle points to the 'Recommendation implemented' segment.
Implementation in progress	This status indicates that either some of the elements of a specific recommendation have been completely implemented by the respective government or that actions aimed at full implementation of a recommendation are currently being applied.	 A semi-circular gauge divided into five segments: 'Opposite action implemented' (dark blue), 'Opposite action in progress' (medium blue), 'No substantial changes observed' (grey), 'Implementation in progress' (light blue), and 'Recommendation implemented' (bright blue). The needle points to the 'Implementation in progress' segment.
No substantial changes observed	No certain action aimed at the implementation of the recommendation and the current situation is exactly the same or very similar to that in 2017	 A semi-circular gauge divided into five segments: 'Opposite action implemented' (dark blue), 'Opposite action in progress' (medium blue), 'No substantial changes observed' (grey), 'Implementation in progress' (light blue), and 'Recommendation implemented' (bright blue). The needle points to the 'No substantial changes observed' segment.
Opposite action in progress	The government has initiated and/or has already implemented some elements/ actions which were intended to have a different effect, and which may lead to outcomes that are opposite to the specific recommendations.	 A semi-circular gauge divided into five segments: 'Opposite action implemented' (dark blue), 'Opposite action in progress' (medium blue), 'No substantial changes observed' (grey), 'Implementation in progress' (light blue), and 'Recommendation implemented' (bright blue). The needle points to the 'Opposite action in progress' segment.
Opposite action implemented	This status indicates the full implementation of actions that have led to a completely opposite effect to the recommendation.	 A semi-circular gauge divided into five segments: 'Opposite action implemented' (dark blue), 'Opposite action in progress' (medium blue), 'No substantial changes observed' (grey), 'Implementation in progress' (light blue), and 'Recommendation implemented' (bright blue). The needle points to the 'Opposite action implemented' segment.

2017 EIRA Publication

SUGGESTED AREA FOR IMPROVEMENT 1

STATUS OF IMPLEMENTATION

PROPER IMPLEMENTATION OF LAWS UNDERGOING REFORM

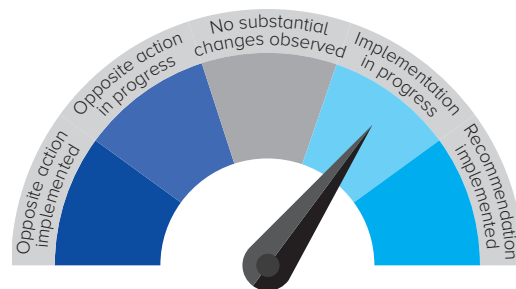


FINDINGS

The PSRC adopted Decision No. 161-N dated 17 May 2017 entitled “Network Rules for the Electrical Energy System in the Republic of Armenia, Approval of Temporary Indicators for Reliability and Safety of the Electrical Energy System, Making Additions and Amendments and Invalidation of Certain Decisions of the PSRC (the Grid Code)”. This decision aimed to streamline and strengthen the reliability and safety of the country’s power network and improve long-term planning;

The PSRC’s Resolution No. 456-N dated 12 December 2018 defines Exemplary Contract Form on connecting power plants (under construction or renovation) to the distribution network, delivering electricity during testing and commissioning works and on the purchase and sale of electricity to the distributor (the law guarantees the sales of electricity produced by power generator plants with installed capacity of up to 30 MW) improved and streamlined the process of connection of production capacities to the grid.

GRANTING SECTOR-SPECIFIC INCENTIVES TO ATTRACT INVESTMENT



FINDINGS

With the Decision No. 159-N dated 29 May 2019, the PSRC has introduced new feed-in tariff for electricity (24.233 dram/ kWh excluding VAT) generated within the period between 01.07.2019 and 01.07.2020 by solar power plants with the capacity of less than 5 MW (inclusive) which were granted licenses after 2 November. 2018. The feed-in tariff for the electricity produced by solar power plants with capacity less than 1 MW (inclusive) and which were granted licenses before 2 November 2018, is 43.585 dram/kWh excluding VAT);

The PSRC approved the procedure for determining the electricity tariff produced by the power plants using the renewable energy sources (PSRC Decision No. 396-N dated 24 October 2018). This decision made the process of determining feed-in tariffs produced from solar panel and windmills type renewables more transparent;

The Government adopted a Decision No. 426-N dated 12 April 2018 on Technical Regulations on energy saving and energy efficiency in newly constructed residential buildings, as well as in state-financed (reconstructed, renovated) buildings. These regulations, which entered into force on 24 October 2019, will have a considerable impact on the sector of energy efficiency in residential buildings and will force construction companies/ developers to invest in the relevant field;

The reduction of customs fees for imported assembling parts of solar panels has been introduced;

The Law on Additions and Amendments to the Energy Law of the Republic of Armenia No. HO-100-N dated 7 February 2018 (entered into force on 1 July 2018) stipulates the transformation of the electricity wholesale market into a competitive one. This foresees the input of competitive mechanisms in a not regulated part of an electricity wholesale market, entrance of new participants (such as traders and suppliers) to the market without any barrier, separation of distribution and supply activities, and, as a result of import license regime revocation, possibility for importing cheaper electricity from the neighbouring countries. The PSRC, in collaboration with state agencies, elaborated the new model of wholesale electricity market, where the new regulatory tools bases for the 1) protection of consumers rights, 2) fair division of responsibility between producers and consumers and other fundamental principles were imputed;

PSRC adopted the Decision No. 516-N dated 25 December 2019 on Approval of Trade Rules for the Wholesale Market of Electricity of the Republic of Armenia, which will enter into force on 1 February 2021. This Decision has approved the invalidation of previous, temporary rules, and allowed to streamline the electricity market rules and to make it more transparent;

Consequently, in 2021, the PSRC shall implement the elaboration of new exemplary contract forms, electricity system and distribution grid codes, and will make other compliances in acting regulations that issue from new market model;

On 26 December 2019, the Government of Armenia approved the investment programme “Masdar Armenia” and identified pre-conditions for an investment project assuming installation of PV panels with the total capacity of 400 MW;

The PSRC introduced Decision No. 429-N dated 21 November 2018, on Amendments in Commission’s decision No. 374-N dated 1 November 2013 and Invalidation of Decision No. 339-N. The Decision includes a provision on approving new Procedures of Licensing in the Energy Sector. Based on the proposals from the Ministry of Territorial Administration and Infrastructure, and in accordance with points 35 and 36 of the Licensing rules, the PSRC set 200 MW as the total maximum capacity for electricity generation licenses for solar power plants not exceeding 5 MW of installed capacity, for the period between 2 November 2018 and 31 December 2020. The above-mentioned licenses shall not be provided and feed-in tariffs shall not be set if as a result of issuing a license, if the total capacity of solar power plants exceeds the limits outlined by point 35 and point 36 of Licensing rules;

According to the above-mentioned decision, the production licenses for all wind power stations and solar power stations with total capacity exceeding 30 MW and 5 MW, respectively, will be provided based on the public-private partnership principle;

Other resolutions of the PSRC which could be considered as essential for attracting investments are the settlement of PPA contracts exemplary form that makes the regulation clear and predictable for investors.

SUGGESTED AREA FOR IMPROVEMENTS 3

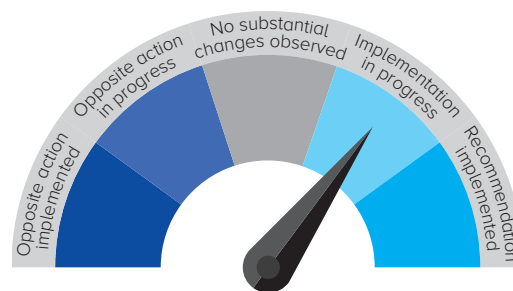
CREATING A MECHANISM OR BODY FOR INTER-MINISTERIAL COOPERATION

FINDINGS

The Government Decision No. 667-L dated 8 June 2018, includes a provision on establishment of various committees, including intra-ministerial ones, for better coordination of the Government's decision-making process.

By the Decree of the Prime Minister of the Republic of Armenia No. 1654-A dated 18 December 2018, a working group on reviewing investment projects in the field of energy saving and renewable energy sources was established. The group is also supposed to provide recommendations on eliminating impeding factors for the implementation of such projects (including improving the legal framework and harmonisation of existing relevant regulatory documents with international standards).

STATUS OF IMPLEMENTATION



The Article 13 of the Law on Public Services Regulatory Body No. HO-18-N dated 25 December 2003 refers to the collaboration with state institutions, in particular, that a) PSRC has the right to apply to state authorities for receiving relevant information, within their mandate and b) PSRC participates in the development of economic and financial programmes and provides its suggestions.

SUGGESTED AREA FOR IMPROVEMENT 4

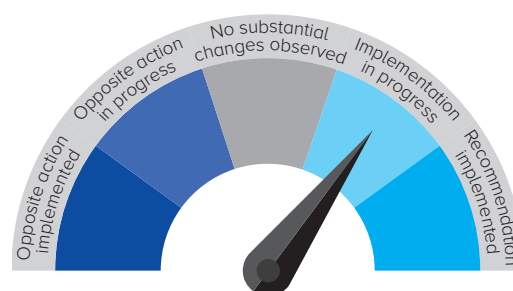
MAKING CONSULTATION WITH STAKEHOLDERS ON DRAFT LEGISLATION MANDATORY UNDER THE LAW

FINDINGS

Article 3 of the Law on Normative Legal Acts No. HO-180-N, dated 21 March 2018, includes provisions for mandatory public discussions (hearings) on draft legislative acts and optional public discussions (hearings) of draft legislation or other normative legal acts.

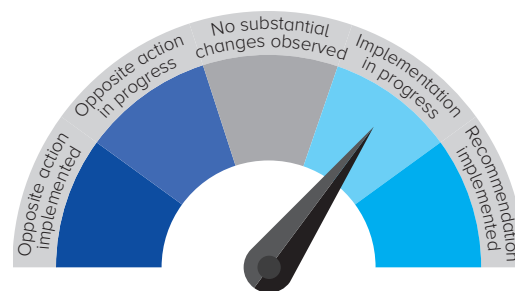
A public discussion of drafts of other normative (regulatory) legal acts can be initiated by the drafter or the institution adopting the act.

STATUS OF IMPLEMENTATION



The government decree on the Order of Organising and Holding of Public Discussions No. 1146-N, dated 10 October 2018, regulates the process and procedure of public discussions (hearings). In particular, under these regulations, the institutions responsible for the preparation of the draft shall arrange public consultations (hearings) on the draft documents, with the aim of notifying natural and legal persons of the draft normative legal act, and to collect and consider their opinions.

INCREASING THE ACCESSIBILITY AND AVAILABILITY OF LAWS AND REGULATIONS IN FOREIGN LANGUAGES



FINDINGS

Government decision No. 396, dated 30 December 1996, on the Establishment of Periodic Official Bulletins, regulates the official publication of adopted laws and regulations.

Article 25 of the Law on Normative Legal Acts No. HO-180-N, dated 21 March 2018, stipulates that all normative legal acts adopted before 1 July 2019 should be published in the Official Bulletin of the Republic of Armenia (in print) and on a single website (for promulgation electronically). It also stipulates that normative legal acts must be officially published on single website. This article came into force on 1 July 2019.

Adopted legal acts and drafts are also published on the official website of the National Assembly of the Republic of Armenia (www.parliament.am), the Armenian Legal Information Systems (www.arlis.am/ www.laws.am/ www.legislation.am) and other resources (www.irtek.am, www.gov.am, www.e-gov.am). Draft and adopted legal acts are accessible to the public online via the official websites of the relevant state authorities. Draft legal acts are published on the special website run by the Ministry of Justice (www.e-draft.am).

Official translations of legal acts are provided by the Translation Centre of the Ministry of Justice of the Republic of Armenia, a State Non-Commercial Organisation that was established based on Government Decree No. 167-N, dated 22 February 2008. The relevant state agencies can request a translation from the Centre based on necessity and urgency. The translated documents are available at the Centre's website, www.translation-centre.am.

The proportion of legal acts that can be translated is limited, and sometimes decisions on the selection of acts for translation depend on available funds or support from a foreign/ international donor.

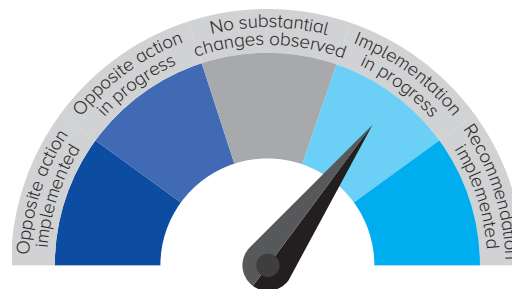
SUGGESTED AREA FOR IMPROVEMENT 6²

STATUS OF IMPLEMENTATION

FORMULATION OF COHERENT AND CLEAR LEGISLATION AND REGULATIONS

FINDINGS

The Law on Normative Legal Acts No. HO-180-N, adopted on 21 March 2018, includes provisions for legislative techniques pertaining to sub-legislative regulatory legal acts, the structure of regulatory legal acts, making amendments and supplements to regulatory legal acts, and the termination of regulatory legal acts, and calculation of the terms shall apply to individual and internal legal acts unless otherwise provided for by law or regulatory legal acts whereby the adoption of an individual or internal legal act has been envisaged.



- 2 The Ministry of Justice of the Republic of Armenia commented that references to relevant regulations in the Armenian legislation have been provided in the responses to EIRA questionnaires for previous years. The Ministry has also requested to specify on development in this area which led to such conclusion in 2017 EIRA publication

SUGGESTED AREA FOR IMPROVEMENT 7

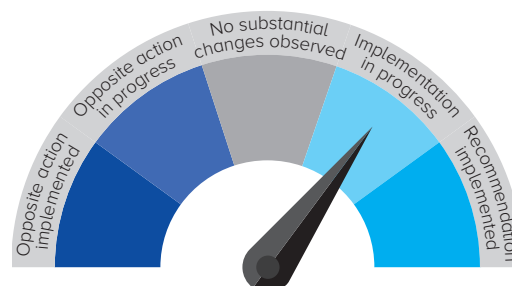
STATUS OF IMPLEMENTATION

IMPROVEMENTS IN SUPPORT AND ASSISTANCE FOR INVESTORS IN TERMS OF REMOVING BUREAUCRATIC OBSTACLES

FINDINGS

Armenia's overall position of the World Bank's Doing Business 2020 is currently 47 (down six positions compared with Doing Business 2019), with the highest ranking of 10 (minus two positions compared to 2019) for the Starting a Business category, and the lowest one of 120 for Protecting Minority Investors.

According to the extract of the Protocol No. 45 of the Government of Armenia's Sitting dated 8 October 2015, the Government approved the Concept of Investment Policy of Armenia and the Action Plan. This policy aimed to attract domestic and foreign investments, including via the promotion of investments. Article 3 of this Policy is dedicated to the implementation of corresponding reforms. In particular, Paragraph 3.3 refers to the support/ facilitation of investment. Point 2 of the Action Plan refers to the development of a investment facilitation and attraction strategy by December 2020. The newly established Investment Support Centre introduced a single-window service for all potential domestic and foreign investors.



PSRC periodically reviews the procedure for licensing activity in the energy sector and model agreement forms in order to simplify this process and ensure the transparency of this regulation. The Resolution of the Commission No. 462-N, dated 1 November 2017, regulates the procedure of inviting and conducting Commission sittings, with the aim of enhancing transparency and holding public consultations on the decision-making process.

Recent amendments to the Law on Energy (Law No. HO-100-N, dated 7 February 2018) eliminated the need for licensing for certain economic activities, including the import and export of electricity.

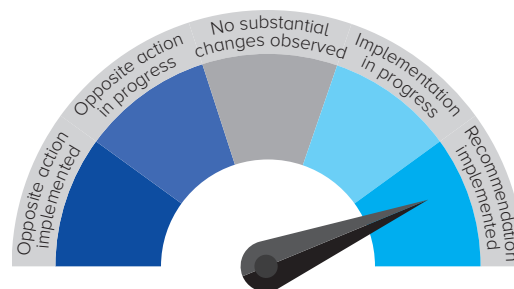
SUGGESTED AREA FOR IMPROVEMENT 8

THE DISCRETIONARY POWERS OF THE REGULATOR VIS-À-VIS STAKEHOLDERS SHOULD BE CLEARLY DEFINED

FINDINGS

Article 11 of the Law on Public Services Regulatory Body No. HO-18-N, dated 25 December 2003, stipulates that the PSRC should announce the place and time of the sessions in accordance with these procedures and provide an opportunity for stakeholders and public representatives to participate in sittings, to receive the agenda and discussion materials, to present information and to intervene.

STATUS OF IMPLEMENTATION



The PSRC announces upcoming sessions under the relevant section of the official website, <http://psrc.am>. Each announcement includes information on the place, date and agenda, the draft conclusion/decision for each item and supporting documents.

SUGGESTED AREA FOR IMPROVEMENT 9

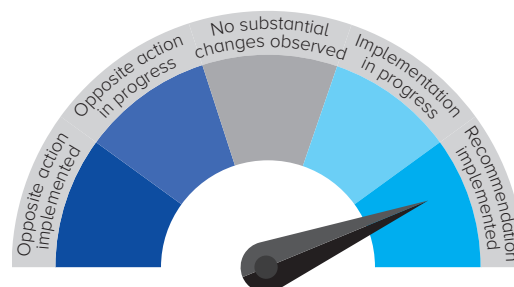
THE INDEPENDENCE OF THE PSRC SHOULD BE FURTHER IMPROVED, RESULTING IN BETTER ACCOUNTABILITY AND TRANSPARENCY OF THE MANAGEMENT OF THE PSRC

FINDINGS

The Law on Public Services Regulatory Body No. HO-18-N, dated 25 December 2003, includes provisions that ensure the accountability and transparency of the PSRC management, including the following:

- Article 9 refers to limitations on the rights of PSRC members and staff (including limitations on being represented in other structures and on eligibility to perform other paid work);
- The provisions of the same article impose limitations on holding shares and securities of regulated organisations. In the case of early termination of an appointment, members of the Commission cannot work in the regulated sector, and staff cannot perform any paid job for regulated organisations;

STATUS OF IMPLEMENTATION



- Article 14 stipulates that within the current year, the PSRC should submit to the National Assembly its programme of work for the next year, no later than 1 October. According to the same article, PSRC should publish its annual report for the previous year in the mass media, before 1 May of the current year;
- Article 19 of the Law requires the submission of the annual financial report to the corresponding Government body, which may conduct a financial audit to check the validity of the report.

According to the PSRC, best international practice was taken into consideration in the introduction of limitations on the reappointment of its members; hence, the position of the Commission is that the respective provisions of the law more effectively ensure the independence of the Commission.

SUGGESTED AREA FOR IMPROVEMENT 10

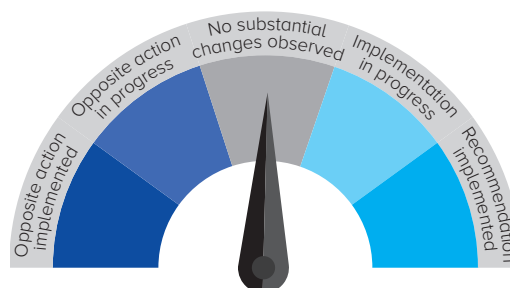
THE PSRC HAS AUTHORITY OVER ITS OWN BUDGET, WHICH IS NOW FINANCED FROM REGULATORY FEES RATHER THAN THE STATE BUDGET. THE PSRC IS IN CHARGE OF ITS OWN BUDGET ALLOCATION, AND ITS EXPENDITURES ARE CURRENTLY CHECKED AND APPROVED BY AN INDEPENDENT AUDITOR

FINDINGS

The Law on Public Services Regulatory Body No. HO-18-N, dated 25 December 2003, and the Law on Budget System No. HO-137, dated 4 June 1997, regulate the budget allocations for the PSRC. Under these legal acts, the PSRC budget is drawn up annually and forms part of the allocations for state institutions. There are some costs/lines in the budget that are autonomously allocated by the regulator.

According to Article 19 of the Law on the Public Services Regulatory Body, the Government may conduct a financial audit to check the validity of the report.

STATUS OF IMPLEMENTATION



The position of the Commission is that it has an independent budget based on the need to provide the regulatory body with the legal and practical tools to operate more effectively. This was enshrined in a programme of reforms to public service regulatory mechanisms presented to the Deputy Prime Minister of the Republic of Armenia.

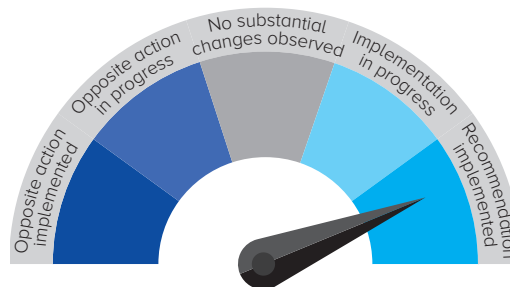
SUGGESTED AREA FOR IMPROVEMENT 11

THE PSRC SHOULD REVISE AND SIMPLIFY ITS EXPORT AND IMPORT RULES, AND SHOULD RATIONALISE THE FEES REQUIRED FOR THESE ACTIVITIES

FINDINGS

According to the Law on Additions and Amendments to the Energy Law of the Republic of Armenia No. HO-100-N, dated 7 February 2018 (which came into force on 1 July 2018), electricity import and export activities are not subject to licensing. Electricity can be imported and/or exported using specific types of license, which according to the Law include the right of import or export in accordance to the Law and market rules (i.e. an electricity generation licence, provided by the Commission). A qualified (eligible) customer can also import electricity. Consequently, all decisions adopted by PSRC until the end of 2019 should be in compliance with the abovementioned provisions.

STATUS OF IMPLEMENTATION



In particular:

- An electricity generation licensee has a right to export produced electricity
- A wholesale licensed trader has a right to export and import electricity
- A supplier has a right to import electricity
- A guaranteed (universal) supplier has a right to import electricity
- A qualified (eligible) customer has a right to import electricity.

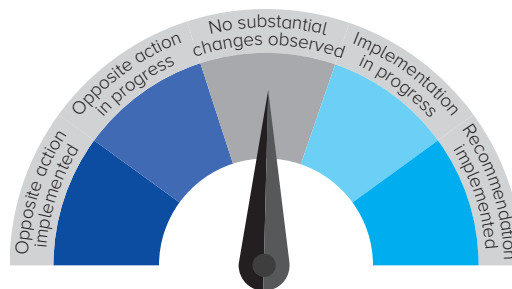
SUGGESTED AREA FOR IMPROVEMENT 12³

A DESIGNATED INVESTMENT OMBUDSMAN'S OFFICE OR COMPARABLE INSTITUTION SHOULD BE ESTABLISHED IN THE COUNTRY

FINDINGS

No Investment Ombudsman's office or comparable institution has been established.

STATUS OF IMPLEMENTATION



3 The Ministry of Justice of the Republic of Armenia provided a comment on the suggested area for improvements 12 and 22, which makes reference to the Constitution of the Republic of Armenia setting provisions concerning the Human Rights Defender's office. The Constitution provides guarantees that any person can apply to the Human Rights Defender if the rights are violated. Protection of rights in business is not directly mentioned in the Law on Human Rights Defender, although it states that legal entities are eligible to apply to the Ombudsman.

SUGGESTED AREA FOR IMPROVEMENT 13⁴

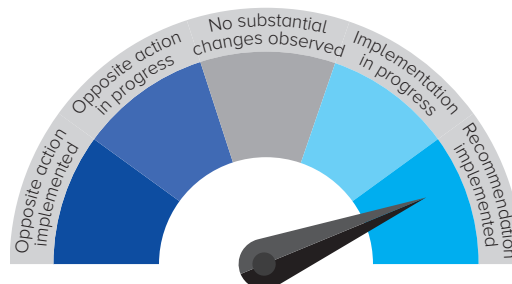
THE RECOGNITION OF FOREIGN COURT JUDGEMENTS SHOULD BE EXTENDED

FINDINGS

The Civil Procedure Code of the Republic of Armenia, Law No. HO-110-N dated 9 February 2018 defines the provisions that regulate the enforcement of foreign judgments in the country.

The Republic of Armenia ratified the Convention on the Settlement of Investment Disputes Between States and Nationals of Other States ('Washington Convention') on 16 October 1992. The country applied the Convention on the Recognition and Enforcement of Foreign Arbitral Awards only to the recognition and enforcement of awards made in the territory of another Contracting State.

STATUS OF IMPLEMENTATION



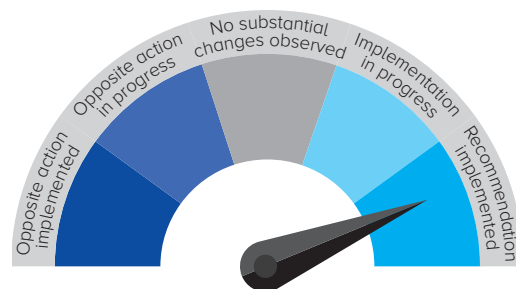
The Republic of Armenia applies the Convention on the Recognition and Enforcement of Foreign Arbitral Awards only to differences arising out of legal relationships, whether contractual or not, which are considered as commercial under the laws of the Republic of Armenia.

4 The Ministry of Justice of the Republic of Armenia provided a comment on the suggested area of improvements 13 and 14 and made references to relevant regulations in the Armenian legislation. The references were included into responses to EIRA questionnaires in previous years. The Ministry emphasised that the actions completed in these areas, such as introduction of new regulations or initiation of reforms, cannot be interpreted as activities following recommendations in the EIRA publication, and suggested removing this part.

REQUIREMENTS RELATING TO EXHAUSTING LOCAL JUDICIAL REMEDIES SHOULD BE REMOVED

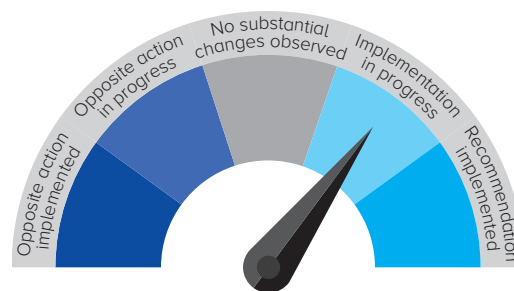
FINDINGS

According to Article 12 of the Civil Procedure Code of the Republic of Armenia, Law No. HO-110-N dated 9 February 2018, the parties may settle the dispute by initiating mediation proceedings, or submit it for resolution to an arbitration tribunal.



Article 24 of the Law on Foreign Investments No. HO-115, dated 31 July 1994, stipulates that all disputes between foreign investors and the Republic of Armenia should be heard in courts within the Republic of Armenia. According to this legislation, disputes between foreign investors and parties that do not represent the Republic of Armenia are heard in courts of the Republic of Armenia, or other bodies dealing with dispute resolution, unless other procedures are considered by international or bilateral agreements.

JUDICIAL ENFORCEMENT INSTITUTIONS AND RULES SHOULD BE REFORMED



FINDINGS

Law No. HO-126N, dated 09 July 2019, entitled “On Making Amendments and Supplements to the Law of the Republic of Armenia on the Compulsory Enforcement of Judicial Acts” introduced the following improvements in this area:

1. Regulations were defined for the rejection of an application for a writ of execution, and it was envisaged that a rejection of the application for a writ of execution should be subject to appeal. This will solve the problem of courts refusing to provide a writ of execution, but individuals may face problems in appealing it.
2. Mechanisms have been set up to encourage voluntary fulfilment of the obligations involved in a debtor’s writ of execution, as a result of which cases of voluntary enforcement of judicial acts are considered to be increased, thus avoiding administrative cost burdens and administrative processes.
3. Regulations on notification have been revised to give priority to the electronic notification system (in the case of state and local self-government bodies and legal entities (sole proprietors)). In the case of natural persons, notifications will be provided via postal delivery, and all persons shall have the right to apply to the compulsory enforcement officer and receive notifications electronically. These regulations aim to reduce postal delivery expenses (it is noteworthy that in 2017, AMD 207,135,000 was spent on deliveries).
4. It is stipulated that the compulsory executor can access any real estate owned by the debtor only with the participation of witnesses.
5. Regulations were set up for the compulsory enforcement officer to remove the prohibition on cash if the obligation has been partially fulfilled, or the prohibition on other property if it does not correspond to the extent of the obligation of the person.
6. Regulations have been set up to ensure that the debtor’s patronymic name is placed in the writ of execution.
7. In case of new property or property rights, there is an obligation to file a new declaration. In the absence or insufficiency of property, or in the case of being pledged, or if the debtor’s property is his or her only housing, which is not subject to confiscation, the compulsory enforcement officer shall, by his/her decision and for the purpose of fulfilment of the requirements of the writ of execution, commend the debtor to register property rights with the name of the debtor. If the requirement is not fulfilled by the debtor, the compulsory enforcement officer should organise, as the representative of the debtor, the registration (declaration) of property rights or property subject to registration or declaration with the name of the debtor, if the debtor fails to base the fact of non-fulfilment of the recommendations of the compulsory enforcement officer on circumstances beyond his/her control.
8. Legal grounds have been established for introducing an electronic document management system for the Compulsory Enforcement Service and other state and local bodies.

⁵ The Ministry of Justice of the Republic of Armenia commented that in recent years, the country has implemented extensive reforms in the area of judicial enforcement procedure in the Republic of Armenia. In particular, comprehensive amendments to the relevant legislations have been introduced throughout 2019. However, this is still an ongoing process. The Ministry suggested reconsidering and changing the status of this recommendation (to “completed”).

9. Provision on non-inventory through the enforcement proceeding instituted with the claim of the sum of up to AMD 100,000 to be confiscated in case of a debtor-natural person, except for the cases where the property of the debtor has not been detected as a result of inquiries envisaged by the Law or the property detected is insufficient to fulfil the corresponding obligations. It has also been defined that the investigation of the debtor-legal entity or its authorised person is announced only when its absence makes the implementation of the stages of enforcement proceeding impossible.

10. It is also stipulated that the State Revenue Committee shall act as a claimant on behalf of the Republic of Armenia, within the scope of enforcement proceedings instituted due to a writ of execution on confiscation of expenses, if court expenses are not subject to confiscation in favour of any public authority according to the judicial act.

11. Issues related to the provision of a copy of the writ of execution and the correction of errors in the writ of execution have been regulated.

12. The list of property (funds) that is not subject to confiscation has been expanded. This includes equipment for the disabled, and property (funds) provided as social assistance.

SUGGESTED AREA FOR IMPROVEMENT 16

DATA COLLECTION AND MONITORING OF ENERGY PRIORITIES SHOULD BE CONDUCTED BY AN AUTHORITY THAT IS INDEPENDENT OF THE LEAD MINISTRY

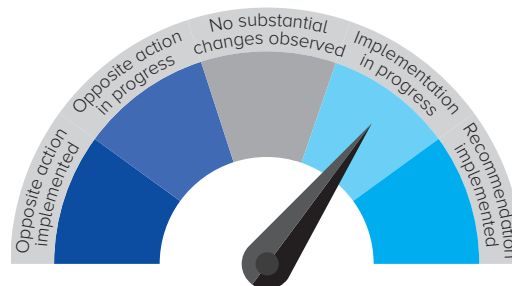
FINDINGS

Data collection is currently partially implemented by independent international agencies such as UNDP Armenia, the EU Covenant of Mayors East and local NGOs, which collect data on energy efficiency and renewable energy projects.

PSRC conducts data collection and monitoring of investment and ongoing activities on a regular basis.

The Biennial Update Reports (BUR) contain updates of national Greenhouse Gas (GHG) inventories, including a national inventory report and information on mitigation actions, needs and support received. Such reports provide updates on actions undertaken by a Party to implement the Convention, including the status of its GHG emissions and removals by sinks, as well as on the actions to reduce emissions or enhance sinks.

STATUS OF IMPLEMENTATION



BUR2 for Armenia was developed as part of a project implemented by the UNDP and coordinated by the Ministry of Environment, which was submitted to the UNFCCC in 2018. Data collection and monitoring of energy priorities have not yet been implemented. Amendments have been proposed to the programme for investing in energy efficiency and renewable energy, and recommendations for eliminating factors that impede their implementation (including improving the legislative framework, and bringing existing regulatory and technical documents into line with international standards).

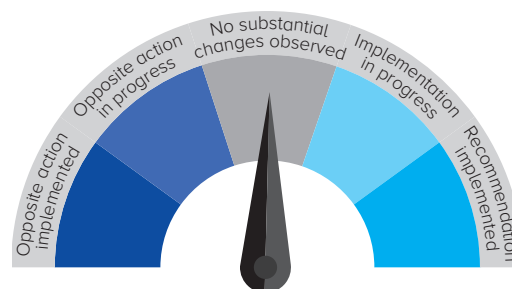
SUGGESTED AREA FOR IMPROVEMENT 17

INDIVIDUAL PROGRAMMES AND PROJECTS SHOULD START TO BE EVALUATED BY ENTITIES THAT ARE NOT INVOLVED IN THEIR MANAGEMENT OR IMPLEMENTATION

FINDINGS

As stipulated by Article 11 of the Law on Amendments to the Law of the Republic of Armenia on Government Structure and Activities No. HO-31-N, dated 8 May 2019, the Ministry of Territorial Administration and Development and the Ministry of Energy Infrastructures and Natural Resources merged and were renamed the Ministry of Territorial Administration and Infrastructure.

STATUS OF IMPLEMENTATION



The functions of the new Ministry include the development and implementation of state policies in areas such as energy, nuclear energy, renewable energy, energy security and energy efficiency, among others. This may have some negative consequences for the development of the energy sector. The recommendation was to review these changes and for the Ministry for Energy to remain as the authority responsible for sector development.

SUGGESTED AREA FOR IMPROVEMENT 18

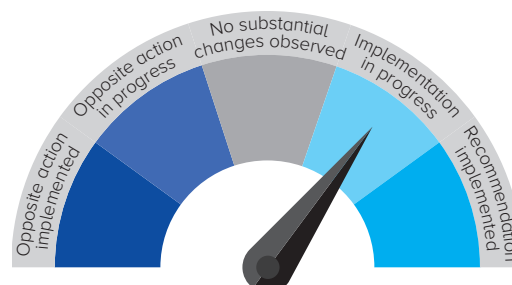
THE GOVERNMENT SHOULD CONSIDER PUBLISHING OFFICIAL TRANSLATIONS OF ALL RELEVANT ENERGY STRATEGY DOCUMENTS, LEGISLATION AND REGULATIONS

FINDINGS

According to Article 22 of the Law On Normative Legal Acts No. 180-N, dated 21 March 2018, the official translation of legal acts from Armenian into English shall be carried out by the Ministry of Justice of the Republic of Armenia.

The official translation of normative legal acts is conducted in accordance with the procedure outlined in Government Decree No. 815-N, dated 19 July 2018.

STATUS OF IMPLEMENTATION



The translated legal acts are available via the official website at <http://www.translation-centre.am/eng/index.html>.

Translations of selected pieces of legislation are available from the National Assembly's website, www.parliament.am

The quality of the translated documents is sometimes poor, and the available versions are not up to date.

SUGGESTED AREA FOR IMPROVEMENT 19

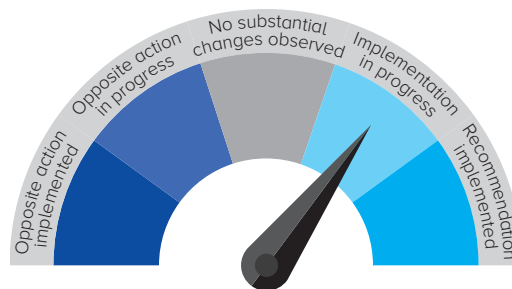
THE GOVERNMENT SHOULD PROVIDE PRE- AND POST-INVESTMENT SERVICES VIA BUSINESS ARMENIA

FINDINGS

Business Armenia is no longer functional. According to the Minister of Economy (interview dated 18 April 2019, <https://finport.am>, Business Armenia was restructured and merged with the National Centre for Small and Medium Entrepreneurship Development, under the new name of the Investment Support Centre.

Some of Business Armenia's functions have been transferred to the Ministry of Economy, and the investment support division/body is currently in the process of being established.

STATUS OF IMPLEMENTATION



The Government has also established the Armenian National Interest Fund (ANIF, www.anif.am). The objectives of the new fund include (a) the development of the country's economy via attracting foreign investments into the most promising sectors and crucial infrastructure; (b) support for improvements in the investment climate in Armenia and the creation of stable and favourable conditions for large and small businesses alike; and (c) the creation of jobs in the long term, in order to increase the quality of life for communities. It has been declared that ANIF will facilitate the implementation of projects with investment size equal or exceeding 10 million USD.

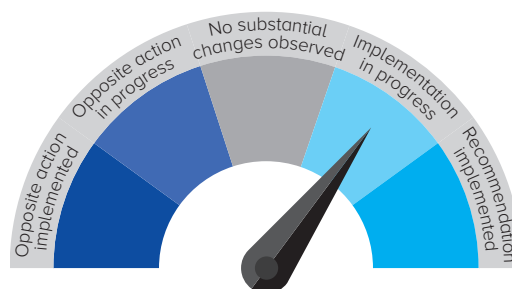
SUGGESTED AREA FOR IMPROVEMENT 20

THE NECESSARY PRE-CONDITIONS SHOULD BE CREATED FOR THE SMOOTH IMPLEMENTATION OF THESE REFORMS, TO ENSURE THAT AMENDMENTS AND REFORMS TO ENERGY LAWS AND POLICIES ARE EFFECTED WITH THE AIM OF ATTRACTING FOREIGN INVESTMENT TO THE SECTOR TO PRODUCE THE INTENDED RESULTS

FINDINGS

Some specific legislation and regulations have been adopted to facilitate smooth implementation of the reforms discussed in this analysis.

STATUS OF IMPLEMENTATION



Some documents have been adopted that specifically address issues related to ensuring that amendments and reforms to the energy laws and policies are introduced with the aim of attracting foreign investment to the sector.

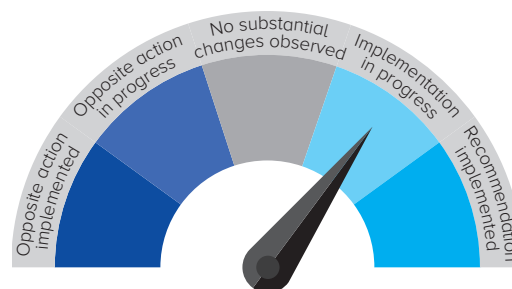
SUGGESTED AREA FOR IMPROVEMENT 21

THE COUNTRY'S ELECTRICITY MARKET LIBERALISATION PROGRAMME SHOULD BE PROPERLY EXECUTED

FINDINGS

The Government Decision No. 1010-L, dated 14 September 2018 on liberalisation of the electrical power market of the Republic of Armenia and approving the programme-timeline of interstate trade development, outlines a specific action plan for the gradual implementation of the market liberalization programme.

STATUS OF IMPLEMENTATION



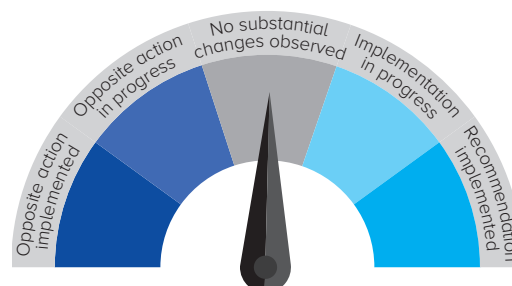
SUGGESTED AREA FOR IMPROVEMENT 22

THE GOVERNMENT SHOULD CONSIDER ESTABLISHING AN INVESTMENT OMBUDSMAN TO WHOM FOREIGN INVESTORS CAN REFER DISPUTES WITH PUBLIC AUTHORITIES

FINDINGS

As of 1 August 2020, the Government has not established an Investment Ombudsman to whom foreign investors can refer disputes with public authorities, and has not empowered an institution with the power of mediation to settle post-investment disputes amicably.

STATUS OF IMPLEMENTATION



Additional Information:

Within the framework of the 200 MW limit, 49 licenses for electricity production by solar power plants (up to 5 MW of installed capacity) have been issued by the PSRC as of 12 May 2020. However, only 182.9 kW of a 200 MW maximum capacity is currently available. All of the abovementioned licensed capacities are under construction except one (with a projected installed capacity of 960 kW).

The 2019 Action Plan of the Regulator set out the following: (a) improvements to rules on the use of electrical power and electrical grid connection; (b) approximation of laws to EU legislation, as envisaged under the Armenia-EU Comprehensive and Enhanced Partnership Agreement; (c) reform of licensing and changes to control rules, procedures and template agreements; (d) the adoption of new [electricity] market rules; (e) the adoption of a new electrical energy sector model and the introduction of new regulatory instruments.

No relevant draft (i.e. expected) regulatory measures related to the management of decision-making processes (and in particular the monitoring of government performance) are anticipated. This would ensure that decision making is consistent with the strategy of the Government. This is best done by identifying key performance drivers and establishing appropriate measures for determining success.

Legal wording and legal amendments need to be improved to make the legal framework more comprehensive. Improvement targets should be clearly defined based on predefined policy objectives and the measures to be discussed, decided and implemented.

It is expected that institutional arrangements for a national transparency (MRV) framework will be established in 2019–2020 in fulfilment of the country's obligations under the Paris Agreement. This will contribute to the optimisation of the use of resources and will improve climate policy decision making. The MRV system will enable progress to be tracked and the results achieved from the implementation of investment projects in the energy sector to be analysed.

Draft amendments to the Law “On Energy” have been submitted to the Parliament of Armenia.

The Least Cost Development Strategy was developed in 2019.

Broader consultations on energy strategy implementation, including the development of an Energy Saving and Renewable Energy National Program and a 3rd National Energy Efficiency Action Plan, stemming from the 2019-2023 Government Action Plan, are important.

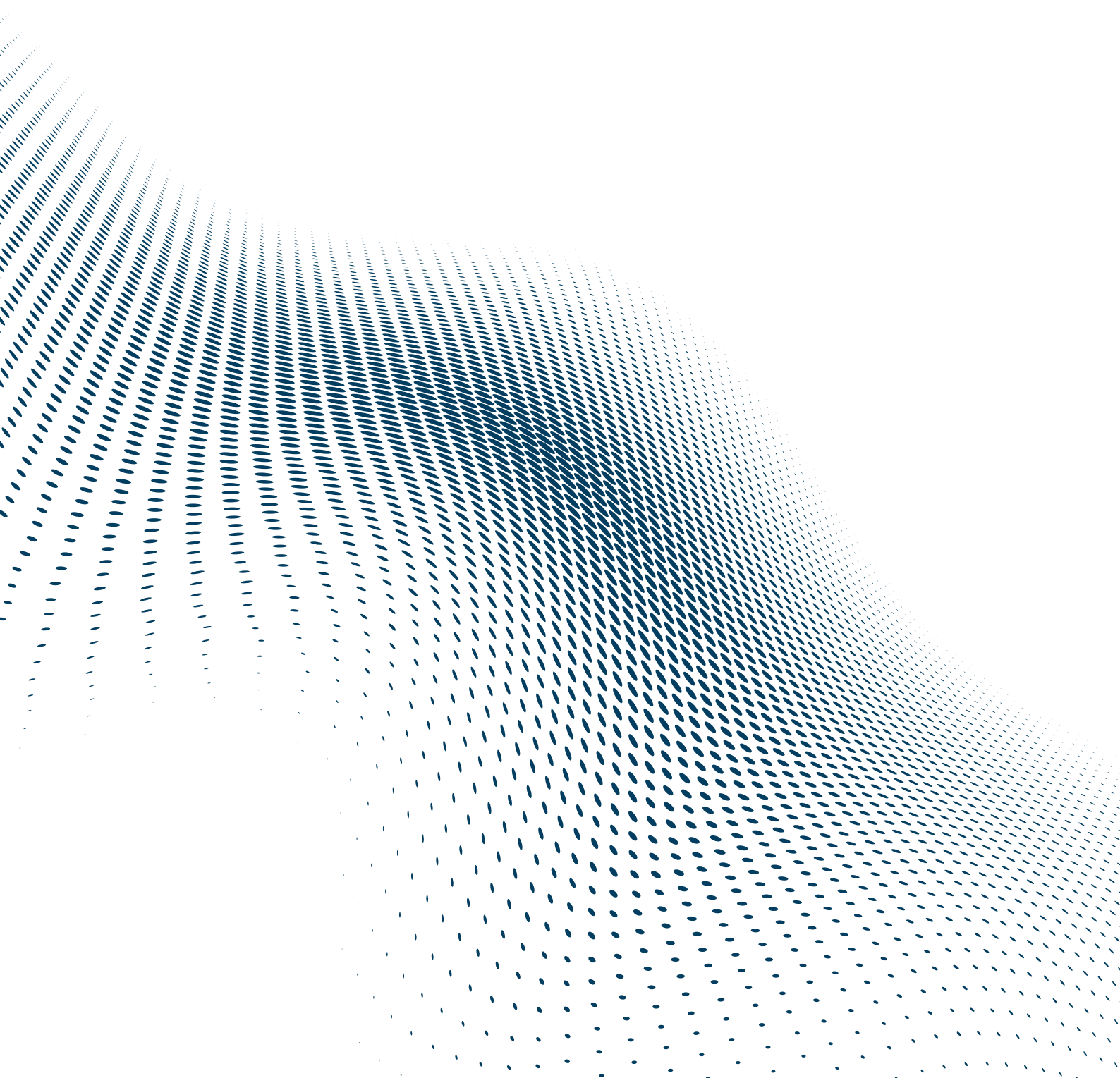
Twelve companies have received construction licenses for the construction of solar PVs with capacities of up to 1 MW, and have already been put into operation.

The PSRC has granted an electricity production license for a 55 MW solar power plant (Decision No. 397A, dated 24 October 2018). Construction is expected to be completed by October 2020.

The PSRC has granted an electricity production license for a 254 MW gas-fired combined cycle power plant (resolution No. 24A, dated 13 February 2019). Construction is expected to be complete by October 2021.

Armenia National Interest Fund is involved in attracting investments in the energy sector of the Republic of Armenia and currently supports the implementation of the construction project of “Ayg-1” photovoltaic station, within the framework of “MASDAR ARMENIA” investment programme

CONCLUSIONS



EU4Energy EIRA extended country profile for Armenia for 2017 contained 15 recommendations aimed at reducing the investment risks in the energy sector. Some of these recommendations were quite broad, and required comprehensive, joint actions between multiple stakeholders. The implementation status of some recommendations is difficult to measure (i.e. the proper implementation of laws undergoing reform).

Based on our analysis of the progress made by these government institutions and other stakeholders in terms of implementing EU4Energy recommendations, the following can be concluded:

- | Six of the 15 suggested actions within the areas of improvement have been fully completed;
- | Six of the 15 suggested actions are currently being implemented but are not yet complete, or implementation requires considerable long-term resources and/or implementation of reforms; and
- | Three of the 15 suggested actions have not been started.

In 2018, in support for the implementation of several recommendations presented within the 2017 EIRA extended profile, the EU4Energy project developed and presented a code of good practice for stakeholder

The regular EIRA profile for 2018 provided the Government of the country with seven recommendations. It was assumed that the implementation of these recommendations would lead to an improved legislative and regulatory framework and would reduce the risks to investors in the energy and related sectors.

Based on our analysis of the progress made by Government institutions and other stakeholders in terms of implementing these recommendations, the following can be concluded:

- | None of the seven suggested actions within the areas of improvement have been fully completed;
- | Five of the seven suggested actions are currently being implemented but are not yet complete, or implementation requires considerable long-term resources and/or implementation of reforms; and
- | Two of the seven suggested actions have not yet been started.

consultation and inter-ministerial coordination. A questionnaire was issued to all potential respondents that included questions on their opinions. The results are presented in the table below.

In 2018, the EU4Energy project developed and presented a code of good practice for stakeholder consultation and inter-ministerial coordination. Respondents were asked about their awareness of the stages of the code, which were put into practice within the Ministry responsible for energy matters:

	Y	N
Stage 1: Regular stakeholder communication, including assignment of a communication coordinator and the setting up of a stakeholder database [Y/N]	3	2
Stage 2: Consultation on draft law, including the establishment of a working group and the development of a consultation paper [Y/N]	3	2
Stage 3: Formal public consultation via e-draft and the preparation of a summary of stakeholder consultation and feedback [Y/N]	4	1
In your opinion, was the inter-ministerial consultation on energy-related matters and draft legislative/regulatory documents improved over the course of 2018–2019?	2 ^{6, 7}	
In your opinion, was the stakeholder communication on energy-related matters and draft legislative/regulatory documents improved over the course of 2018–2019?	2 ⁸	
In your opinion, was the stakeholder consultation process on energy-related matters and draft legislative/regulatory documents improved over the course of 2018–2019?	1 ⁹	

6 Respondent: Yes, due to the more active public consultation and greater involvement of stakeholders

7 Respondent: The Action Plan for Implementation of Strategy on the Safe Management of Radioactive Waste and Spent Nuclear Fuel was approved by Government Decree No. 3-L on 10.01.2019

8 Respondent: Action Plan for Implementation of Strategy on the Safe Management of Radioactive Waste and Spent Nuclear Fuel. Approved by Government Decree No. 3-L as of 10.01.2019

9 Respondent: The UN Development Program Office (UNDP) in Armenia is in constant cooperation.

FOLLOW-UP RECOMMENDATIONS



Based on the current situation as of 1 August 2020, and on progress made in the implementation of the recommendations outlined in the EIRA publications in 2018 and 2019 and the extended profile for Armenia in 2017, a set of recommendations aimed at improvement of the investment climate in the energy sector and reduction of the risks is provided below.

As outlined in the EIRA country profile, in order to ensure that the reforms produce the intended results, the necessary pre-conditions for implementation should be created. For example, further improvements can be made by simplifying the regulatory process for investors in the energy sector, such as reducing the time required to liaise with state authorities, identifying and eliminating redundant licenses and permissions, and clarifying contradictory regulations, especially in the renewable energy and energy efficiency sub-sectors.

The government of Armenia should consider translating all the major legal and regulatory acts related to investments and the energy sector into English, to improve transparency, to reduce the constraints on foreign companies, and to create a better understanding of the country's legal and regulatory framework in this particular field.

As outlined in the EIRA publication of 2019, a review of strategic documents and regulatory acts should be carried out with the purpose of evaluating their relevance and reducing duplications and contradictions.

The government of Armenia should ensure the provision of pre- and post-investment services for investors interested in the energy sector. Small and medium-sized investment projects in the relevant fields should preferably pass a short approval procedure, and should be facilitated and guided by the abovementioned institutions via a one-stop shop facility. Specific, step-by-step online guidelines for investment procedures in the energy sector would assist foreign and local investors in obtaining accurate information.

In order to reduce the financial and political dependency of the PSRC and to ensure that it is completely self-sufficient, the Commission should establish budgetary autonomy in which its budget is entirely based on regulatory fees.

As outlined in the EIRA 2019, the government should consider the establishment of an Investment Ombudsman to whom foreign investors can refer disputes with public authorities. Alternatively, relevant institutions could be empowered with the functions of an Investment Ombudsman.

The country should consider the data collection and monitoring of energy priorities by an authority which is clearly independent of the lead ministry.

There is a need for clearer definitions of public and state needs in local legislation.

It is recommended that a stakeholders' database should be established and maintained in order to further enhance Armenia's performance in terms of the management of decision-making processes.

The recent changes in government structures should be reviewed and a separate Ministry for Energy should be re-established as the authority responsible for development of the sector.

Individual programmes and projects in the energy field must be evaluated by entities that are not involved in the future management of the proposed enterprise or in the implementation of such projects/ programmes.

The continued implementation of the liberalisation process of the country's electricity market will have positive effects and will create new incentives for the investors.

Ելնելով 2020թ. օգոստոսի 1-ի դրությամբ առկա իրավիճակից և հաշվի առնելով ԷՆՌԳ-ի 2018 և 2019 թվականների հրապարակումներում, ինչպես նաև 2017թ. Հայաստանի վերաբերյալ ընդլայնված բնութագրում նշված առաջարկությունների

ինչպես նշվում է ԷՆՌԳ-ի երկրի վերաբերյալ բնութագրում, որպեսզի բարեփոխումները տան ցանկալի արդյունք, պետք է ստեղծել դրանց կատարման համար անհրաժեշտ նախապայմաններ: Օրինակ՝ կարելի է իրականացնել բարելավման լրացուցիչ միջոցառումներ՝ պարզեցնելով Էներգետիկ ոլորտում ներդրողների համար նորմատիվային գործընթացը, ինչպես օրինակ՝ պետական մարմինների հետ կապ պահպանելու ժամանակի կրճատում, ավելորդ լիցենզիաների և թույլտվությունների հայտնաբերում և վերացում, հակասող նորմատիվային դրույթների հստակեցում, հատկապես վերականգնվող Էներգետիկայի և Էներգաարդյունավետության ենթաօլորտներում:

ՀՀ կառավարությունը կարող է նախաձեռնել ներդրումների և Էներգետիկ ոլորտներին վերաբերող բոլոր հիմնական նորմատիվ իրավական ակտերը անգլերեն թարգմանելու գործընթացը թափանցիկության բարձրացման և օտարերկրյա ընկերությունների համար սահմանափակումների նվազեցման, ինչպես նաև տվյալ ոլորտում երկրի նորմատիվ-իրավական բազան ավելի լավ հասկանալու նպատակով:

Ինչպես նշվում է ԷՆՌԳ-ի 2019թ. հրապարակման մեջ, անհրաժեշտ է իրականացնել ռազմավարական փաստաթղթերի և նորմատիվային ակտերի վերանայում դրանց արդիականությունը գնահատելու և կրկնօրինակումներն ու հակասությունները կրճատելու նպատակով:

Հայաստանի կառավարությունը պետք է ապահովի մինչ- և հետներդրումային ծառայությունների մատուցումը Էներգետիկայի ոլորտով հետաքրքրվող ներդրողների համար: Համապատասխան ոլորտում փոքր և միջին ներդրումային ծրագրերը ցանկալի է, որ անցնեն հաստատման կարճ ընթացակարգ, աջակցություն ստանան և ուղղորդվեն նշված հաստատությունների կողմից՝ «մեկ պատուհան» սկզբունքով: Ներդրումների ընթացակարգի վերաբերյալ քայլ առ քայլ համապատասխան առցանց ուղեցույցները կօգնեն օտարերկրյա և տեղական ներդրողներին ստանալ ճշգրիտ տեղեկատվություն:

կատարման գործում արձանագրված առաջընթացը՝ ստորև ներկայացվում է Էներգետիկայի ոլորտում ներդրումային միջավայրի բարելավման և ռիսկերի նվազեցմանն ուղղված առաջարկությունների փաթեթ:

ՀԾԿՀ-ի ֆինանսական և քաղաքական կախվածությունը նվազեցնելու և ապահովելու նպատակով (որպեսզի այն գործի լիովին ինքնուրույն), առաջարկվում է, որ Հանձնաժողովն ունենա բյուջեի անկախություն, երբ նրա բյուջեն ամբողջությամբ կազմված կլինի կարգավորման գործունեության համար կատարվող վճարներից:

Ինչպես նշվում է ԷՆՌԳ-ի 2019թ. հրապարակման մեջ, ՀՀ կառավարությունը կարող է հիմնել ներդրումային օմբուդսմենի ինստիտուտ, որին կկարողանան օտարերկրյա ներդրողները դիմել պետական մարմինների հետ վեճերի առկայության պարագայում: Որպես այլընտրանքային տարբերակ, համապատասխան հաստատությունները կարող են լիազորվել ներդրումների օմբուդսմենի գործառնություններով:

Պետք է դիտարկի վերահսկող նախարարությունից անկախ մարմնի կողմից Էներգետիկ ոլորտի առաջնահերթությունների տվյալների հավաքագրման և մոնիթորինգի հնարավորությունը:

Անհրաժեշտություն կա օրենսդրությամբ՝ հանրության և պետական շահերի առավել հստակ սահմանման:

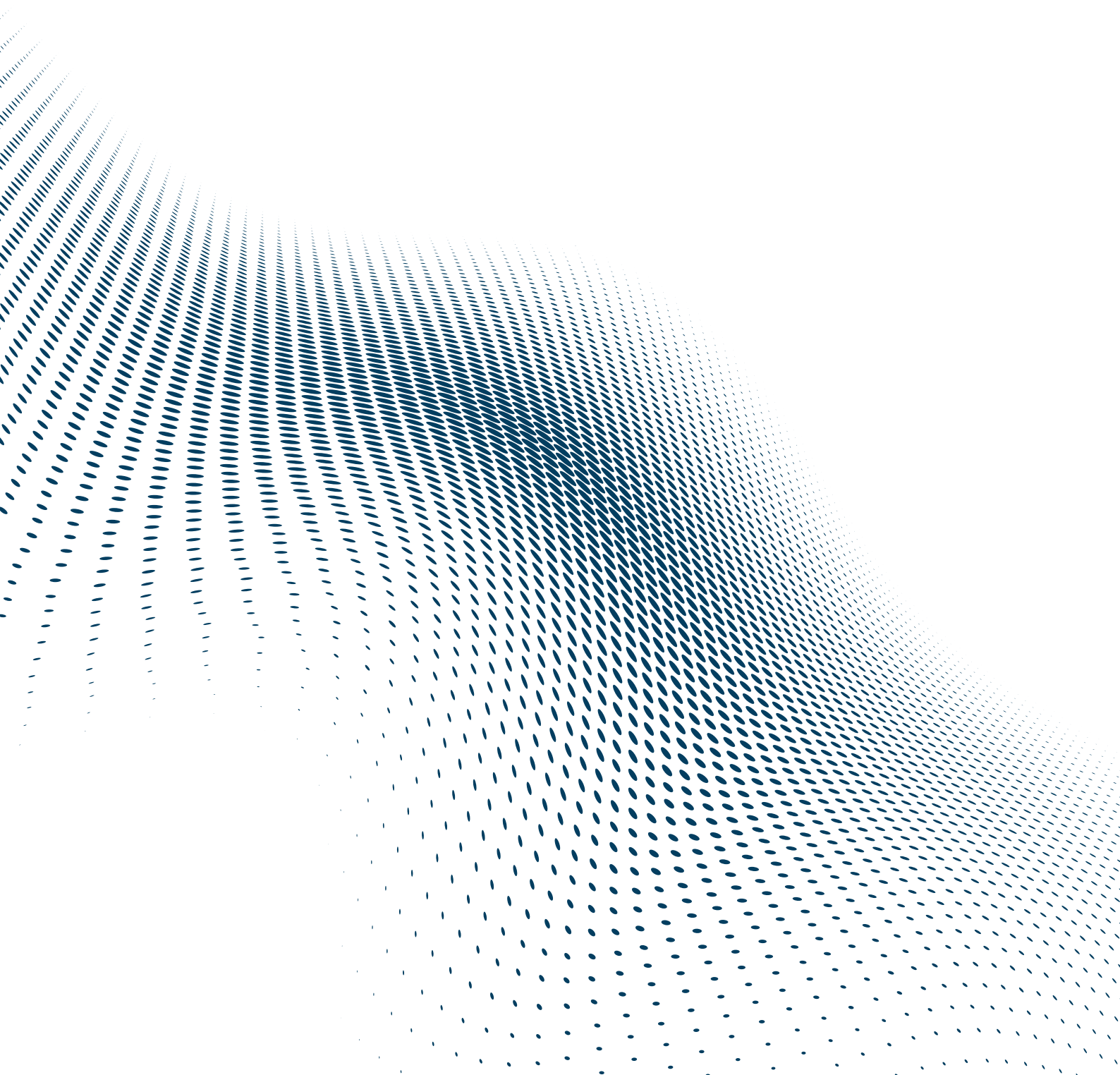
Առաջարկվում է ստեղծել և պահպանել շահագրգիռ կողմերի տվյալների բազա՝ Հայաստանում որոշումների կայացման գործընթացների արդյունավետության բարձրացման նպատակով:

Առաջարկվում է վերանայել կառավարության կառուցվածքում վերջերս կատարված փոփոխությունները և վերականգնել Էներգետիկայի նախարարությունը որպես ոլորտի զարգացման համար պատասխանատու կարգավիճակ ունեցող մարմին:

Էներգետիկայի ոլորտում առանձին ծրագրերն ու նախագծերը պետք է գնահատվեն այն ինստիտուտների կողմից, որոնք ներգրավված չեն հետագա կառավարման կամ նման նախագծերի / ծրագրերի իրականացման գործընթացում:

Երկրի Էլեկտրակա Էներգետիկական շուկայի ազատականացման գործընթացի հետագա իրականացումը դրական ազդեցություն կունենա և նոր խթաններ կստեղծի ներդրողների համար:

ՀԵՏԱԳԱ ԱՌԱՋԱՐԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ



ԷՆՌԳ-ի 2017թ. ընդլայնված բնութագրի շրջանակներում ներկայացված որոշ առաջարկությունների կատարմանն աջակցելու նպատակով «ԵՄ-ն հանուն Էներգետիկայի» ծրագիրը 2018թ. մշակեց և ներկայացրեց լավագույն պրակտիկայի կողմը շահագրգիռ կողմերի քննարկման և համապատասխան

նախարարությունների կողմից համակարգման համար: Հավանական բոլոր հարցվողներին ներկայացված հարցաշարը ներառում էր դրա վերաբերյալ իրենց կարծիքի մասին հարցեր: Պատասխանների արդյունքները ներկայացված են ստորև աղյուսակում:

2018 թվականին «ԵՄ-ն հանուն Էներգետիկայի» ծրագիրը մշակեց և ներկայացրեց լավագույն պրակտիկայի կողմը շահագրգիռ կողմերի քննարկման և համապատասխան նախարարությունների կողմից համակարգման համար: Պատասխանողներին տրվել է հարց, թե արդյոք իրենք տեղյակ են Էներգետիկ ոլորտի համար պատասխանատու նախարարությունում ներդրված կողմերի մասին:

	ԱՅՈ	ՈՉ
Փուլ 1. Շահագրգիռ կողմերի հետ կանոնավոր հաղորդակցություն, ներառյալ՝ կապերի համակարգողի նշանակում և շահագրգիռ կողմերի տվյալների բազայի ստեղծում [Այո/Ոչ]	3	2
Փուլ 2. Օրենքի նախագծի քննարկում, ներառյալ՝ աշխատանքային խմբի ստեղծում և խորհրդակցությունների փաստաթղթի մշակում [Այո/Ոչ]	3	2
Փուլ 3. Պաշտոնական հանրային խորհրդակցություն՝ նախագծի Էլեկտրոնային տարբերակի և շահագրգիռ կողմերի հետ խորհրդակցության ամփոփագրի կազմման և արձագանքների միջոցով [Այո/Ոչ]	4	1
Ձեր կարծիքով՝ արդյո՞ք բարելավվել է 2018-2019թթ. ընթացքում Էներգետիկային առնչվող խնդիրների և օրենսդրական/նորմատիվ ակտերի նախագծերի վերաբերյալ միջգերատեսչական խորհրդակցությունների գործընթացը:	2 ^{6, 7}	
Ձեր կարծիքով՝ արդյո՞ք բարելավվել է 2018-2019թթ. ընթացքում Էներգետիկային առնչվող խնդիրների և օրենսդրական/նորմատիվ ակտերի նախագծերի վերաբերյալ շահագրգիռ կողմերի հետ հաղորդակցության գործընթացը:	2 ⁸	
Ձեր կարծիքով՝ արդյո՞ք բարելավվել է 2018-2019թթ. ընթացքում Էներգետիկային առնչվող խնդիրների և օրենսդրական/նորմատիվ ակտերի նախագծերի վերաբերյալ շահագրգիռ կողմերի հետ քննարկման գործընթացը:	1 ⁹	

6 Պատասխանող՝ Այո, ակտիվ հանրային խորհրդակցություններով և շահագրգիռ կողմերի առավել ներգրավմամբ պայմանավորված

7 Պատասխանող՝ «Ռադիոակտիվ թափոնների և աշխատած միջուկային վառելիքի անվտանգ կառավարման ռազմավարության գործողությունների պլանը» հաստատված ՀՀ կառավարության 2019թ. հունվարի 10-ի թիվ 3-Լ որոշմամբ

8 Պատասխանող՝ «Ռադիոակտիվ թափոնների և աշխատած միջուկային վառելիքի անվտանգ կառավարման ռազմավարության գործողությունների պլանը» հաստատված ՀՀ կառավարության 2019թ. հունիսի 10-ի թիվ 3-Լ որոշմամբ

9 Պատասխանող՝ ՄԱԿ-ի զարգացման ծրագրի հայաստանյան գրասենյակը մշտապես համագործակցում է

«ԵՄ-ն հանուն Էներգետիկայի» 2017թ. Հայաստանի ընդլայնված բնութագիրը պարունակում էր ընդհանուր առմամբ 15 առաջարկություն՝ ուղղված Էներգետիկայի ոլորտում ներդրումային ռիսկերի նվազեցմանը: «ԵՄ-ն հանուն Էներգետիկայի» այս առաջարկություններից մի քանիսը բավականին ընդարձակ են և պահանջում են բազմաթիվ շահագրգիռ կողմերի համապարփակ և համատեղ գործողություններ: Դժվար է չափել այլ առաջարկությունների իրականացման կարգավիճակը (օրինակ՝ բարեփոխումների ընթացքում գտնվող օբեկտների պատշաճ կատարումը):

Պետական մարմինների և այլ շահագրգիռ կողմերի կողմից նշված առաջարկությունների իրականացման ընթացքում արձանագրված առաջընթացի վերլուծության հիման վրա կարելի է կատարել հետևյալ եզրակացությունները.

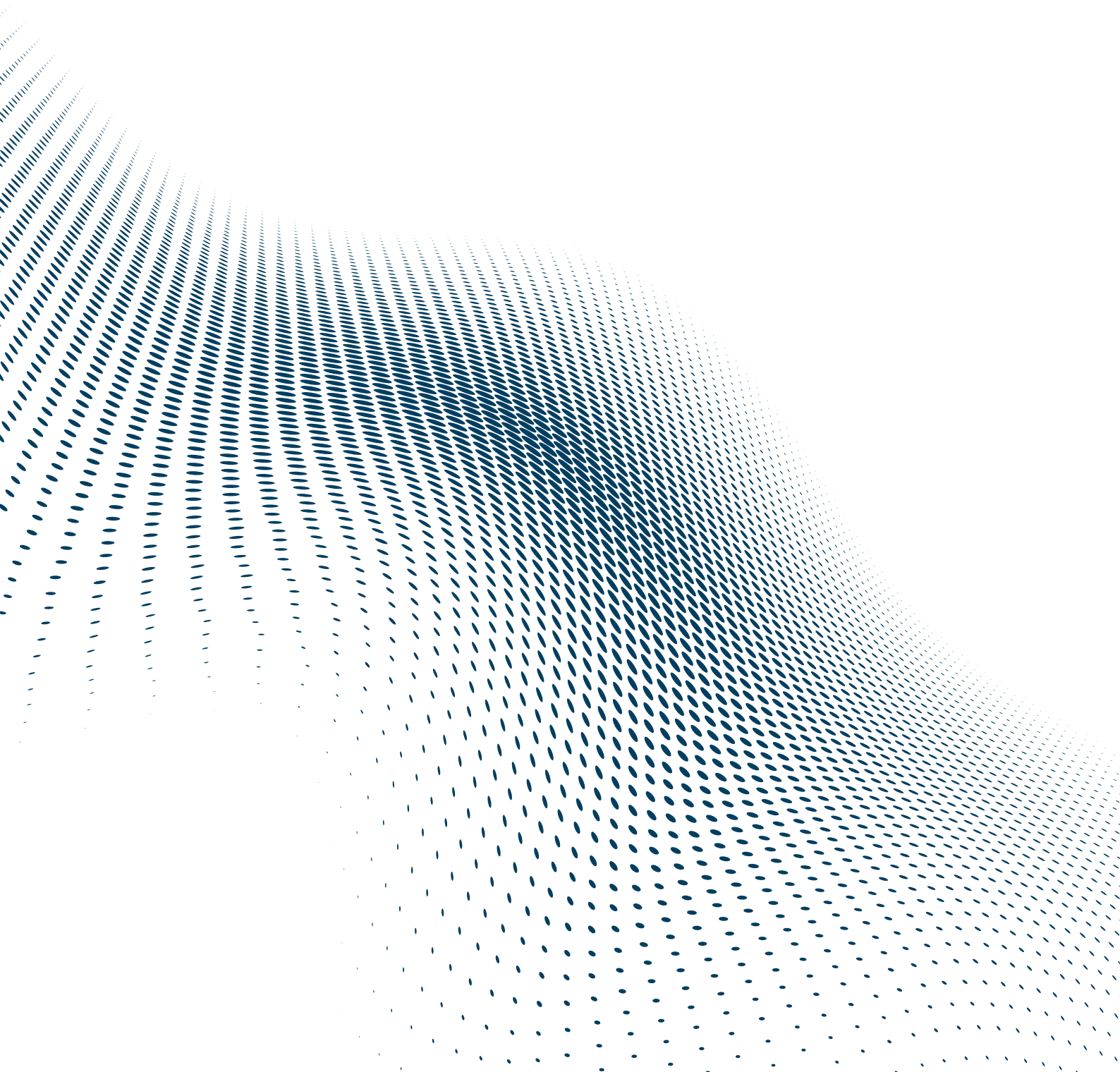
- | Բարելավման ենթակա ոլորտներում առաջարկվող 15 միջոցառումներից 6-ն ամբողջությամբ կատարվել է:
- | Առաջարկվող 15 միջոցառումներից 6-ը ներկայումս իրականացվում են, սակայն չեն ավարտվել կամ դրանց իրականացումը պահանջում է երկարաժամկետ և զգալի ռեսուրսներ և / կամ բարեփոխումների իրականացում:
- | Առաջարկվող 15 միջոցառումներից 3-ը չեն իրականացվել:

Մինևույն ժամանակ, 2018թ. հերթական բնութագրում երկրի կառավարությանը ներկայացվել էր 7 առաջարկություն: Ենթադրվում էր, որ այդ առաջարկությունների իրականացումը կհանգեցնի օրենսդրական և նորմատիվ բազայի կատարելագործմանը ու կնվազեցնի Էներգետիկայի և համապատասխան ոլորտներում ներդրողների համար ռիսկերը:

Սույն առաջարկությունների իրականացման գործում պետական մարմինների և այլ շահագրգիռ կողմերի արձանագրած առաջընթացի վերլուծության հիման վրա կարելի է կատարել հետևյալ եզրակացությունները.

- | Բարելավման ենթակա ոլորտներում առաջարկվող միջոցառումներից ոչ մեկն ամբողջությամբ կատարված չէ:
- | Առաջարկվող 7 միջոցառումներից 5-ը ներկայումս իրականացվում են, սակայն չեն ավարտվել կամ դրանց իրականացումը պահանջում է երկարաժամկետ և զգալի ռեսուրսներ և / կամ բարեփոխումների իրականացում:
- | Առաջարկվող 7 միջոցառումներից 2-ը չեն իրականացվել:

ԵԶՐԱԿԱՑՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ



Լրացուցիչ տեղեկություններ

200 ՄՎտ սահմանաչափի շրջանակներում, 2020թ. մայիսի 12-ի դրությամբ ՀԾԿՀ-ն տրամադրել է արևային էլեկտրակայանների (մինչև 5 ՄՎտ տեղակայվող հզորությամբ) կողմից էլեկտրական էներգիայի արտադրության 49 լիցենզիա: Սակայն ներկայումս առավելագույն 200 ՄՎտ հզորությունից հասանելի է միայն 182,9 կՎտ-ը: Բոլոր վերոհիշյալ լիցենզիաները գտնվում են շինարարության փուլում, բացառությամբ մեկի (960 կՎտ՝ Նախատեսված տեղակայվող հզորությամբ):

Հանձնաժողովի 2019թ. գործողությունների ծրագիրը Նախատեսում էր հետևյալը՝ ա) էլեկտրական էներգիայի օգտագործման և էլեկտրական ցանցին միացման կանոնակարգերի վերաբերյալ օրենսդրության կատարելագործում, բ) ԵՄ օրենսդրությանը օրենքների համապատասխանեցում, ինչպես նախատեսված է Հայաստան-ԵՄ Համապարփակ և ընդլայնված գործընկերության համաձայնագրով, գ) լիցենզավորման ոլորտում բարեփոխումներ, ինչպես նաև կառավարման կանոնների և ընթացակարգերի և տիպային պայմանագրերի փոփոխությունների իրականացում, դ) էլեկտրական էներգիայի շուկայի նոր կանոնների ընդունում, ե) էլեկտրական էներգիայի ոլորտի նոր մոդելի և նորմատիվային նոր գործիքների ներդրում:

Չկան որոշումների կայացման գործընթացների կառավարմանն ուղղված կարգավորիչ միջոցառումների նախագծեր (ակնկալվող), մասնավորապես, կառավարության գործունեության արդյունավետության մոնիթորինգ: Սա անհրաժեշտ է, որպեսզի կայացվող որոշումները համապատասխանեն Կառավարության ռազմավարությանը: Այս դեպքում լավագույն միջոցն է՝ բացահայտել արդյունավետության ցուցանիշների վրա ազդեցություն ունեցող հիմնական գործոնները և սահմանել համապատասխան միջոցառումներ արդյունավետությունը պարզելու նպատակով:

Իրավական դաշտն առավել հասկանալի դարձնելու համար անհրաժեշտ է կատարելագործել իրավական ձևակերպումն ու փոփոխությունների մեթոդաբանությունը: Պետք է հստակ սահմանվեն բարելավումների թիրախները ըստ քաղաքականության նախապես սահմանված նպատակների, ինչպես նաև քննարկվեն, որոշվեն և իրականացվեն համապատասխան միջոցառումներ:

Ակնկալվում է, որ 2019-2020 թվականներին Փարիզյան համաձայնագրով երկրի պարտավորությունների կատարման շրջանակներում կստեղծվեն ինստիտուցիոնալ մեխանիզմներ թափանցիկության ազգային համակարգի (MRV՝ չափողականություն, հաշվետվություն և հավաստագրում) ներդրման համար: Այն կօգնի օպտիմալացնել ռեսուրսների օգտագործումը և բարելավել կլիմայի փոփոխության քաղաքականության վերաբերյալ որոշումների կայացման գործընթացը: Միևնույն ժամանակ MRV համակարգը թույլ կտա հետևել էներգետիկ ոլորտում ներդրումային նախագծերի իրականացման առաջընթացին և վերլուծել արձանագրված տեղեկությունը:

«Էներգետիկայի մասին» ՀՀ օրենքի փոփոխությունների նախագիծը ներկայացվել է հորիորդարանին:

2019թ.-ին մշակվել է Նվազագույն ծախսերով զարգացման ռազմավարությունը:

Կարևորվում են էներգետիկ ռազմավարության իրականացման վերաբերյալ առավել ընդլայնված խորհրդակցությունների իրականացումը, ներառյալ՝ էներգաինսայդության և վերականգնվող էներգետիկայի ազգային ծրագրի և էներգաարդյունավետության գործողությունների 3-րդ ազգային պլանի մշակումը, ինչը բխում է ՀՀ Կառավարության 2019-2023 թթ. գործողությունների պլանից:

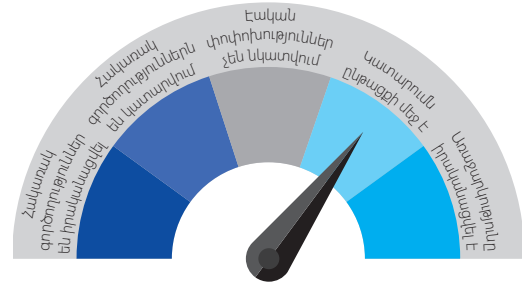
12 ընկերություն ստացել է մինչև 1 ՄՎտ հզորությամբ արևային ֆոտովոլտային կայանների կառուցման լիցենզիա: Դրանք արդեն հանձնվել են շահագործման:

ՀԾԿՀ-ն էլեկտրական էներգիայի արտադրության լիցենզիա է տրամադրել 55 ՄՎտ հզորությամբ արևային էլեկտրակայանի համար (2018 թվականի հոկտեմբերի 24-ի թիվ 397-Ա որոշում): Շինարարությունը նախատեսվում է ավարտել մինչև 2020թ. հոկտեմբեր:

ՀԾԿՀ-ն էլեկտրական էներգիայի արտադրության լիցենզիա է տրամադրել 254 ՄՎտ հզորությամբ համակցված շոգեգազային ցիկլով էլեկտրակայանի համար (2019թ. փետրվարի 13-ի թիվ 24-Ա որոշում): Շինարարությունը նախատեսվում է ավարտել մինչև 2021թ. հոկտեմբեր:

Հայաստանի ազգային շահերի հիմնադրամը զբաղված է նաև ՀՀ էներգետիկայի ոլորտում ներդրումների նարգրավման հարցերով և այժմ աջակցում է «Մասդար Արմենիա» ծրագրի ներքո «Այգ-1» ֆոտովոլտային կայանի կառուցման նախագծի իրականացմանը:

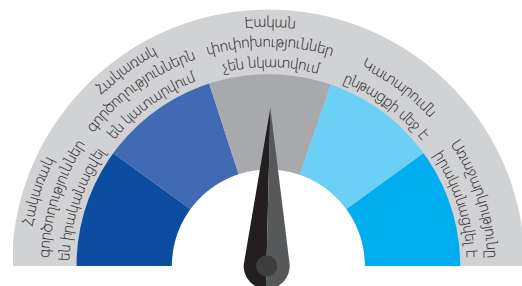
ԵՐԿՐՈՒՄ ԷԼԵԿՏՐԱԷՆԵՐԳԻԱՅԻ ՇՈՒԿԱՅԻ ԱԶԱՏԱԿԱՆԱՑՄԱՆ ԾՐԱԳԻՐՆ ԻՐԱԿԱՆԱՑՎԵԼ Է ՊԱՏՇԱՃ ԿԵՐՊՈՎ



ԱՐՁԱՆԱԳՐՎԱԾ ՏԵՂԵԿՈՒԹՅՈՒՆ՝

ՀՀ ՀԾԿՀ-ի 2018թ. սեպտեմբերի 14-ի «Հայաստանի Հանրապետության Էլեկտրաէներգետիկական համակարգի Էլեկտրաէներգիայի շուկայի ազատականացման և միջպետական առևտրի զարգացման միջոցառումների ծրագիր-ժամանակացույցը հաստատելու մասին» թիվ 1010-Լ որոշմամբ սահմանվել է շուկայի ազատականացման միջոցառումների փուլային իրականացման նպատակով կոնկրետ գործողությունների ծրագիր:

ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅՈՒՆԸ ՆԱԽԱՁԵՈՆԵԼ Է ՆԵՐՐՐՈՒՄԱՅԻՆ ՕՍԲՈՒՂՄԱՆ ԻՆՍԻՏՈՒՏԻ ՍՏԵՂԾՈՒՄԸ, ՈՐԻՆ ԿԱՐՈՂ ԵՆ ՕՏԱՐԵՐԿՐՅԱ ՆԵՐՐՐՈՂՆԵՐԸ ԴԻՄԵԼ ՊԵՏԱԿԱՆ ՄԱՐՄԻՆՆԵՐԻ ՀԵՏ ՎԵՃԵՐԻ ԴԵՊՋՈՒՄ



ԱՐՁԱՆԱԳՐՎԱԾ ՏԵՂԵԿՈՒԹՅՈՒՆ՝

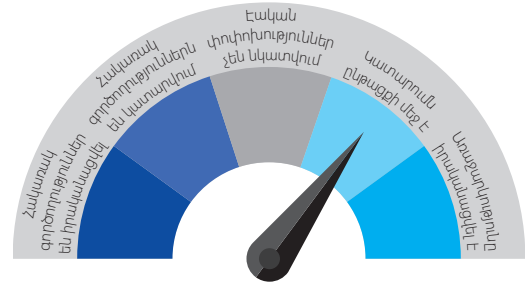
2020թ. օգոստոսի 1-ի դրությամբ ՀՀ կառավարությունը չի ստեղծել ներդրումային օմբուդսմենի ինստիտուտ, որին կարող էին օտարերկրյա ներդրողները դիմել պետական մարմինների հետ վեճերի առկայության պարագայում և չի շնորհիվ հետներդրումային վեճերի խաղաղ լուծման միջնորդական գործառնություններ որևէ հաստատությանը:

«ԲԻՉԼԵՍ ԱՐՄԵՆԻԱ» ՀԻՄՆԱԴՐԱՄԻ ՄԻՋՈՑՈՎ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅՈՒՆԸ ՄԱՏՈՒՑՈՒՄ Է ՄԻՆՉՆԵՐԴՐՈՒՄԱՅԻՆ ԵՎ ՀԵՏՆԵՐԴՐՈՒՄԱՅԻՆ ՃԱՌԱՅՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

ԱՐՁԱՆԱԳՐՎԱԾ ՏԵՂԵԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

«Բիչլես Արմենիա» հիմնադրամն այլևս չի գործում: Ըստ ՀՀ Էկոնոմիկայի նախարարի (2019թ. ապրիլի 18-ի հարցազույց, <https://finport.am>)՝ «Բիչլես Արմենիա» հիմնադրամը վերակազմավորվել է և միաձուլվելով «Փոքր և միջին ձեռնարկատիրության զարգացման» ազգային կենտրոնի հետ և ստացել նոր անվանում՝ «Ներդրումների աջակցման կենտրոն»:

«Բիչլես Արմենիա»-ի որոշ գործառույթներ փոխանցվել են ՀՀ Էկոնոմիկայի նախարարությանը և ներկայումս նախարարությունում կազմավորվում է ներդրումների աջակցման բաժին/մարմին:

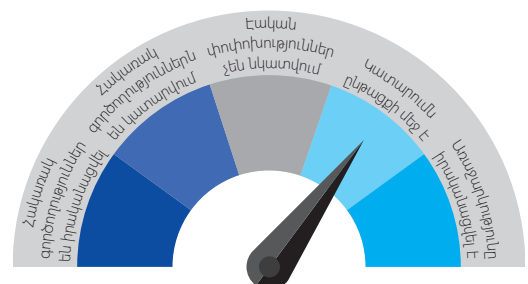


Միևնույն ժամանակ, ՀՀ կառավարությունը ստեղծել է Հայաստանի ազգային շահերի հիմնադրամը (ՀԱՇՀ, www.anif.am): Նոր հիմնադրամի նպատակները ներառում են՝ ա) երկրի տնտեսության զարգացումը՝ առավել հեռանկարային ոլորտներում և կարևորագույն ենթակառուցվածքներում օտարերկրյա ներդրումներ ներգրավելու միջոցով, բ) Հայաստանում ներդրումային միջավայրի բարելավումը, ինչպես նաև խոշոր և փոքր ձեռնարկատիրությունների համար կայուն և նպաստավոր պայմանների ստեղծմանն ուղղված աջակցություն և գ) աշխատատեղերի ստեղծում երկարաժամկետ հեռանկարում համայնքներում կյանքի որակը բարձրացնելու նպատակով: Հայտարարվել է, որ ՀԱՇՀ-ն աջակցություն կցուցաբերի 10 մլն. և ավել ԱՄՆ դոլարի չափով ներդրումային ծրագրերին:

ՆՇՎԱԾ ԲԱՐԵՓՈԽՈՒՄՆԵՐԻ ԱՆԱՐԳԵԼ ԻՐԱԿԱՆԱՑՄԱՆ ՀԱՄԱՐ ՍՏԵՂԾՎԵԼ ԵՆ ԱՆՀՐԱԺԵՇՆ ՆԱԽԱՊԱՅՄԱՆՆԵՐ, ՈՐՈՆՔ ԹՈՒՅԼ ԿՏԱՆ ԷՆԵՐԳԵՏԻԿ ՈԼՈՐՏՈՒՄ ՕՏԱՐԵՐԿՐԵՅԱ ՆԵՐԴՐՈՒՄՆԵՐ ՆԵՐԳՐԱՎԵԼՈՒ ՆՊԱՏԱԿՈՎ՝ ՀԱՄԱՊԱՏԱՍԽԱՆ ՕՐԵՆՍԴՐՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ԶԱՂԱՔԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՄԵՋ ԿԱՏԱՐՎԱԾ ՓՈՓՈԽՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻՆ ՈՒ ԲԱՐԵՓՈԽՈՒՄՆԵՐԻՆ ԱՊԱՀՈՎԵԼ ՑԱՆԿԱԼԻ ԱՐՅՈՒՆՔ

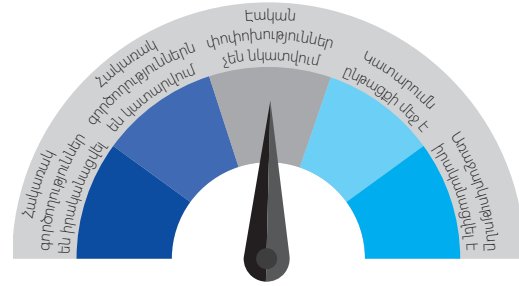
ԱՐՁԱՆԱԳՐՎԱԾ ՏԵՂԵԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

Ընդունվել են ոլորտին վերաբերող որոշ օրենսդրական և նորմատիվային ակտեր, որոնք ուղղված են սույն վերլուծությունում ներկայացված բարեփոխումների անարգել իրականացմանը:



Ընդունվել են որոշ փաստաթղթեր, որոնք թույլ կտան լուծել էներգետիկ ոլորտում օտարերկրյա ներդրումներ ներգրավելու նպատակով համապատասխան օրենսդրության և քաղաքականության մեջ փոփոխությունների ու բարեփոխումների իրականացման ապահովման հետ կապված խնդիրները:

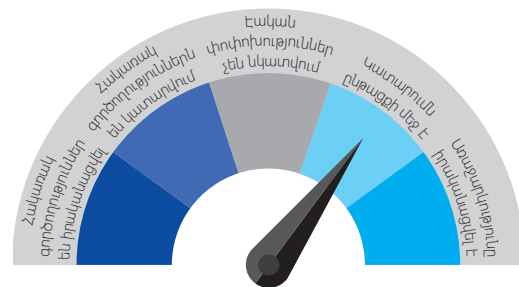
ԱՌԱՆՁԻՆ ԾՐԱԳՐԵՐ ԵՎ ՆԱԽԱԳԾԵՐ ՍԿՍԵԼ ԵՆ ՓՆԱՀԱՏՎԵԼ ԴՐԱՆՑ ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆԸ ԿԱՄ ԻՐԱԿԱՆԱՑՄԱՆԸ ՉՆԵՐԳՐԱՎԱԾ ՍՈՒԲՅԵԿՏՆԵՐԻ ԿՈՂՄԻՑ



ԱՐՁԱՆԱԳՐՎԱԾ ՏԵՂԵԿՈՒԹՅՈՒՆ՝

«Կառավարության կառուցվածքի և գործունեության մասին» օրենքում փոփոխություններ և լրացումներ կատարելու մասին» 2019թ. մայիսի 8-ի թիվ ՀՕ-31-Ն ՀՀ օրենքի Հոդված 11-ի համաձայն՝ Էներգետիկ ենթակառուցվածքների և բնական պաշարների նախարարությունն ու տարածքային կառավարման և զարգացման նախարարությունը միաձուլման միջոցով վերակազմակերպվում են և վերանվանվում որպես ՀՀ տարածքային կառավարման և ենթակառուցվածքների նախարարություն: Նոր նախարարության գործառնությունները ներառում են պետական քաղաքականության իրականացում Էներգետիկայի, միջուկային Էներգետիկայի, վերականգնվող Էներգետիկայի, Էներգետիկ անվտանգության, Էներգաարդյունավետության և այլ ոլորտներում: Սա կարող է որոշակի բացասական հետևանքներ թողնել Էներգետիկ ոլորտի զարգացման վրա: Առաջարկությունը հետևյալն էր. վերանայել փոփոխությունները և պահպանել Էներգետիկայի նախարարության կարգավիճակը որպես ոլորտի զարգացման համար պատասխանատու պետական մարմին:

ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅՈՒՆԸ ՆԱԽԱՁԵՌՆԵԼ Է ՀԱՄԱՊԱՏԱՍԽԱՆ ԷՆԵՐԳԵՏԻԿ ՈԱՋՄԱԿԱՐԱԿԱՆ ՓԱՍՏԱԹՂԹԵՐԻ, ՕՐԵՆՍԴՐՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ՆՈՐՄԱՏԻՎ ԱԿՏԵՐԻ ՊԱՇՏՈՆԱԿԱՆ ԹԱՐԳՄԱՆՈՒԹՅԱՆ ՀՐԱՊԱՐԱԿՈՒՄԸ



ԱՐՁԱՆԱԳՐՎԱԾ ՏԵՂԵԿՈՒԹՅՈՒՆ՝

2018 թ. մարտի 21-ին ընդունված «Նորմատիվ իրավական ակտերի մասին» թիվ ՀՕ-180-Ն օրենքի Հոդված 22-ի համաձայն՝ իրավական ակտերի պաշտոնական թարգմանությունը հայերենից անգլերեն իրականացնում է ՀՀ արդարադատության նախարարությունը:

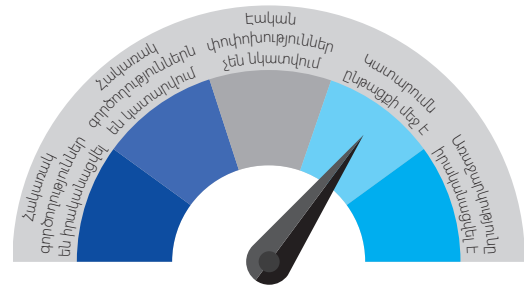
Նորմատիվ իրավական ակտերի պաշտոնական թարգմանությունն իրականացվում է ՀՀ կառավարության 2019թ. հուլիսի 19-ի թիվ 815-Ն որոշմամբ սահմանված կարգով:

Թարգմանված իրավական ակտերը հասանելի են <http://www.translation-centre.am/eng/index.html> պաշտոնական կայքում:

Օրենսդրության ընտրովի հատվածների թարգմանությունը հասանելի է ՀՀ Ազգային ժողովի պաշտոնական կայքում www.parliament.am:

Թարգմանված փաստաթղթերի որակը երբեմն պատշաճ չէ, իսկ առկա տարբերակները թարմացված չեն:

ԷՆԵՐԳԵՏԻԿ ՈԼՈՐՏԻ ԱՌԱՋՆԱՀԵՐԹՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՏՎՅԱԼՆԵՐԻ ՀԱՎԱՔԱԳՐՈՒՄՆ ՈՒ ՄՈՆԻԹՈՐԻՆԳՆ ԻՐԱԿԱՆԱՑՎԵԼ Է ՎԵՐԱՀՍԿՈՂ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆՆԻՑ ԱՆԿԱՆ



ԱՐՁԱՆԱԳՐՎԱԾ ՏԵՂԵԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ՝

Տվյալների հավաքագրումը ներկայումս իրականացվում է մասամբ, անկախ միջազգային կազմակերպությունների կողմից, այդ թվում ՄԱԶԾ հայաստանյան գրասենյակի, «ԵՄ Քաղաքապետերի դաշնագիր՝ Արևելք» կազմակերպության, ինչպես նաև տեղական հասարակական կազմակերպությունների կողմից, որոնք հավաքագրում են տվյալներ Էներգաարդյունավետության և վերականգնվող Էներգետիկայի նախագծերի վերաբերյալ:

ՀԾԿՀ-ն կանոնավոր կերպով իրականացնում է տվյալների հավաքագրում ու ներդրումային և ընթացիկ գործունեության մշտադիտարկում:

Երկու տարին մեկ ներկայացվող հաշվետվությունները (BUR) պարունակում են ջերմոցային գազերի ազդային գույքագրման թարմացումներ, ներառյալ ազգային գույքագրման հաշվետվությունը և ստացված տեղեկությունները մեղմացման գործողությունների, կարիքների և աջակցության վերաբերյալ: Նման զեկույցները տրամադրում են թարմացված տեղեկություն՝ Կոնվենցիան կրառելու նպատակով տվյալ երկրի կողմից ձեռնարկված գործողությունների մասին, ներառյալ՝ ջերմոցային գազերի արտանետումների և հեռացման կարգավիճակը, ինչպես նաև արտանետումները նվազեցնելու կամ «լվացարանները» հզորացնելու գործողությունների վերաբերյալ:

ՄԱԿ-ի «Կլիմայի փոփոխության մասին» շրջանակային կոնվենցիայի (ՄԱԿ-ի ԿՓՇԿ) ներքո Երկամյա առաջընթացի զեկույցը (ԵԱԶ) ըստ համապատասխան ուղեցույցի հավաքում և ներկայացնում է տեղեկատվություն հետևանքների մեղմացման քաղաքականությունների և ծրագրերի վերաբերյալ, այդ թվում Էներգետիկայի ոլորտում: Երկամյա առաջընթացի 2-րդ զեկույցը մշակվել է ՄԱԶԾ-ի կողմից իրականացված և ՀՀ շրջակա միջավայրի նախարարության կողմից համակարգված նախագծի շրջանակներում և 2018 թ.-ին ներկայացվել է ՄԱԿ-ի ԿՓՇԿ-ին: Էներգետիկ ոլորտի առաջնահերթությունների տվյալների հավաքագրում և մոնիթորինգ դեռևս չի իրականացվել: Առաջարկվել են փոփոխություններ Էներգաարդյունավետության և վերականգնվող Էներգետիկայի ոլորտում ներդրումային ծրագրում, ինչպես նաև ներկայացվել են առաջարկություններ դրանց իրականացմանը խոչընդոտող գործոնների վերացման վերաբերյալ (այդ թվում օրենսդրական դաշտի կատարելագործում, առկա նորմատիվ-տեխնիկական փաստաթղթերի համապատասխանեցում միջազգային չափանիշներին):

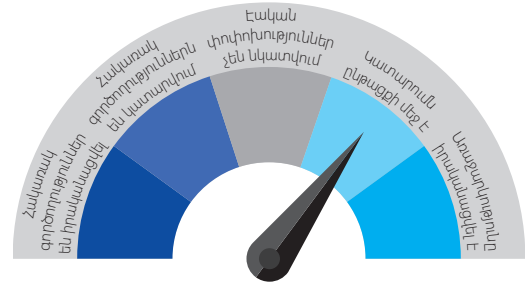
9. Սահմանվել է դրույթ առ այն, որ պարտապան-ֆիզիկական անձի դեպքում հարկադիր կատարողի կողմից գույքագրում չի իրականացվում մինչև 100 000 դրամ բռնագանձման ենթակա գումարի պահանջով հարուցված կատարողական վարույթով, բացառությամբ այն դեպքերի, երբ սույն օրենքով սահմանված հարցումների արդյունքով պարտապանին պատկանող գույք չի հայտնաբերվել, կամ հայտնաբերված գույքը բավարար չէ պարտավորությունների կատարման համար: Սահմանվել է նաև, որ պարտապան-իրավաբանական անձի կամ նրա լիազորված անձի հետախուզումը հայտարարվում է միայն այն դեպքերում, եթե նրա բացակայությունը անհնարին է դարձնում կատարողական գործողությունների իրականացումը:

10. Օրենքի դրույթներով նախատեսվում է նաև այն, որ ծախսերի բռնագանձման վերաբերյալ կատարողական թերթով հարուցված կատարողական վարույթի շրջանակներում Պետական եկամուտների կոմիտեն Հայաստանի Հանրապետության անունից հանդես է գալիս որպես պահանջատեր, եթե ըստ դատական ակտի դատական ծախսերը բռնագանձման ենթակա չեն հոգուտ որևէ պետական մարմնի:

11. Կարգավորվել են կատարողական թերթի պատճենի տրամադրման ու վրիպակների շտկմանը վերաբերող հարցերը:

12. Ընդլայնվել է բռնագրավման ոչ ենթակա գույքի (դրամական միջոցների) ցանկը: Ընդլայնված ցանկը ներառում է հաշմանդամների համար նախատեսված սարքավորումները, ինչպես նաև որպես սոցիալական օգնություն տրամադրվող գույքը (միջոցները):

ԲԱՐԵՓՈՆՎԵԼ ԵՆ ՂԱՏԱԿԱՆ ԱԿՏԵՐԻ ԿԱՏԱՐՄԱՆ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐՆ ՈՒ ԿԱՆՈՆՆԵՐԸ



ԱՐՁԱՆԱԳՐՎԱԾ ՏԵՂԵԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

2019թ. հուլիսի 9-ին ընդունված «Դատական ակտերի հարկադիր կատարման մասին» օրենքում լրացումներ և փոփոխություններ կատարելու մասին» թիվ ՀՕ-126-Ն օրենքով նշված ոլորտում բարելավվել է հետևյալը.

1. Սահմանվել են կատարողական թերթ տալու դիմումը մերժելու կանոնակարգեր, և Նախատեսվում է, որ կատարողական թերթ տալու դիմումը մերժելու մասին որոշումը կարող է բողոքարկվել: Արդյունքում կլուծվի խնդիրը, երբ դատարանները հրաժարվում են կատարողական թերթ տրամադրել, իսկ ֆիզիկական անձինք խնդիրների առաջ են կանգնում այն բողոքարկելիս:

2. Ստեղծվել են պարտապանի կատարողական թերթով Նախատեսված պարտավորությունների կամավոր կատարման իշխանական մեխանիզմներ, ինչի արդյունքում ավելանում են դատական ակտերի կամավոր կատարման դեպքերը, ինչը թույլ է տալիս խուսափել վարչական ծախսերի բեռից և վարչական գործընթացներից:

3. Վերանայվել են ծանուցման կանոնները՝ Էլեկտրոնային ծանուցման համակարգին առաջնահերթություն տալու Նպատակով (պետական և տեղական ինքնակառավարման մարմինների, ինչպես նաև իրավաբանական անձանց (անհատ ձեռնարկատերերի) դեպքում): Ֆիզիկական անձանց դեպքում ծանուցումները կտրամադրվեն փոստային առաքման միջոցով: Բացի այդ, բոլոր անձինք իրավունք ունեն դիմել հարկադիր կատարողին և ծանուցումներ ստանալ Էլեկտրոնային եղանակով: Այս կանոնները թույլ կտան կրճատել փոստային առաքանիների ծախսերը (Հատկանշական է, որ 2017թ.-ին առաքման համար ծախսվել է 207.135.000 դրամ):

4. Նախատեսված է, որ հարկադիր կատարողը կարող է մուտք գործել պարտապանի պատկանող ցանկացած անշարժ գույքի տարածք միայն ընթերակների մասնակցությամբ:

5. Հարկադիր կատարողի համար սահմանվել են դրամական միջոցների արգելքի վերացման կանոններ, եթե պարտավորությունը կատարվել է մասամբ կամ այլ գույքի արգելքի, եթե այն չի համապատասխանում տվյալ անձի պարտավորության ծավալին:

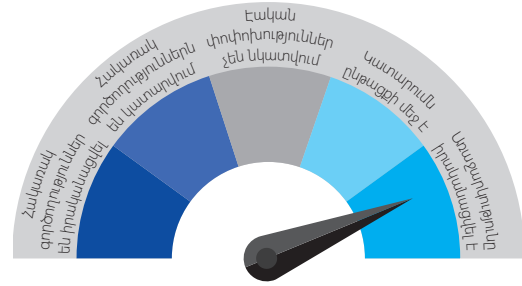
6. Սահմանվել են կանոնակարգեր, որոնց համաձայն կատարողական թերթում նշվում է պարտապանի հայրանունը:

7. Նոր գույքի կամ գույքային իրավունքի առկայության դեպքում առաջանում է Նոր հայտարարագիր ներկայացնելու պարտականություն: Գույքի բացակայության, անբավարարության, ինչպես նաև գրավադրման դեպքում կամ եթե պարտապանի գույքը նրա միակ բնակարանն է, որը ենթակա չէ բռնագրավման, հարկադիր կատարողն իր որոշմամբ և կատարողական թերթի պահանջների կատարման Նպատակով պարտապանին կհարավորություն է ընձեռում գույքը պարտապանի անունով գրանցել: Պարտապանի կողմից պահանջը չկատարելու դեպքում հարկադիր կատարողը, որպես պարտապանի ներկայացուցիչ, կազմակերպում է պարտապանի անունով գրանցման կամ հայտարարագրման ենթակա գույքային իրավունքների կամ գույքի գրանցումը (հայտարարագրումը), եթե պարտապանը չի հիմնավորում հարկադիր կատարողի հանձնարարականները չկատարելու փաստը՝ իրենից անկախ հանգամանքներով:

8. Ստեղծվել են իրավական հիմքեր Հարկադիր կատարման ծառայության և պետական ու տեղական այլ մարմինների միջև Էլեկտրոնային փաստաթղթաշրջանառության համակարգի ներդրման համար:

5 ՀՀ արդարադատության Նախարարությունը մեկնաբանություն է ներկայացրել այն մասին, որ վերջին տարիներին Հայաստանի Հանրապետություն լայնամասշտաբ բարեփոխումներ են իրականացվել դատական ակտերի հարկադիր կատարման ոլորտում: Մասնավորապես, 2019թ. ողջ ընթացքում համապատասխան օրենքներում կատարվել են փոփոխություններ և լրացումներ: Սակայն այդ գործընթացը դեռ շարունակվում է: Նախարարությունն առաջարկել է վերանայել և այս առաջարկությունների կարգավիճակը փոխել («կատարված»-ի):

ՊԵՏՔ Է ՀԱՆԿԻ ՏԵՂԱԿԱՆ ԴԱՏԱԿԱՆ ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹՅԱՆ ՄԻՋՈՑՆԵՐԻ ՍՊԱՌՄԱՆ ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ ՊԱՋԱՆՋԸ

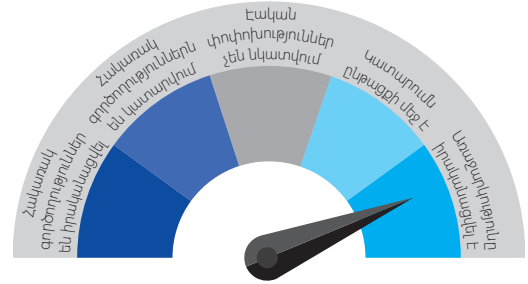


ԱՐՁԱՆԱԳՐՎԱԾ ՏԵՂԵԿՈՒԹՅՈՒՆ՝

2018թ. փետրվարի 9-ին ընդունված «Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացիական դատավարության օրենսգիրք» թիվ ՀՕ-110-Ն օրենսգրքի 12-րդ հոդվածի համաձայն, կողմերը կարող են վեճը լուծել հաշտության համաձայնությամբ, սկսել արտոնագրված հաշտարարի մասնակցությամբ հաշտարարական գործընթաց կամ գործը հանձնել արբիտրաժի լուծմանը:

1994թ. հուլիսի 31-ի «Օտարերկրյա ներդրումների մասին» Հայաստանի Հանրապետության թիվ ՀՕ-115 օրենքի Հոդված 24-ը սահմանում է, որ օտարերկրյա ներդրումների հետ կապված բոլոր վեճերը, որոնք ծագել են օտարերկրյա ներդրողի և Հայաստանի Հանրապետության միջև, քննվում են Հայաստանի Հանրապետության դատարաններում: Համաձայն այս օրենքի, օտարերկրյա ներդրումների հետ կապված այն վեճերը, որոնցում որպես կողմ հանդես չի գալիս Հայաստանի Հանրապետությունը, Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրությանը համապատասխան քննվում են Հայաստանի Հանրապետության դատարաններում կամ տնտեսական վեճեր լուծող այլ մարմիններում, եթե միջազգային կամ երկկողմանի պայմանագրերով այլ կարգ չի նախատեսված:

ԸՆԴԱՅՆՎԵԼ Է ՕՏԱՐԵՐԿՐՅԱ ՂԱՏԱՐԱՆՆԵՐԻ ՎՃԻՈՆԵՐԻ ՃԱՆԱՉՄԱՆ ՈԼՈՐՏԸ



ԱՐՁԱՆԱԳՐՎԱԾ ՏԵՂԵԿՈՒԹՅՈՒՆ՝

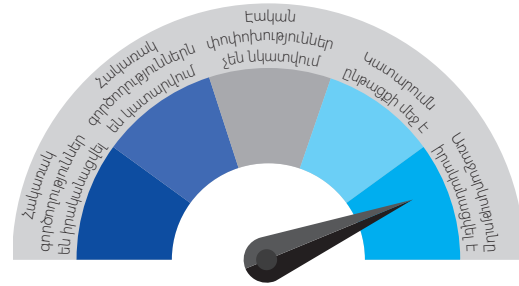
2018թ. փետրվարի 9-ին ընդունված «Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացիական դատավարության օրենսգիրք» թիվ ՀՕ-110-Ն օրենքը կարգավորվում է Հայաստանում օտարերկրյա դատարանների վճիռների հարկադիր կատարումը:

1992թ. հոկտեմբերի 16-ին Հայաստանի Հանրապետությունը վավերացրել է «Պետությունների և այլ պետությունների քաղաքացիների միջև ներդրումային վեճերի լուծման մասին» կոնվենցիան («Վաշինգտոնի կոնվենցիա»): Երկիրը կիրառել է «Օտարերկրյա արբիտրաժային որոշումների ճանաչման և կատարման մասին» կոնվենցիան միայն այն արբիտրաժային որոշումների ճանաչման և կատարման նկատմամբ, որոնք կայացվել են մյուս պայմանավորվող պետության տարածքում:

Հայաստանի Հանրապետությունը կիրառել է «Օտարերկրյա արբիտրաժային որոշումների ճանաչման և կատարման մասին» կոնվենցիան միայն պայմանագրային կամ այլ իրավահարաբերություններով ծագող այն վեճերի նկատմամբ, որոնք Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրությամբ համարվում են առևտրային:

4 ՀՀ արդարադատության նախարարությունը առաջարկվող բարելավման 13 և 14 ոլորտների վերաբերյալ ներկայացրել է մեկնաբանություն՝ Նշելով, որ Հայաստանի օրենսդրության համապատասխան նորմատիվային ակտերին հղումները կատարվել են ի պատասխան ԷՆՌԳ-ի Նախորդ տարիներին ներկայացված հարցաշարերին: Նախարարությունն ընդգծել է, որ իրականացված գործողությունները, ինչպիսին են, օրինակ, նոր կարգավորումների ընդունումը կամ բարեփոխումների մեկնարկը, չեն կարող դիտվել որպես գործունեություն, որն իրականացվել է ԷՆՌԳ հրապարակած զեկույցում Նշված առաջարկությունների արդյունքում, ուստի նախարարությունն առաջարկել է հեռացնել այս մասը:

ՀԾԿՀ-Ն ՎԵՐԱՆԱՅՈՒՄ ԵՎ ՊԱՐԶԵՏՆՈՒՄ Է ԱՐՏԱՀԱՆՄԱՆ ԵՎ ՆԵՐԿՐԵԼԱՆ ԿԱՆՈՆՆԵՐԸ, ԻՆՉՊԵՍ ՆԱԵՎ ԿԱՐԳԱՎՈՐՈՒՄ Է ԱՅՂ ԳՈՐԾՈՒՆԵՐՈՒԹՅԱՆ ՀԱՄԱՐ ՊԱՀԱՆՋՎՈՂ ՎՃԱՐՆԵՐԸ



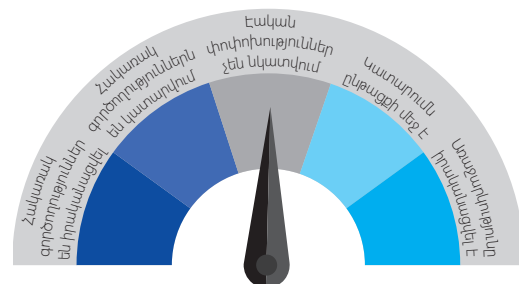
ԱՐՁԱՆԱԳՐՎԱԾ ՏԵՂԵԿՈՒԹՅՈՒՆ՝

2018թ. փետրվարի 7-ին ընդունված ««Էներգետիկայի մասին» ՀՀ օրենքում փոփոխություններ և լրացումներ կատարելու մասին» թիվ ՀՕ-100-Ն օրենքի (ուժի մեջ է մտել 2018թ. հուլիսի 1-ին) համաձայն, Էլեկտրական Էներգիայի ներկրման և արտահանման գործունեությունը լիցենզավորման ենթակա չէ: Էլեկտրական Էներգիայի ներկրումը և (կամ) արտահանումը կարող են իրականացվել միայն հանձնաժողովի կողմից տված գործունեության այն տեսակի լիցենզիայի շրջանակում, որն այդ օրենքի համաձայն ներառում է Էլեկտրական Էներգիայի ներկրում և (կամ) արտահանում իրականացնելու իրավունքը՝ տվյալ օրենքին և շուկայի կանոններին համապատասխան: Էլեկտրական Էներգիայի ներկրում կարող է իրականացնել նաև որակավորված (դրա իրավունքը ունեցող) սպառողը: Այստեղից հետևում է, որ մինչև 2019թ. վերջը ՀԾԿՀ-ի ընդունված բոլոր որոշումները պետք է համապատասխանեն վերը նշված դրույթներին:

Մասնավորապես՝

- Էլեկտրական Էներգիա արտադրող լիցենզավորված անձն իրավունք ունի արտահանել արտադրած ԷլեկտրաԷներգիան
- Մեծածախ առևտրի լիցենզիա ունեցող անձը ԷլեկտրաԷներգիա արտահանելու և ներկրելու իրավունք ունի
- Մատակարարն ունի ԷլեկտրաԷներգիա ներկրելու իրավունք
- Երաշխավորված մատակարարն ունի ԷլեկտրաԷներգիա ներկրելու իրավունք
- Որակավորված (դրա իրավունքը ունեցող) սպառողն իրավունք ունի ներկրել ԷլեկտրաԷներգիա:

ՆԵՐԿՐՈՒՄ ՍՏԵՂԾՎԵԼ Է ՆԵՐԴՐՈՒՄԱՅԻՆ ՕՄԲՈՒՂՍՄԵՆԻ ԳՐԱՍԵՆՅԱԿ ԿԱՄ ՆՄԱՆԱՏԻՊ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹՅՈՒՆ

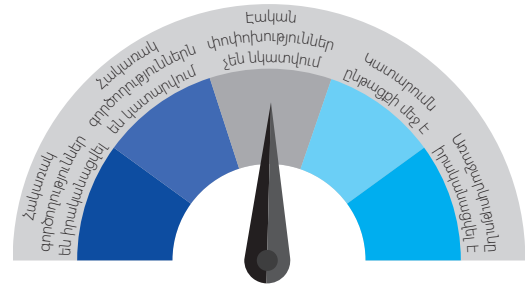


ԱՐՁԱՆԱԳՐՎԱԾ ՏԵՂԵԿՈՒԹՅՈՒՆ՝

Ներդրումային օմբուդսմենի գրասենյակ կամ նմանատիպ որևէ հաստատություն չի ստեղծվել երկրում:

3 ՀՀ արդարադատության նախարարությունը առաջարկվող բարելավման 12 և 22 ոլորտների վերաբերյալ ներկայացրել է մեկնաբանություն՝ հղում կատարելով ՀՀ սահմանադրությանը, որը սահմանում է դրույթներ Մարդու իրավունքների պաշտպանի գրասենյակի վերաբերյալ: ՀՀ Սահմանադրությունը սահմանում է երաշխիքներ և նշում, որ ցանկացած անձ կարող է դիմել Մարդու իրավունքների պաշտպանի գրասենյակ՝ իրենց իրավունքների խախտման դեպքում: Ձեռնարկատիրությունների իրավունքների պաշտպանության մասին ուղղակիորեն չի նշվում «Մարդու իրավունքների պաշտպանի մասին» օրենքում, սակայն այն սահմանում է, որ իրավաբանական անձինք իրավունք ունեն Օմբուդսմենին դիմելու:

ՀԾԿՀ-Ն ԻՐԱՎԱՍՈՒ Է ԼԻՆԵԼՈՒ ՏՆՕՐԻՆԵԼ ԻՐ ՍԵՓԱԿԱՆ ԲՅՈՒՋԵՆ, ԵՎ ՖԻՆԱՆՍԱՎՈՐՎԵԼՈՒ Է ԿԱՐԳԱՎՈՐՄԱՆ ՎՃԱՐՆԵՐԻՑ, ԱՅԼ ՈՉ ԹԵ ՊԵՏԱԿԱՆ ԲՅՈՒՋԵԻՑ: ՀԾԿՀ-Ն ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՈՒ Է ԼԻՆԵԼՈՒ ԻՐ ԲՅՈՒՋԵՏԱՅԻՆ ՀԱՏԿԱՑՈՒՄՆԵՐԻ ՀԱՄԱՐ ԵՎ ՆՐԱ ԾԱԽՍԵՐԸ ՍՏՈՒԳՎԵԼՈՒ ՈՒ ՀԱՍՏԱՏՎԵԼՈՒ ԵՆ ԱՆԿԱԽ ԱՌԻԴԻՏՈՐԻ ԿՈՂՄԻՑ



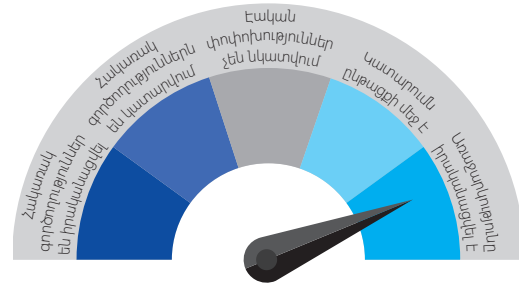
ԱՐՁԱՆԱԳՐՎԱԾ ՏԵՂԵԿՈՒԹՅՈՒՆ՝

ՀԾԿՀ-ի բյուջետային հատկացումները կարգավորվում են 2003թ. դեկտեմբերի 25-ին ընդունված՝ «Հանրային ծառայությունները կարգավորող մարմնի մասին» թիվ ՀՕ-18-Ն և 1997թ. հունիսի 24-ին ընդունված՝ «Բյուջետային համակարգի մասին» թիվ ՀՕ-137 օրենքներով: Նշված իրավական ակտերի համաձայն՝ ՀԾԿՀ-ի ֆինանսավորումը ձևավորվում է ամեն տարի, և նրա մի մասը կազմում են ՀՀ պետական բյուջեից կատարվող հատկացումները: Բյուջեով նախատեսվում են որոշ ծախսեր/ հոդվածներ, որոնք կարգավորող մարմինը ապահովում է ինքնուրույն:

«Հանրային ծառայությունները կարգավորող մարմնի մասին» օրենքի Հոդված 19-ի համաձայն ՀՀ կառավարությունը կարող է անցկացնել ֆինանսական աուդիտ՝ հաշվետվության հավաստիությունը ճշտելու նպատակով:

Հանձնաժողովի անկախ բյուջեն բխում է կարգավորող մարմնին իրավական և գործնական գործիքների ապահովման անհրաժեշտությունից, որը թույլ կտա նրան գործել առավել արդյունավետ: Սա ամրագրվել է ՀՀ փոխվարչապետին ներկայացված՝ հանրային ծառայությունները կարգավորող մեխանիզմների բարեփոխումների ծրագրում:

ՀԾԿՀ-Ի ԱՆԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆԸ ՀԵՏԱԳԱՅՈՒՄ ԲԱՐԵԼԱՎԿԵԼ Է, ԵՎ ԱՐՅՈՒՆՔՈՒՄ ԲԱՐՁՐԱՅԵԼ Է ՀԾԿՀ-Ի ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ՀԱՇՎԵՏՎՈՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆՆ ՈՒ ԹԱՓԱՆՑԻԿՈՒԹՅՈՒՆԸ



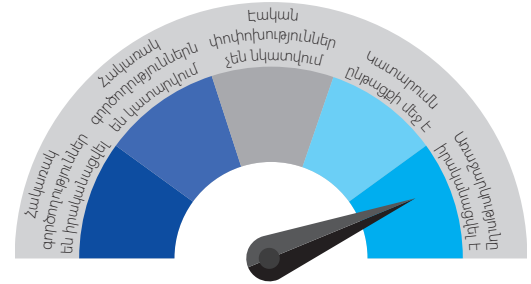
ԱՐՁԱՆԱԳՐՎԱԾ ՏԵՂԵԿՈՒԹՅՈՒՆ՝

2003թ. դեկտեմբերի 25-ին ընդունված՝ «Հանրային ծառայությունները կարգավորող մարմին մասին» թիվ ՀՕ-18-Ն օրենքը ներառում է ՀԾԿՀ-ի կառավարման հաշվետվողականությունն ու թափանցիկությունն ապահովող դրույթներ, ներառյալ՝

- Հոդված 9-ը վերաբերվում է Հանձնաժողովի անդամների և աշխատակազմի իրավունքների սահմանափակմանը (այդ թվում օրինակ՝ Հանձնաժողովի անդամը չի կարող լինել ներկայացուցչական որևէ կառույցի անդամ կամ կատարել վճարովի այլ աշխատանք):
- Նույն հոդվածի դրույթներով սահմանվում են կարգավորվող կազմակերպություններում բաժնեմաս և արժեթղթեր ունենալու վերաբերյալ սահմանափակումներ: Իրենց լիազորությունների վաղաժամկետ դադարեցվելու դեպքում Հանձնաժողովի անդամները չեն կարող աշխատել կարգավորվող ոլորտում, իսկ աշխատակազմի աշխատակիցները չեն կարող կատարել վճարովի աշխատանք կարգավորվող կազմակերպությունների համար:
- Հոդված 14-ը սահմանում է, որ յուրաքանչյուր տարի՝ մինչև հոկտեմբերի 1-ը, ՀԾԿՀ-ն ՀՀ Ազգային ժողով է ներկայացնում հաջորդ տարվա իր գործունեության ծրագիրը: Նույն հոդվածի համաձայն յուրաքանչյուր տարի՝ մինչև մայիսի 1-ը Հանձնաժողովը հրապարակում է նախորդ տարվա իր գործունեության հաշվետվությունը:
- Օրենքի 19-րդ հոդվածով նախատեսվում է, որ Հանձնաժողովը տարեկան ֆինանսական հաշվետվություն է ներկայացնում ՀՀ կառավարության լիազորած մարմին, իսկ վերջինս, այդ հաշվետվության հավաստիության ճշտման նպատակով, կարող է անցկացնել հանձնաժողովի ֆինանսական գործունեության աուդիտ:

Ըստ ՀԾԿՀ-ի, Հանձնաժողովի անդամների վերանշանակման սահմանափակումներ սահմանելիս հաշվի է առնվել միջազգային առաջատար փորձը: Այսպիսով, Հանձնաժողովի դիրքորոշման համաձայն օրենքի համապատասխան դրույթներն ավելի լավ են ապահովում նրա անկախությունը:

ՀՍՏԱԿ ՍԱՀՄԱՆՎԵԼ Է ՇԱՀԱԳՐԳԻՈՒ ԿՈՂՄԵՐԻ ՆԿԱՏՄԱՄԲ ԿԱՐԳԱՎՈՐՈՂԻ ՀԱՅԵՑՈՂԱԿԱՆ ԼԻԱԶՈՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ



ԱՐՁԱՆԱԳՐՎԱԾ ՏԵՂԵԿՈՒԹՅՈՒՆ՝

2003թ. դեկտեմբերի 25-ին ընդունված՝ «Հանրային ծառայությունները կարգավորող մարմնի մասին» թիվ ՀՕ-18-Ն օրենքով նախատեսվում է, որ Հանձնաժողովն իր սահմանած կարգի համաձայն հայտարարում է նիստերի անցկացման տեղը և ժամանակը, հնարավորություն է ընձեռում շահագրգիռ անձանց և հասարակության ներկայացուցիչներին մասնակցել նիստերին, ստանալ օրակարգը և քննարկվող նյութերը, ներկայացնել տեղեկություններ և հանդես գալ ելույթներով:

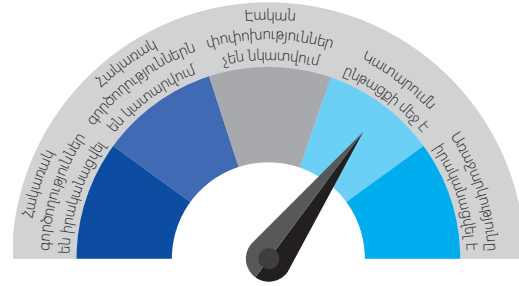
ՀԾԿՀ-ն հայտարարում է առաջիկա նիստերի մասին պաշտոնական կայքի հատուկ բաժնում <http://psrc.am>: Հայտարարությունը ներառում է տեղեկատվություն վայրի և ամսաթվի մասին, ինչպես նաև օրակարգը, յուրաքանչյուր կետի վերաբերյալ եզրակացության/ որոշման նախագիծը և հիմնավորող փաստաթղթերը:

**ԲՅՈՒՐՈՎՐԱՏԱԿԱՆ ԽՈԶՆԴՈՏՆԵՐԸ
ՎԵՐԱՑՆԵԼՈՒ ՀԱՐՑՈՒՄ
ՆԵՐԴՐՈՂՆԵՐԻՆ ԱԶԱԿՅԵԼՈՒ
ԵՎ ՕԺԱՆԴԱԿԵԼՈՒ ԻՐԱՎԻՃԱԿԻ
ԲԱՐԵԼԱՎՈՒՄ**

ԱՐՁԱՆԱԳՐՎԱՃ ՏԵՂԵԿՈՒԹՅՈՒՆ՝

Համաշխարհային բանկի «Doing Business 2020»-ի վարկանիշում Հայաստանը զբաղեցնում է 47-րդ հորիզոնականը («Doing Business 2019»-ի համեմատ 6 կետով նվազել է), «Սկսել բիզնես» կատեգորիայում ամենաբարձր՝ 10-րդ դիրքում (2019թ.-ի համեմատ 2 կետով նվազել է) և ամենացածր՝ 120-րդ դիրքում փոքր ներդրողների պաշտպանության կատեգորիայում:

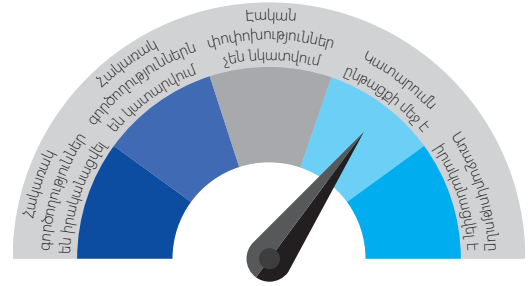
ՀՀ կառավարության 2015թ. հոկտեմբերի 8-ի
 Նիստի թիվ 45 արձանագրության քաղվածքի
 համաձայն՝ ՀՀ կառավարությունը հավանություն
 է տվել Հայաստանի Հանրապետության
 ներդրումային քաղաքականության
 հայեցակարգին և գործողությունների ծրագրին:
 Նշված քաղաքականությամբ նախատեսվում
 է օտարերկրյա և տեղական ներդրումների
 ներգրավում, ներառյալ՝ դրանց համար
 լրացուցիչ խթաններ ստեղծելու միջոցով:
 Քաղաքականության 3-րդ Հոդվածը նվիրված
 է համապատասխան բարեփոխումների
 իրականացմանը: Մասնավորապես, 3.3 կետը
 վերաբերվում է ներդրումների խթանմանը:
 Միևնույն ժամանակ, Գործողությունների ծրագրի
 2-րդ կետով նախատեսվում է ներդրումների
 ներգրավման և խրախուսման ռազմավարության
 մշակում մինչև 2020թ. դեկտեմբեր: Ներդրումների
 աջակցման նոր կազմավորված կենտրոնը ներդրել
 է «մեկ պատուհան» ծառայությունը տեղական և
 օտարերկրյա հնարավոր ներդրողների համար:



ՀԾԿՀ-ն պարբերաբար վերանայում է Էներգետիկ ոլորտում գործունեության լիցենզավորման կարգը և համաձայնագրերի օրինակելի ձևերը՝ սույն գործընթացի պարզեցման և կանոնակարգի թափանցիկության ապահովման նպատակով: Հանձնաժողովի 2017թ. նոյեմբերի 1-ի թիվ 462-Ն որոշմամբ կանոնակարգվում է Հանձնաժողովի նիստերի հրավիրման և անցկացման կարգը, որն ուղղված է որոշումների ընդունման գործընթացում թափանցիկության մակարդակի բարձրացման ու հանրային խորհրդակցությունների անցկացմանը:

««Էներգետիկայի մասին» ՀՀ օրենքում փոփոխություններ և լրացումներ կատարելու մասին» վերջերս ընդունված օրենքով (2018թ. փետրվարի 7-ին ընդունված թիվ ՀՕ-100-Ն օրենք) հանվել է որոշ տնտեսական գործունեության, այդ թվում Էլեկտրական Էներգիայի ներկրման և արտահանման լիցենզավորման անհրաժեշտությունը:

ՕՐԵՆՍՐՈՒԹՅԱՆ Ա ՆՈՐՄԱՏԻՎԱՅԻՆ ԱԿՏԵՐԻ ՀԱՍԿԱՆԱԼԻ ԵՎ ՀՍՏԱԿ ՁԵՎԱԿԵՐՊՈՒՄ

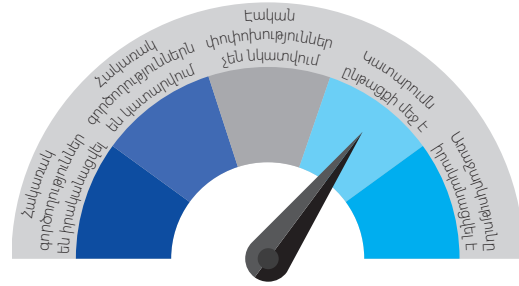


ԱՐՁԱՆԱԳՐՎԱԾ ՏԵՐԵԿՈՒԹՅՈՒՆ՝

2018թ. մարտի 21-ին ընդունված «Նորմատիվ իրավական ակտերի մասին» թիվ ՀՕ-180-Ն ՀՀ օրենքում առկա են ենթաօրենսդրական նորմատիվ իրավական ակտերին վերաբերող օրենսդրական տեխնիկայի, նորմատիվ իրավական ակտի կառուցվածքի, նորմատիվ իրավական ակտերում փոփոխություններ և լրացումներ կատարելու, նորմատիվ իրավական ակտերի գործողությունը դադարեցնելու, ժամկետների հաշվարկման վերաբերյալ դրույթներ, որոնց գործողությունը տարածվում է անհատական և ներքին իրավական ակտերի վրա, եթե այլ բան սահմանված չէ օրենքով կամ այն նորմատիվ իրավական ակտով, որով նախատեսվել է անհատական կամ ներքին իրավական ակտի ընդունում:

² ՀՀ արդարադատության նախարարությունը մեկնաբանակել է, որ ՀՀ օրենսդրության մեջ համապատասխան նորմատիվ ակտերին հղումները ներկայացվել են ԷՆՌԳ-ի նախորդ տարիներին տրամադրված հարցաշարերին ի պատասխան: Նախարարությունը խնդրել է նաև թվարկել այս ոլորտում առկա այն զարգացումներ, որոնց հիման վրա նման եզրահանգում էր արվել ԷՆՌԳ-ի 2017թ. հրապարակված զեկույցում:

ՕՏԱՐ ԼԵՋՈՒՆԵՐՈՎ ՕՐԵՆՔՆԵՐԻ ԵՎ ԿԱՆՈՆԱԿԱՐԳԵՐԻ ՀԱՍԱՆԵԼԻՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ՄԱՏՉԵԼԻՈՒԹՅԱՆ ԲԱՐԱԼԱՎՈՒՄ



ԱՐՁԱՆԱԳՐՎԱԾ ՏԵՂԵԿՈՒԹՅՈՒՆ՝

ՀՀ կառավարության 1996թ. դեկտեմբերի 30-ի «Հայաստանի Հանրապետության պաշտոնական տեղեկագիր» պաշտոնական պարբերական հիմնելու մասին» թիվ 396 որոշումը կարգավորում է ընդունված օրենքների և կանոնակարգերի պաշտոնական հրապարակման գործընթացը:

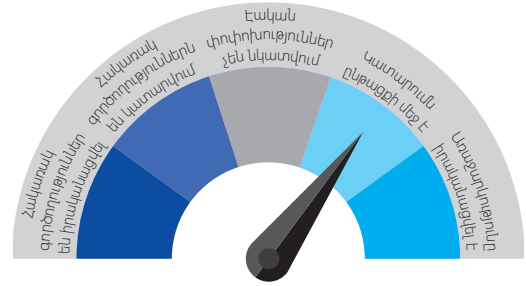
2018թ. մարտի 21-ին ընդունված «Նորմատիվ իրավական ակտերի մասին» թիվ ՀՕ-180-Ն ՀՀ օրենքի Հոդված 25-ի համաձայն՝ մինչև 2019թ. հուլիսի 1-ն ընդունված նորմատիվ իրավական ակտերը հրապարակվում են «Հայաստանի Հանրապետության պաշտոնական տեղեկագրում» (տպագիր) և ակտերի հրապարակման միասնական կայքում (Էլեկտրոնային տարբերակով): Այս օրենքով սահմանվում է, որ բոլոր նորմատիվ իրավական ակտերի պաշտոնական հրապարակումը պետք է իրականացվի միասնական կայքում: Այս հոդվածը ուժի մեջ է մտել 2019թ. հուլիսի 1-ից:

Ընդունված իրավական ակտերը, ինչպես նաև դրանց նախագծերը հրապարակվում են նաև Հայաստանի Հանրապետության Ազգային ժողովի պաշտոնական կայքում (www.parliament.am), Հայաստանի իրավական տեղեկատվական համակարգի (www.arlis.am / www.laws.am / www.legislation.am) և այլ աղբյուրների (www.irtek.am, www.gov.am, www.e-gov.am) կայքերում: Նախագծերը և ընդունված ակտերը հանրությանը հասանելի են առցանց՝ համապատասխան պետական մարմինների պաշտոնական կայքերի միջոցով: Իրավական ակտերի նախագծերը հրապարակվում են ՀՀ արդարադատության նախարարության կողմից համակարգվող հատուկ կայքում (www.e-draft.am):

Իրավական ակտերի պաշտոնական թարգմանությունը կատարվում է «Հայաստանի Հանրապետության արդարադատության նախարարության թարգմանությունների կենտրոն» ՊՈԱԿ-ի կողմից, որը ստեղծվել է ՀՀ կառավարության 2008թ. փետրվարի 22-ի թիվ 167-Ն որոշմամբ: Համապատասխան գերատեսչությունները կարող են դիմել կենտրոն թարգմանություն իրականացնելու նպատակով ելնելով դրանց անհրաժեշտությունից և հրատապությունից: Թարգմանված փաստաթղթերը հասանելի են կենտրոնի կայքում www.translation-centre.am:

Թարգմանվող իրավական ակտերի թիվը սահմանափակ է: Երբեմն թարգմանության համար իրավական ակտերի ընտրության որոշումները կախված են ֆինանսական միջոցների առկայությունից կամ օտարերկրյա/ միջազգային դոնոր կազմակերպությունների աջակցությունից:

ՕՐԵՆՍԴՐԱԿԱՆ ԱԿՏԵՐԻ ՆԱԽԱԳԾԵՐԻ ՄՇԱԿՄԱՆ ԸՆԹԱՑՔՈՒՄ ՕՐԵՆՔՈՎ ՊԱՀԱՆՋՎՈՂ ԽՈՐՀՐԴԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԱՆՑԿԱՑՈՒՄ ՇԱՀԱԳՐԳԻՌ ԿՈՂՄԵՐԻ ՀԵՏ



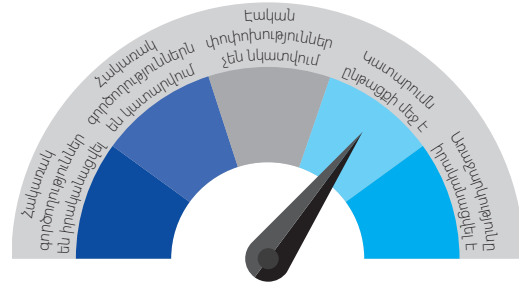
ԱՐՁԱՆԱԳՐՎԱԾ ՏԵՂԵԿՈՒԹՅՈՒՆ՝

2018թ. մարտի 21-ին ընդունված «Նորմատիվ իրավական ակտերի մասին» թիվ ՀՕ-180-Ն ՀՀ օրենքի Հոդված 3-ը ներառում է օրենսդրական ակտերի նախագծերի վերաբերյալ պարտադիր հանրային քննարկումներ (լուումներ) և օրենսդրության նախագծի կամ այլ նորմատիվ իրավական ակտերի վերաբերյալ ոչ պարտադիր քննարկումներ անցկացնելու մասին դրույթներ:

Այլ նորմատիվ իրավական ակտերի նախագծերի վերաբերյալ քննարկում կարող է նախաձեռնել օրինագիծ մշակողը կամ ակտն ընդունող մարմինը:

ՀՀ կառավարության 2018թ. հոկտեմբերի 10-ի «Հանրային քննարկումների կազմակերպման և անցկացման կարգը սահմանելու մասին» թիվ 1146-Ն որոշմամբ կարգավորվում է հանրային քննարկումների (լուումների) գործընթացն ու ընթացակարգը: Մասնավորապես, վերը նշված կանոնակարգերի համաձայն, նախագծի կազմման համար պատասխանատու հաստատությունները կազմակերպում են փաստաթղթերի նախագծերի վերաբերյալ հանրային խորհրդակցություններ (լուումներ), որոնց նպատակն է տեղեկացնել ֆիզիկական և իրավաբանական անձանց նորմատիվ իրավական ակտի նախագծի մասին, լսել և հաշվի առնել նրանց կարծիքները:

ՄԻՋԳԵՐԱՏԵՍՉԱԿԱՆ ՀԱՄԱԳՈՐԾԱԿՑՈՒԹՅԱՆ ՄԵԽԱՆԻԶՄԻ ԿԱՄ ՄԱՐՄՆԻ ՍՏԵՂԾՈՒՄ



ԱՐՁԱՆԱԳՐՎԱԾ ՏԵՂԵԿՈՒԹՅՈՒՆ՝

ՀՀ կառավարության 2018թ. հունիսի 8-ի «Հայաստանի Հանրապետության կառավարության աշխատակարգը հաստատելու մասին» թիվ 667-Ն որոշումը ներառում է տարբեր հանձնաժողովների, այդ թվում՝ Նախարարական հանձնաժողովի ստեղծման վերաբերյալ դրույթ, որը թույլ է տալիս առավել արդյունավետ համակարգել կառավարության կողմից որոշումների կայացման գործընթացը:

Հայաստանի Հանրապետության վարչապետի 2018թ. դեկտեմբերի 18-ի թիվ 1654-Ա որոշմամբ ստեղծվել է աշխատանքային խումբ՝ Էներգետիկայի ոլորտում ներդրումային ծրագրերի ուսումնասիրության նպատակով: Նախատեսվում է նաև, որ խումբը կներկայացնի այդպիսի ծրագրերի իրականացմանը խոչընդոտող գործոնների վերացմանն ուղղված առաջարկություններ (այդ թվում օրենսդրական դաշտի կատարելագործման, գոյություն ունեցող նորմատիվային-տեխնիկական փաստաթղթերը միջազգային չափանիշներին համապատասխանեցնելու վերաբերյալ):

«Հանրային ծառայությունները կարգավորող մարմնի մասին» 2003թ. դեկտեմբերի 25-ին ընդունված թիվ ՀՕ-18-Ն օրենքի 13-րդ հոդվածը վերաբերվում է պետական մարմինների հետ համագործակցությանը, մասնավորապես՝ ա) Հանձնաժողովն իրավունք ունի դիմել պետական մարմիններ՝ իր իրավասությունների շրջանակով պայմանավորված տեղեկություններ ստանալու համար, և բ) Հանձնաժողովն իր իրավասությունների շրջանակում մասնակցում է տնտեսական և ֆինանսական ծրագրերի մշակմանը, դրանց վերաբերյալ ներկայացնում առաջարկություններ:

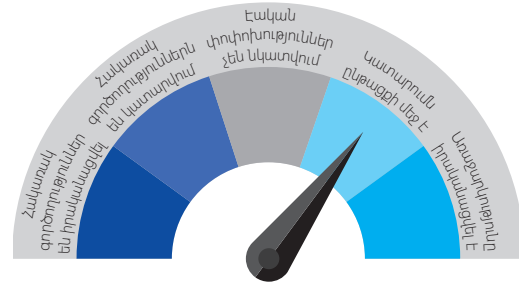
2019թ. դեկտեմբերի 26-ին ՀՀ կառավարությունը հավանություն է տվել «Մասդար Արմենիա» ներդրումային ծրագրին և սահմանել է նախապայման ծրագրի իրականացման համար, այն է՝ 400 Մվտ գումարային հզորությամբ ֆոտովոլտային կայանների տեղադրում:

2018թ. նոյեմբերի 21-ին ՀԾԿՀ-ն ընդունեց «ՀՀ հանրային ծառայությունները կարգավորող հանձնաժողովի 2013թ. նոյեմբերի 1-ի N 374-Ն որոշման մեջ փոփոխություն կատարելու և 2013թ. հոկտեմբերի 2-ի N 339-Ն որոշումն ուժը կորցրած ճանաչելու մասին» որոշումը: Սույն որոշման դրույթների թվում են նաև Էներգետիկ ոլորտում լիցենզավորման նոր կարգի հաստատումը: Տարածքային կառավարման և ենթակառուցվածքների նախարարության առաջարկով, ինչպես նաև լիցենզավորման կարգի 35 և 36 կետերի համաձայն ՀԾԿՀ-ն սահմանել է 200 Մվտ առավելագույն հզորություն Էլեկտրական Էներգիայի արտադրության գործունեության նպատակով՝ մինչև 5 Մվտ տեղակայվող հզորությամբ արևային Էլեկտրակայաններին 2018թ. նոյեմբերի 2-ից մինչև 2020թ. դեկտեմբերի 31-ն ընկած ժամանակահատվածում տրված լիցենզիայի համար: Վերը նշված լիցենզիան չի տրամադրվում և առաքման սակագին չի սահմանվում, եթե լիցենզիայի տրամադրման արդյունքում արևային Էլեկտրակայանների գումարային հզորությունը գերազանցում է լիցենզավորման կարգի 35 և 36 կետերում նշված գումարային սահմանաչափերը:

Վերը նշված որոշման համաձայն, համապատասխանաբար 30 Մվտ-ը և 5 Մվտ-ը գերազանցող հզորությամբ հողմային և արևային Էլեկտրակայաններում Էլեկտրական Էներգիայի արտադրության լիցենզիաներ տրամադրվում են պետություն-մասնավոր գործընկերության սկզբունքով:

ՀԾԿՀ այլ որոշումները, որոնք կարող են Էական համարվել ներդրումներ ներգրավելու համար, ներառում են Էլեկտրական Էներգիայի առքուվաճառքի պայմանագրի օրինակելի ձևը սահմանելու մասին որոշումը, ինչը կանոնակարգը ներդրողների համար դարձնում է հստակ և կանխատեսելի:

ՆԵՐՂՐՈՒՄՆԵՐ ՆԵՐԳՐԱԿԵԼՈՒ ՆՊԱՏԱԿՈՎ ՈԼՈՐՏԻՆ ԱՌՆՉՎՈՂ ԱՐՏՈՆՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՏՐԱՄԱՂՈՒՄ



ԱՐՁԱՆԱԳՐՎԱԾ ՏԵՂԵԿՈՒԹՅՈՒՆ՝

2019թ. մայիսի 29-ի թիվ 159-Ն որոշմամբ ՀԾԿՀ-ն սահմանել է մինչև 1 ՄՎտ հզորությամբ և 2018թ. նոյեմբերի 2-ից հետո լիցենզավորված արևային էլեկտրակայանների կողմից 01.07.2019 և 01.07.2020 միջև ընկած ժամանակահատվածում արտադրվող էլեկտրաէներգիայի առաքման նոր սակագին (24,233 դրամ/ կՎտժ՝ առանց ԱԱՀ): Մինչև 1 ՄՎտ (ներառյալ) հզորությամբ և մինչև 2018թ. նոյեմբերի 2-ը լիցենզավորված արևային էլեկտրակայաններից առաքվող էլեկտրաէներգիայի սակագինը կազմում է 43,585 դրամ/ 1 կՎտժ (առանց ԱԱՀ):

ՀԾԿՀ-ն հաստատել է վերականգնվող էներգետիկ ռեսուրսների օգտագործմամբ էլեկտրական էներգիա արտադրող կայաններից առաքվող էլեկտրաէներգիայի սակագինը սահմանելու կարգը (ՀԾԿՀ 2018թ. հոկտեմբերի 24-ի թիվ 396-Ն որոշում): Այս որոշման ընդունման արդյունքում արևային էլեկտրակայանների և հողմակայանների արտադրած էլեկտրաէներգիայի սակագների սահմանումը դարձել է թափանցիկ:

2018թ. ապրիլի 12-ին ՀՀ կառավարությունն ընդունեց «Նոր կառուցվող բնակելի բազմաբնակարան շենքերում, ինչպես նաև պետական միջոցների հաշվին կառուցվող (վերակառուցվող, նորոգվող) օբյեկտներում էներգախնայողության և էներգաարդյունավետության տեխնիկական կանոնակարգը սահմանելու մասին» թիվ 426-Ն որոշումը: 2019թ. հոկտեմբերի 24-ից ուժի մեջ մտած այս կանոնակարգը զգալի ազդեցություն կունենա բնակելի շենքերում էներգախնայողության ոլորտի վրա և շինարարական ընկերություններն ու կառուցապատողները պետք է մեծացնեն տվյալ ոլորտում կատարվող ներդրումների ծավալը:

Նվազեցվել է արևային վահանակների ներկրվող հավաքման մասերի մաքսատուրքը:

2018թ. փետրվարի 7-ին ընդունված «Էներգետիկայի մասին ՀՀ օրենքում փոփոխություններ և լրացումներ կատարելու մասին» թիվ ՀՕ-100-Ն օրենքով (որը ուժի մեջ է մտել 2018թ. հուլիսի 1-ից) նախատեսվում է էլեկտրական էներգիայի մեծածախ շուկան դարձնել մրցակցային: Սա նախատեսում է էլեկտրաէներգետիկական մեծածախ շուկայի չկարգավորվող հատվածում մրցակցային մեխանիզմների ներդրում, նոր մասնակիցներին (առքուվաճառքով զբաղվողներ և մատակարարներ)՝ առանց որևէ խոչընդոտի մեծածախ շուկա մտնելու հնարավորություն, բաշխման և մատակարարման գործունեության առանձնացում, ինչպես նաև ներմուծման արտոնագրային ռեժիմի չեղարկման արդյունքում հարևան երկրներից ավելի էժան էլեկտրաէներգիա ներկրելու հնարավորություն: ՀԾԿՀ-ն պետական գերատեսչությունների հետ համատեղ մշակել է էլեկտրական էներգիայի մեծածախ շուկայի նոր մոդելը, որտեղ ներդրվել են նորմատիվային նոր գործիքներ՝ 1) սպառողների իրավունքների պաշտպանության, 2) արտադրողների և սպառողների միջև պատասխանատվության արդարացի բաշխման համար, ինչպես նաև այլ հիմնական սկզբունքներ:

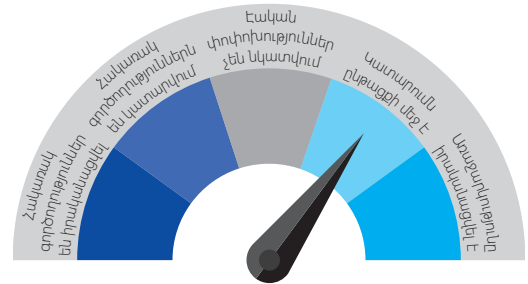
2019թ. դեկտեմբերի 25-ին ՀԾԿՀ-ն ընդունեց «Էլեկտրաէներգետիկական մեծածախ շուկայի առևտրային կանոնները հաստատելու մասին» թիվ 516-Ն որոշումը, որն ուժի մեջ կմտնի 2021թ. փետրվարի 1-ին: Սույն որոշմամբ անվավեր են ճանաչվել նախկին, ժամանակավոր կանոնները: Որոշումը թույլ է տալիս պարզեցնել էլեկտրական էներգիայի շուկայի կանոնները՝ շուկան դարձնելով առավել թափանցիկ: Արդյունքում, 2021թ. -ին ՀԾԿՀ-ն ձեռնամուխ կլինի պայմանագրերի նոր օրինակելի ձևերի, էլեկտրա էներգետիկ համակարգի և բաշխման ցանցի վերաբերյալ օրենքների մշակմանը և կկատարի այլ փոփոխություններ գործող կանոնակարգերում, որոնց անհրաժեշտությունը կբխի են շուկայի նոր մոդելից:

ԷՆՈԳ-ի 2017 հրատարակում

ԱՌԱՋԱՐԿՎՈՂ ԲԱՐԵԼԱՎՄԱՆ ՈՒՈՐՏ 1

ԿԱՏԱՐՄԱՆ ԿԱՐԳԱՎԻՃԱԿԸ

ԲԱՐԵՓՈԽՈՒՄՆԵՐԻ ԳՈՐԾԸՆԹԱՅՈՒՄ ԳՏՎՈՂ ՕՐԵՆՔՆԵՐԻ ՊԱՏԵԱԾ ԿԱՏԱՐՈՒՄ

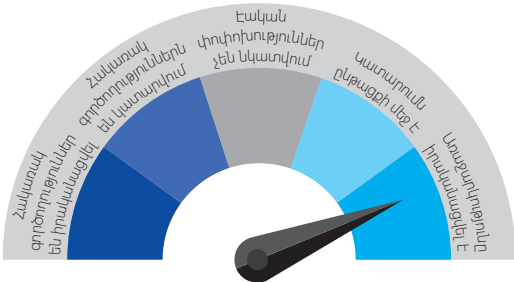
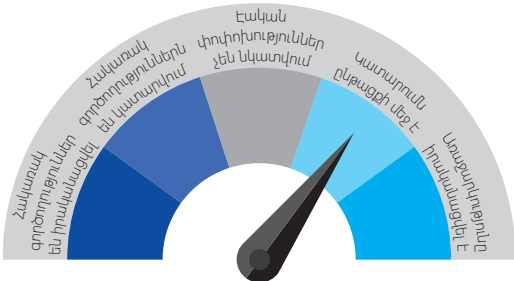
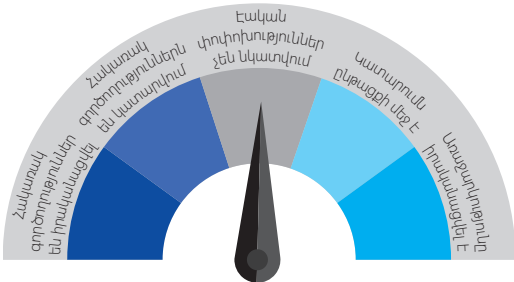
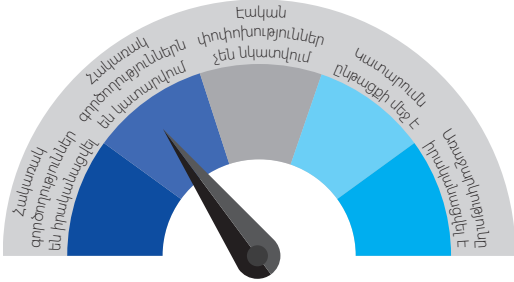
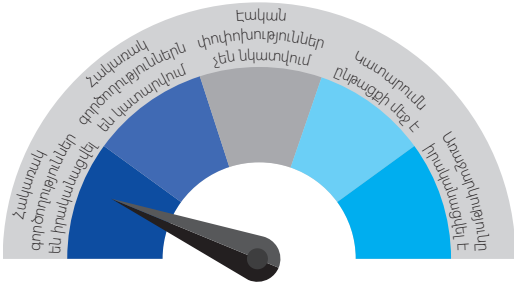


ԱՐՁԱՆԱԳՐՎԱԾ ՏԵՂԵԿՈՒԹՅՈՒՆ՝

2017թ. մայիսի 17-ին ՀԾԿՀ-ն ընդունել է թիվ 161-Ն որոշումը՝ Հայաստանի Հանրապետության ԷլեկտրաԷներգետիկական համակարգի ցանցային կանոնները, ՀՀ ԷլեկտրաԷներգետիկական համակարգի հուսալիության և անվտանգության ժամանակավոր ցուցանիշները հաստատելու, ՀՀ ՀԾԿՀ-ի մի շարք որոշումներում փոփոխություններ ու լրացումներ կատարելու և մի շարք որոշումներ ուժը կորցրած ճանաչելու մասին (այսուհետ՝ Ցանցային կանոններ): Սույն որոշումն ուղղված է երկրի Էլեկտրական ցանցերի հուսալիության ու անվտանգության արդիականացմանն ու բարձրացմանը, ինչպես նաև երկարաժամկետ պլանավորման գործընթացի կատարելագործմանը:

2018թ. դեկտեմբերի 12-ին ՀՀ ՀԾԿՀ-ն ընդունել է «Բաշխման ցանցին կառուցվող (վերակառուցվող) կայանի միացման, կարգաբերման-գործարկման աշխատանքների ընթացքում Էլեկտրական Էներգիայի առաքման և ԷլեկտրաԷներգիայի առքուվաճառքի (օրենքով գնման երաշխիք ունեցող մինչև 30 ՄՎտ հզորությամբ տեղակայված կայանում Էլեկտրական Էներգիա արտադրող-բաշխող (երաշխավորված մատակարար)) պայմանագրի օրինակելի ձևը հաստատելու մասին» թիվ 456-Ն որոշումը:

Աղյուսակ 4. Բարելավման նպատակով՝ յուրաքանչյուր ոլորտի մասով առաջարկությունների կատարման կարգավիճակի բացատրական աղյուսակ

ԻՐԱԿԱՆԱՑՄԱՆ ԿԱՐԳԱՎԻՃԱԿ	ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆ	ԳՐԱՖԻԿԱԿԱՆ ՊԱՏԿԵՐ
Առաջարկությունը իրականացվել է	Այս կարգավիճակը ցույց է տալիս Նշված առաջարկությունների ամբողջական կատարումը: Սա նշանակում է, որ առաջարկությունների կատարումը նպաստել է ակնկալվող արդյունքների հասնելու և ընդհանուր առմամբ բարելավել է վիճակը տվյալ ոլորտում:	
Կատարումն ընթացքի մեջ է	Այս կարգավիճակը ցույց է տալիս, որ կամ որոշակի առաջարկությունների առանձին տարրեր են ամբողջությամբ կատարվել կառավարության կողմից, կամ ներկայումս տեղի են ունենում առարկությունների ամբողջական կատարմանն ուղղված գործողություններ:	
Էական փոփոխություններ չեն նկատվում	Որևէ առաջարկության կատարմանն ուղղված որոշակի ոչ մի գործողություն չի իրականացվել, և ամկա իրավիճակը նույնն է կամ շատ նման է հրապարակման պահին եղած իրավիճակին:	
Հակառակ գործողություններն են կատարվում	Կառավարությունը նախաձեռնել և/կամ արդեն իրականացրել է գործողությունների առանձին տարրեր, որոնք, ինչպես ենթադրվում է, այլ ազդեցություն կունենան և կարող են արդյունքների հանգեցնել՝ ի հակառակ որոշակի առաջարկության:	
Հակառակ գործողություններ են իրականացվել	Այս կարգավիճակը ցույց է տալիս գործողությունների ամբողջական իրականացում, որն ամբողջովին հակառակ ազդեցության է հանգեցրել՝ որոշակի առաջարկության համեմատ:	

Վերլուծության մեթոդաբանությունը

Սույն վերլուծության նպատակն է հետևել 2017թ. ԷՆՌԳ-ի Հայաստանի ընդլայնված բնութագրում և 2018թ. ԷՆՌԳ-ի տիպական զեկույցում Հայաստանի վերաբերյալ բնութագրում ներկայացված առաջարկությունների կատարմանը: Այն հիմնված է Հայաստանի Էներգետիկ ոլորտին և ներդրումների միջավայրին վերաբերող նորմատիվաիրավական բազայի ուսումնասիրության, ինչպես նաև համապատասխան հետազոտության արդյունքների հիման վրա: Այս նպատակով կազմվել է համապատասխան հարցաշար և 55 շահագրգիռ կողմերի առաջարկվել է լրացնել այն: Ստացվել է լրացված 9 հարցաթերթիկ և անցկացվել է հեռախոսային 2 հարցազրույց Էներգետիկ ոլորտի ընկերությունների հետ: 3 հարցաթերթիկ լրացվել է ոլորտին ամենօրյա նախարարությունների կողմից, 1 հարցաթերթիկ՝ կարգավորող անկախ մարմնի կողմից և մեկական հարցաթերթիկ՝ միջազգային կազմակերպության, տեղական ՀԿ-ի, Էներգետիկ ոլորտում մասնագիտացած խորհրդատվական ընկերության, անդրազգային գազամատակարարող ընկերության տեղական մասնաճյուղի և իրավաբանական ընկերության կողմից:

ԷՆՌԳ-ի 2017 և 2018 թվականների հրատարակումներում նշված առաջարկների կատարման վերլուծության մեթոդաբանությունը մշակվել է Էներգետիկ խարտիայի քարտուղարության ներդրումների բաժնի կողմից և հիմնված է զեկույցի հեղինակների միջև ներքին քննարկումների արդյունքների վրա: Այս մեթոդաբանության հիմնական նպատակն է գնահատել յուրաքանչյուր հանձնարարականի / առաջարկվող բարելավման ոլորտի հետ կապված ցուցումների կատարման գործում կառավարությունների արձանագրած առաջընթացը: Ոլորտի բարելավման յուրաքանչյուր առաջարկի իրականացման առաջընթացը գնահատվել է վերահսկիչ 5 ցուցանիշների համաձայն: Այս ցուցանիշները ներկայացնում են կատարման ներկայիս կարգավիճակը: Բարելավման յուրաքանչյուր ոլորտի համար եզրակացության հիմք հանդիսացող արդյունքները ստացվել են գրասենյակային պայմաններում ուսումնասիրություններից, ինչպես նաև շահագրգիռ կողմերից տրամադրած տվյալներից: Սահմանվել են կատարման հետևյալ 5 կարգավիճակները.

ԱՌԱՋԱՐԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԻՐԱԿԱՆԱՑՄԱՆ ՎԵՐԼՈՒԾՈՒԹՅՈՒՆ



Աղյուսակ 2. Հայաստանի էներգետիկ ոլորտում ներդրումների 3 տեսակ ռիսկերի գնահատում

ՌԻՍԿԱՅԻՆ ՈԼՈՐՏ	2018	2019
Անկանխատեսելի քաղաքականություն և նորմատիվային բազայի փոփոխություն	29	29
Օտարերկրյա և հայրենական ներդրողների միջև խտրականություն	22	22
Պետական պարտավորությունների խախտում	18	18

Աղբյուր՝ ԷՆՈԳ 2018, ԷՆՈԳ 2019

Աղյուսակ 3. Հայաստանի կատարողականը ԷՆՈԳ ցուցանիշների համեմատ

ՑՈՒՑԱՆԻՇՆԵՐ	2018	2019
ՑՈՒՑԱՆԻՇ 1. ԶԱՂԱՔԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ՆՈՐՄԱՏԻՎԱՅԻՆ ԲԱԶԱՅԻ ՓՈՓՈԽՈՒԹՅԱՆ ԿԱՆԽԱՏԵՍՈՒՄ	62	63
Ենթացուցանիշ 1.1. Տեսլականի և քաղաքականությունների փոխանցում	82	82
Ենթացուցանիշ 1.2. Քաղաքականության նպատակների և պարտավորությունների կայունություն	41	44
ՑՈՒՑԱՆԻՇ 2. ՈՐՈՇՈՒՄՆԵՐԻ ԿԱՅԱՑՄԱՆ ԳՈՐԾԸՆԹԱՑՆԵՐԻ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒՄ	70	70
Ենթացուցանիշ 2.1. Ինստիտուցիոնալ կառավարում	56	56
Ենթացուցանիշ 2.2. Թափանցիկություն	83	83
ՑՈՒՑԱՆԻՇ 3. ՆՈՐՄԱՏԻՎԱԿԱՆԱԿԱՆ ԲԱԶԱ ԵՎ ՆԵՐԴՐՈՒՄԱՅԻՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ	81	81
Ենթացուցանիշ 3.1. Նորմատիվային բազայի արդյունավետություն	72	72
Ենթացուցանիշ 3.2. ՕՈւՆ-ի հետ կապված սահմանփակումներ	90	90
ՑՈՒՑԱՆԻՇ 4. ՕՐԵՆՔԻ ԳԵՐԱԿԱՅՈՒԹՅՈՒՆ	82	82
Ենթացուցանիշ 4.1. Ներդրող-պետություն վեճերի կառավարում և կարգավորում	80	80
Ենթացուցանիշ 4.2. Սեփականության իրավունքը հարգելը	83	83

Աղբյուր՝ ԷՆՈԳ 2018, ԷՆՈԳ 2019

Էներգետիկ ոլորտում ներդրումային միջավայրը բարելավելու և ռիսկերը սկզբեցնելու վերաբերյալ ԷՆՌԳ-ի առաջարկությունները

«ԵՄ-ն հանուն Էներգետիկայի կառավարման» ծրագրի շրջանակներում 2017 թ.-ին Էներգետիկ խարտիայի քարտուղարությունը կազմել էր ԷՆՌԳ-ի՝ Հայաստանի ընդլայնված բնութագիրը:

Պարզվել է, որ օտարերկրյա և հայրենական ներդրողների միջև խտրականության ռիսկը համեմատաբար ցածր է: Երկրի կատարողականի (ընդհանուր միավորը գնահատվել է 87,2) գնահատումը ներկայացված է ստորև բերված աղյուսակում:

**Աղյուսակ 1. 2017թ. ԷՆՌԳ-ի՝ Հայաստանի վերաբերյալ ընդլայնված բնութագրում
նշված չորս հիմնական ցուցանիշների գնահատում**

Հիմնական Ցուցանիշ 1. Էներգետիկ ոլորտի վերաբերող քաղաքականության առաջնահերթ խնդիրների և հստակ նպատակների առկայություն		Հիմնական Ցուցանիշ 2. Քաղաքականության սեպարատ գործընթացների կառավարում		Հիմնական Ցուցանիշ 3. Շուկայի գործողություններ, սակավոր չափերի կառավարում և կառավարողների վերաբերողություններ		Հիմնական Ցուցանիշ 4. Օրենքի գերազանցություն	
ԵնթաՑուցանիշներ	Միավոր	ԵնթաՑուցանիշներ	Միավոր	ԵնթաՑուցանիշներ	Միավոր	ԵնթաՑուցանիշներ	Միավոր
Էներգետիկ ոլորտի վերաբերող քաղաքականության առաջնահերթ խնդիրների և հստակ նպատակների առկայություն	-	Ինստիտուցիոնալ կառավարում	87.2	Նորմատիվային բազայի արդյունավետություն	100	Պայմանագրերի կատարման ապահովում, ներքին վեճերի կարգավորում և ՆԴԿԿ ¹	79.4
Նպատակների կայունություն	80.5	Թափանցիկություն	74.3	ՕՈՒՆ-ի հետ կապված սահմանափակումներ	85.7	Սեփականության իրավունքը հարգելը	100
Նպատակներն իրականացնելու հարցում վստահություն	90.2						
ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԳՆԱՀԱՏՈՒՄ	85.4	ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԳՆԱՀԱՏՈՒՄ	80.7	ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԳՆԱՀԱՏՈՒՄ	92.9	ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԳՆԱՀԱՏՈՒՄ	89.7

Աղբյուրը՝ 2017թ. ԷՆՌԳ-ի՝ Հայաստանի վերաբերյալ ընդլայնված բնութագիր

2018թ. և հետագա հրատարակումներում փոքր-ինչ փոփոխվել է ԷՆՌԳ հաշվետվության մեթոդաբանությունը, իսկ որոշ ցուցանիշներ փոփոխվել կամ թարմացվել են: Այս առումով 2017թ. և հաջորդ հրատարակումների համար նախատեսված միավորները համադրելի չեն:

ԷՆՌԳ-ի 2018 և 2019թթ. հրատարակումներում ռիսկերի մակարդակը բոլոր 3 ոլորտների դեպքում մնացել է համեմատաբար ցածր:

Միաժամանակ, ցուցանիշների ընդհանուր միավորները Հայաստանի դեպքում 2018 և 2019թթ. արձանագրել են մի փոքր աճ:

1 Ներդրող-պետություն վեճի կարգավորում

Հանրային ծառայությունները կարգավորող հանձնաժողովը (ՀԾԿՀ) հաստատում է սակագների սահմանման և վերանայման կարգը: Համաձայն օրենսդրության, ՀԾԿՀ-ն կարող է սահմանել սակագնի որոշակի դրամական արժեք կամ սակագնի հաշվարկման հստակ բանաձև՝ ելնելով «Էներգետիկայի մասին» ՀՀ կարգավորվող պարամետրերից: «Էներգետիկայի մասին» ՀՀ օրենքի համաձայն սակագինը պետք է ներառի

Շահագործման և սպասարկման հիմնավորված ծախսեր

Վարկերի սպասարկման ծախսեր

Բնապահպանական նորմերի պահպանմանն ուղղված ծախսեր

Էներգատեղակայանքների կոնսերվացման և պահպանման ծախսեր

Օգտագործված միջուկային վառելիքի անվտանգ պահպանման ծախսեր և ատոմակայանը շահագործումից հանելու հիմնադրամին անհրաժեշտ հատկացումների ապահովում

Տեխնիկական և առևտրային կորուստներ

Օրենսդրությամբ նախատեսված այլ հիմնավորված ծախսեր

Սակագինը պետք է նաև օպերատորին ողջամիտ շահույթ ստանալու հնարավորություն ապահովի: Յուրաքանչյուր վեց ամիսը մեկ ՀԾԿՀ-ն կամ լիցենզառուն կարող են սակագնի վերանայման հայտ ներկայացնել: Հայտը ներկայացնելուց հետո սակագինը պետք է վերանայվի 90 օրվա ընթացքում: ՀԾԿՀ-ն իրավասու է սահմանել երկարաժամկետ սակագին՝ ավելի քան վեց ամիս ժամկետով, եթե դա անհրաժեշտ համարվի ներդրումային անվտանգության համար: Սակագինը սահմանելուց հետո լիցենզառուները չեն կարող բողոքարկել սակագնի մեծությունը: Սահմանված սակագինը փոխելու միակ միջոցը ՀԾԿՀ-ի սակագնային մեթոդաբանության դեմ խնդրագրի ներկայացումն է:

Հայաստանն ունի արևային Էներգիայի զգալի ներուժ: Մեկ քառակուսի մետր հորիզոնական մակերևույթի վրա արևային Էներգիայի հոսքի տարեկան միջին արժեքը կազմում է մոտավորապես 1720 կՎտժ (Եվրոպայում միջինը 1000 կՎտժ է): Երկրի տարածքի մեկ քառորդն ունի տարեկան 1850 կՎտժ/մ² հզորությամբ արևային Էներգիայի պաշարներ:

ՀՀ տարածքային կառավարման և ենթակառուցվածքների նախարարությունը նախատեսում է կառուցել արդյունաբերական մասշտաբի՝ 110 ՄՎտ հզորությամբ արևային կայաններ: ՀՀ Կառավարությունը քայլեր է ձեռնարկել զարգացնելու երկրի երկրաչերմային ռեսուրսները:

Հայաստանն ունի ապացուցված փորձ ֆոտովոլտային (ՖՎ) տեխնոլոգիաների ոլորտում և ՖՎ ողջ շղթան տեղական ուժերով զարգացնելու զգալի հնարավորություններ:

ՀՀ Կառավարությունը նախատեսում է կառուցել նոր ատոմային էլեկտրակայան և փոքր մոդուլային ռեակտորների նկատմամբ հետաքրքրություն է ցուցաբերել:

Ներդրումային միջավայր

Համաշխարհային ներդրումների մասին ՄԱԿ-ի Առևտրի և զարգացման խորհրդաժողովի (ՄԱԱՀԽ) 2019թ. զեկույցի համաձայն, 2018թ. Հայաստանում օտարերկրյա ուղղակի ներդրումների (ՕՌԻ-Ն) ներհոսքի ծավալներն ավելացել են, հասնելով 254 մլն ԱՄՆ դոլար, ինչը 2017 թվականի համեմատ (250 մլն ԱՄՆ դոլար) փոքր-ինչ աճել է : Ռուսաստանը, Հունաստանը, Կիպրոսը և Գերմանիան Հայաստանում չորս խոշոր ներդրողներն են, թեև զգալի ներդրումներ են կատարվում նաև հայկական սփյուռքի (մոտավորապես 6 միլիոն մարդ) ներկայացուցիչների կողմից: Օտարերկրյա ուղղակի ներդրումների հիմնական ոլորտներն են Էներգետիկան, հեռահաղորդակցությունը, մետալուրգիան, հյուրանոցային ծառայություններն ու օդային փոխադրումները: Կուտակված օտարերկրյա ուղղակի ներդրումները 2018 թ.-ին գնահատվել են 5,5 մլրդ ԱՄՆ դոլար (ՄԱԱՀԽ):

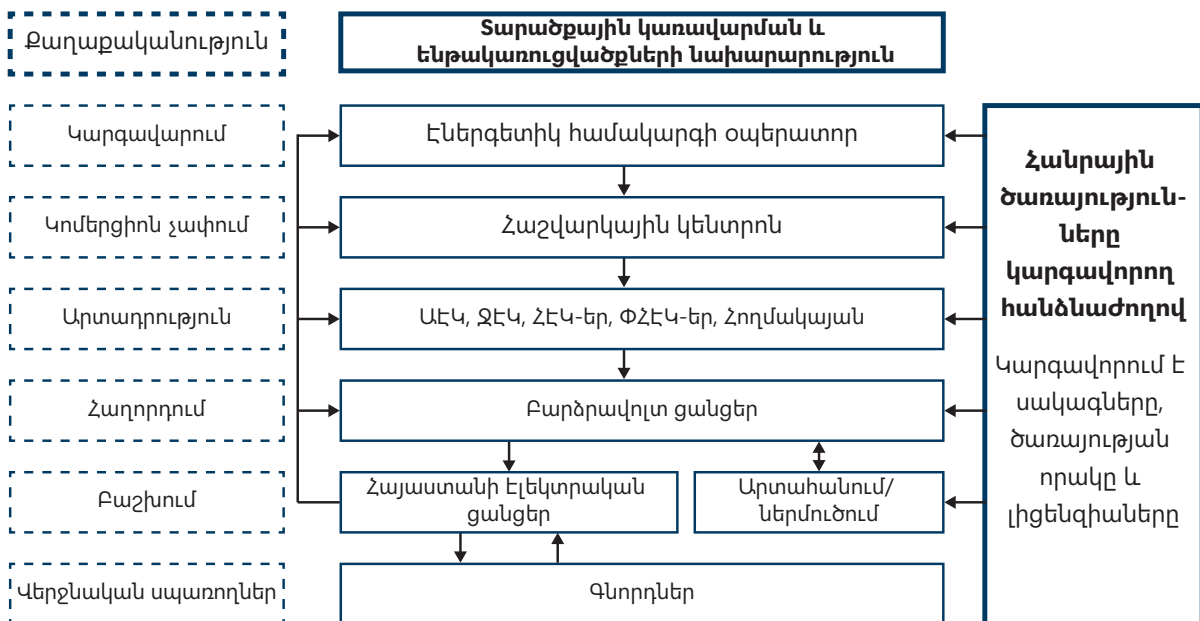
Ներդրումների ներգրավման միջոցառումների թվում է բարձր տեխնոլոգիաների ճյուղի համար ազատ տնտեսական գոտիների ստեղծումը, ինչը ընկերություններին ապահովում է արտոնյալ պայմաններ շահութահարկի, ԱԱՀ-ի, գույքահարկի և մաքսատուրքի մասով:

իրավիճակը բարդացնում է նաև այն փաստը, որ զարգացած երկրների համեմատ Հայաստանն ունի Էներգետիկ արդյունավետության շատ ցածր մակարդակ: Այդ իսկ պատճառով կառավարությունն ընդունել է մի շարք օրենքներ, որոնք ուղղված են ներքին, հատկապես վերականգնվող, Էներգետիկ ռեսուրսների զարգացմանը և Էներգահսնայողության միջոցառումների համատարած իրականացմանը:

Հայաստանում ԷլեկտրաԷներգիան արտադրվում է մեկ ատոմային Էլեկտրակայանի, մի քանի խոշոր հիդրոԷլեկտրակայանների, ջերմաԷլեկտրակայանների և Էներգիայի վերականգնվող աղբյուրների վրա հիմնված արտադրական հզորությունների միջոցով: 2015 թ.-ին երկրի բաշխիչ ցանցերը և մանրածախ ընկերությունը՝ «Հայաստանի Էլեկտրական ցանցեր» ՓԲԸ-ն, որն այն ժամանակ պատկանում էր «Իստեր ՌԱՕ»-ին, վաճառվեց «Տաշիր» ընկերությունների խմբին: Վերջինս հայտարարել էր, որ միջազգային ֆինանսական հաստատությունների հետ համագործակցության արդյունքում առաջիկա մի քանի տարիների ընթացքում ցանցի ենթակառուցվածքների արդիականացման համար կներդնի շուրջ 900 մլն դոլար:

Հայաստանի բարձրավիճակով Էլեկտրացանցերը պետական մենաշնորհ է, որը գործում է որպես փակ բաժնետիրական ընկերություն: Դրա հիմնական նպատակը 220-110 կՎ Էլեկտրական ցանցերի միջոցով ԷլեկտրաԷներգիայի անվտանգ հաղորդման ապահովումն է, այդ թվում՝ սպասարկում, վերակառուցում, վերազինում և նախագծային աշխատանքներ, ինչպես նաև ցանցի ընդլայնումը Էներգետիկ օբյեկտների և բարձրավիճակով Էլեկտրահաղորդման գծերի հաշվին:

Հայաստանի ԷլեկտրաԷներգետիկական շուկայի սխեմա



Որպես անկախ օպերատոր՝ «ԷլեկտրաԷներգետիկական համակարգի օպերատոր» ՓԲԸ-ն ունի Էներգահամակարգի ռազմավարական գործունեության մենաշնորհ: Ընկերությունը պատասխանատու է ԷլեկտրաԷներգետիկական համակարգի կարճաժամկետ պլանավորման, կարգավարական և գործառնական կառավարման համար: Էլեկտրահաղորդման ցանցի և այլ գործառնայինների զարգացման պլանավորումը հիմնված է շուկայական մոտեցման վրա: ԷլեկտրաԷներգիայի շուկայի օպերատորի գործառնայիններն իրականացնում է «Հաշվարկային կենտրոնը», որը պատասխանատու է ԷլեկտրաԷներգիայի մեծածախ շուկայի կազմակերպման, ԷլեկտրաԷներգիայի (հզորության) հաշվառման ավտոմատացված համակարգի վերահսկողության և տեխնիկական սպասարկման, ԷլեկտրաԷներգիայի մեծածախ շուկայի շրջանակներում կնքված պայմանագրերին համապատասխան ԷլեկտրաԷներգիայի առևտրային հաշվառման, ինչպես նաև ԷլեկտրաԷներգիայի արտահանման կամ ներմուծման պայմանագրերի, մեծածախ շուկայի մասնակիցների և ծառայություններ մատուցողների համար փաստաթղթերի պատրաստման և ներկայացման, ինչպես նաև շուկայի կանոններով նախատեսված այլ գործառնայիններ:

Վերջին քաղաքական գարգացումները

2018թ. խորհրդարանական ընտրություններից հետո ձևավորվեց նոր կառավարություն, իսկ 2019թ. փետրվարին խորհրդարանը հավանություն տվեց կառավարության նոր հնգամյա ծրագրին: Կառավարությունը ստանձնել էր լավ կառավարման նոր պարտավորություն, այդ թվում՝ կոռուպցիայի դեմ պայքար, թափանցիկություն և հաշվետվողականություն:

Տնտեսական իրավիճակը

2017 և 2018թթ.-ին գրանցված կայուն տնտեսական աճը (համապատասխանաբար 7,5 և 5,2%) 2019թ.-ին շարունակվեց և հասավ 7,6%:

Արտաքին և ներքին ինֆլյացիոն ճնշումների պարագայում միջին տարեկան գնաճը 2018թ.-ին 2,5%-ից նվազել է մինչև 1,4% 2019թ.-ին, ինչը ցածր է ՀՀ Կենտրոնական բանկի նպատակային միջակայքից (4% +/- 1.5%):

Համաշխարհային բանկի «Doing Business 2020»-ի վարկանիշում Հայաստանը գտնվում է 47-րդ տեղում («Doing Business 2019»-ի համեմատ 6 կետով նվազել է), «Սկսել բիզնես» կատեգորիայում ամենաբարձրը՝ 10-րդ դիրքում (2019թ.-ի համեմատ 2 կետով նվազել է) և ամենացածրը՝ 120-րդ դիրքում, փոքր ներդրողների պաշտպանության կատեգորիայում:

«Թրանսփարենսի հնթերնեյշնլ» կենտրոնի կոռուպցիոն ընկալման համաթվում Հայաստանը զբաղեցնում է 105-րդ հորիզոնականը (Ալժիրի, Բրազիլիայի, Կոտ դ'Իվուարի, Եգիպտոսի, Պերուի, Արևելյան Թիմորի և Չամբիայի հետ միասին):

2019 թ.-ին «Moody's Investors Service» («Moody's») վարկանիշային գործակալությունը բարձրացրել է Հայաստանի կառավարության պարտքի չապահովված պարտավորությունների և պարտքի չապահովված գերակա պարտավորությունների երկարաժամկետ թողարկողի՝ ազգային արժույթով և արտարժույթով վարկանիշը B1 մակարդակից մինչև Ba3:

Էներգետիկ ոլորտը

1990-ական թվականների ծանր ճգնաժամից հետո Հայաստանի Էներգետիկ ոլորտը համեմատաբար կայունացավ: Քաղաքականության, իրավական, նորմատիվային և ինստիտուցիոնալ բարեփոխումները լավ արդյունք տվեցին: Շահագործման արդյունավետության բարձրացումը, ինչպես օրինակ՝ տեխնիկական և ոչ տեխնիկական կորուստների նվազումն ու վճարումների գրեթե 100%-ոց հավաքագրումներն օգնեցին առևտրային տեսանկյունից կենսունակ ծառայություններ մատուցողների ստեղծմանը: Այդուհանդերձ, Էներգամատակարարման, սուբսիդավորման և կառավարման հետ կապված խնդիրները շարունակում են մնալ չլուծված:

Էներգետիկ ոլորտում Հայաստանը երեք գլխավոր խնդրի առաջ է կանգնած՝ (1) երևացող մատակարարման բացերը, (2) Էներգիայի մատակարարման հուսալիության պահպանման անհրաժեշտությունը, և (3) մատչելի սակագների պահպանման անհրաժեշտությունը: Հայաստանն ունի սահմանափակ Էներգետիկ ռեսուրսներ և կարող է բավարարել ներքին ռեսուրսներից Էներգիայի ընդհանուր պահանջարկի շուրջ 35 %:

Հայաստանը չունի հաստատված նավթի կամ բնական գազի պաշարներ, ուստի խիստ կախված է ներկրվող Էներգառեսուրսներից: Այն նավթ և նավթամթերք է ներմուծում Վրաստանից, Իրանից, Ռուսաստանից և Եվրոպայից: Բնական գազը Ռուսաստանից ներկրվում է Վրաստանով (Իրանից սահմանափակ քանակությամբ բնական գազ է ներմուծվում ԷլեկտրաԷներգիայի դիմաց փոխանակման սկզբունքով), իսկ միջուկային վառելիքը ներկրվում է Ռուսաստանից:

ՎԵՐՋԻՆ ՀԱՐԳԱՅՈՒՄՆԵՐԸ ԵՐԿՐՈՒՄ



ԷՆՌԳ-ի մասին

ԷՆՌԳ-ն Էներգետիկ խարտիայի քարտուղարության (ԷԽՔ) կողմից հրապարակված փաստաթուղթ է, որը գնահատում է Էներգետիկ ներդրումների վրա ազդող որոշակի ռիսկերը, որոնք կարող են մեղմվել քաղաքականության, նորմատիվ իրավական դաշտի կարգավորման միջոցով: Այն ուղղված է քաղաքականության բացերի հայտնաբերմանը, ուսուցման հնարավորությունների տրամադրմանը և բարեփոխումների խթանմանը, ինչի արդյունքում երկրների ներդրումային միջավայրերը դառնում են առավել դիմացկուն և նվազեցնում են ներդրող-պետություն վեճերի առաջացման ռիսկը: Հաշվետվության արդյունքները ներկայացված են առանձին երկրների ռիսկերի բնութագրի (պրոֆիլի) տեսքով: Նշված բնութագրերում պարունակվող տեղեկատվությունը ստացվել է երկրների կառավարություններից և Էներգետիկայի ոլորտի հրավիրված փորձագետներից: Յուրաքանչյուր երկրի հիմնական ուժեղ կողմերն ու բարելավման ենթակա ոլորտները նշելուց բացի կրկին մասնակցող երկրների մասին տեղեկությունները ներառում են մեկ տարվա կտրվածքով համեմատության աղյուսակը:

Էներգետիկայի ոլորտում ներդրումային ռիսկերի գնահատման մեթոդաբանությունը մշակվել է 2017թ.-ին և այն հիմք է հանդիսացել ԷՆՌԳ-ի 2018թ. հաշվետվության համար: 2018թ. հաշվետվության մեթոդաբանությունը Էական փոփոխություններ չի պարունակել, թեպետ հաշվի են առնվել 2017թ. հաշվետվության վերաբերյալ ստացված բոլոր դիտողությունները: Արդյունքում կատարվել են մեթոդաբանական բարելավումները, այդ թվում՝ ա) ավելի մեծ թվով երրորդ կողմերի ներգրավում, ինչը թույլ տվեց հետազայում հակազդել ինքնագնահատման ընկալմանը և խուսափել գնահատականների բացառիկ արժեքներից, բ) փաստերի վրա հիմնված միասնական հարցաշար. այս երկու հարցաշարերը միավորվել են մեկ միասնական հարցաթերթիկում՝ ինչպես կառավարության, այնպես էլ երրորդ կողմերի համար և դարձել են փաստերի վրա հիմնված հարցեր, գ) կատեգորիաների պատկերավոր ցուցադրում. ԷՆՌԳ 2018թ. հաշվետվության մեջ կիրառվել է հինգ կատեգորիա, որոնք նշվել են համապատասխան գույներով՝ երկրներն ըստ իրենց կատարողականի ենթացուցանիշների, հիմնական ցուցանիշների և ռիսկի ընդհանուր մակարդակի դասակարգելու համար: Դասակարգումը հետևյալն է՝

ԷՆՌԳ-ն վերլուծում է ռիսկերի երեք ոլորտ.

Քաղաքականության և նորմատիվային բազայի անկանխատեսելի փոփոխություններ

Տեղական և օտարերկրյա ներդրողների միջև խտրականություն

Պետության պարտավորությունների խախտում

Նշված ոլորտներից յուրաքանչյուրի ռիսկի մակարդակը հաշվարկելու համար ընտրվել է չորս ցուցանիշ: Դրանք են՝

Քաղաքականության և նորմատիվային բազայի փոփոխությունների կանխատեսում

Որոշումների կայացման գործընթացների կառավարում

Նորմատիվ իրավական բազա և ներդրումային պայմաններ

Օրենքի գերակայություն (ազգային և միջազգային պարտավորությունների կատարում)

Այս ցուցանիշներից յուրաքանչյուրն ունի երկու ենթացուցանիշ, որոնց գնահատման հիմքում դրված են գործնական հարցերի վավերացված պատասխանները:

ԷՆՌԳ-ի մեթոդաբանության ամբողջական տարբերակը, ներառյալ ցուցանիշների կատարողականի նկարագրությունը, ինչպես նաև ԷՆՌԳ-ի 2018-2020թթ. հարցաշարերը հասանելի է ԷՆՌԳ-ի կայքում <https://eira.energycharter.org>.

ԷՆՌԳ մշտադիտարկման զեկույցի մասին

«ԵՄ-ն հանուն Էներգետիկայի» (ԵՄՀԷ) նախաձեռնության ԷՆՌԳ մշտադիտարկման զեկույցի նպատակն է գնահատել 2017թ.-ին ԵՄՀԷ-ի աջակցությամբ կազմված ԷՆՌԳ-ի՝ Հայաստանի վերաբերյալ ընդլայնված բնութագրում ներկայացված առաջարկությունների կատարման առաջընթացը: Չեկույցը ներառում է կատարված գործողությունների որակական վերլուծություն և առաջարկվող բարելավման ոլորտներում երկրի արձանագրած առաջընթացի գնահատում: Չեկույցը սահմանում է նաև ԷՆՌԳ-ի նախորդ հրատարակումներում նշված՝ երկրների նպատակներին հասնելու համար նախատեսված հետագա քայլերը:

«ԵՄ-ն հանուն Էներգետիկայի» նախաձեռնության մասին

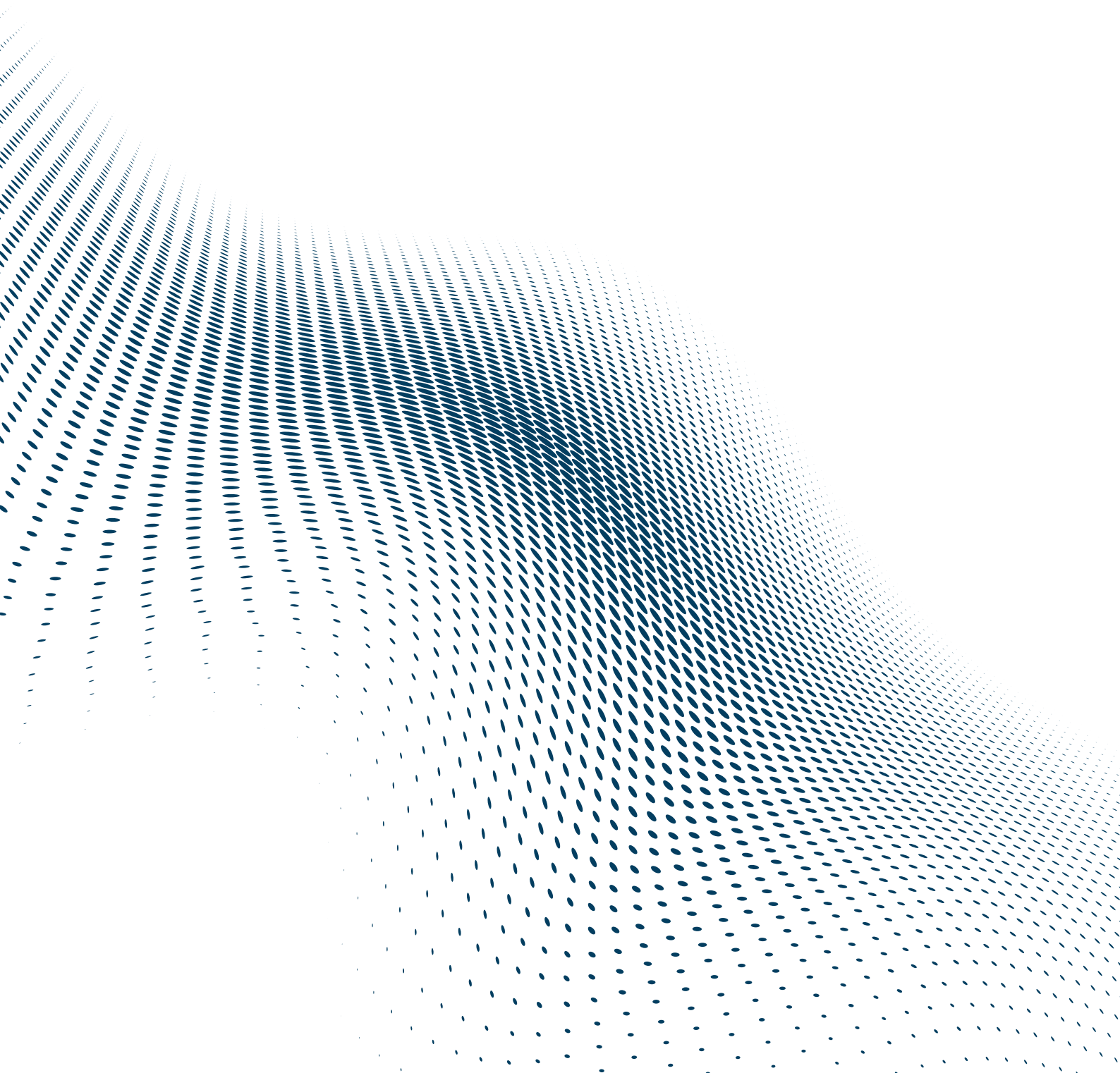
«ԵՄ-ն հանուն Էներգետիկայի» նախաձեռնությունը Արևելյան գործընկերության մասն է: Այս հատուկ նախաձեռնության շրջանակում Եվրոպական Միությունը (ԵՄ) համագործակցում է Արևելյան գործընկերության վեց երկրների (Հայաստան, Ադրբեջան, Բելառուս, Վրաստան, Մոլդովա և Ուկրաինա), ինչպես նաև Կենտրոնական Ասիայի (Ղազախստան, Ղրղզստան, Տաջիկստան, Թուրքմենստան և Ուզբեկստան) հետ՝ նպատակ ունենալով բարելավել Էներգամատակարարումը, Էներգետիկ անվտանգությունն ու էլեկտրաֆիկացումը, ինչպես նաև խթանել Էներգաարդյունավետությունն ու տարածաշրջանում վերականգնվող Էներգետիկ ռեսուրսների օգտագործումը: ԵՄ-ն ֆինանսավորում է Էներգետիկ շուկայի բարեփոխումները և կայուն Էներգետիկայի լուծումները խթանող նախագծեր և ծրագրեր, որոնք կօգնեն գործընկեր երկրներին նվազեցնել Էներգետիկ կախվածությունը, դարձնել դրանք առավել դիմացկուն՝ միաժամանակ նվազեցնելով ածխածնի արտանետման իրենց մասնաբաժինը: Երկարաժամկետ հեռանկարում սա Էներգամատակարարումը դարձնում է առավել մատչելի, հուսալի և թափանցիկ, դրանով իսկ նվազեցնելով Էներգետիկ աղքատությունն ու կրճատելով ձեռնարկությունների և մարդկանց սպառած էլեկտրաէներգիայի դիմաց վճարվող հաշիվները:

Սույն զեկույցը կազմվել է Էներգետիկ խարտիայի քարտուղարության (ԷԽՔ) ներդրումների բաժնի և «ԵՄ-ն հանուն Էներգետիկայի» նախաձեռնության Ծրագրի կառավարման գրասենյակի կողմից:

Չեկույցի պատրաստման գործում իրենց փորձագիտական բարձր մակարդակի և արժեքավոր ավանդի համար ԷԽՔ-ն իր երախտագիտությունն է հայտնում Հայաստանի Հանրապետության պետական մարմիններին, ընկերություններին և կազմակերպություններին, մասնավորապես ՀՀ տարածքային կառավարման և ենթակառուցվածքների նախարարությանը, ՀՀ արդարադատության նախարարությանը, ՀՀ Էկոնոմիկայի նախարարությանը, ՀՀ Հանրային ծառայությունները կարգավորող հանձնաժողովին, ՄԱԶԾ հայաստանյան գրասենյակին, «Գազպրոմ Արմենիա» ՓԲԸ-ին, «Ամերիա» ՓԲԸ-ին, «Ի Էյ Էներջի Ըղվայգորի» ՍՊԸ-ին, «Շտիգեն» ՍՊԸ-ին և «Հաբիթաթ ֆոր հյումենիթի Արմենիա» հիմնադրամին:

«ԵՄ-ն հանուն Էներգետիկայի կառավարման» ծրագրի շրջանակներում Էներգետիկ խարտիայի քարտուղարությունը համագործակցում է Հայաստանի հետ՝ Էներգաարդյունավետության, Էներգետիկ շուկայի բարեփոխման և ներդրումային միջավայրի բարելավման ոլորտներում երկրի իրավական և օրենսդրական դաշտի ամրապնդման նպատակով: Եվրոպական Միությունում և Արևելյան գործընկերության այլ երկրներում արդյունավետ գործող Էներգետիկ քաղաքականության լավագույն փորձը ծառայում է որպես մոդել, որը Հայաստանում կարող է կիրառվել՝ ելնելով երկրի առանձնահատկություններից:

ՆԵՐԱԾՈՒԹՅՈՒՆ



ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

ՆԵՐԱԾՈՒԹՅՈՒՆ	5
ՎԵՐՋԻՆ ՉԱՐԳԱՑՈՒՄՆԵՐԸ ԵՐԿՐՈՒՄ	8
ԱՌԱՋԱՐԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԻՐԱԿԱՆԱՑՄԱՆ ՎԵՐԼՈՒԾՈՒԹՅՈՒՆ	14
ԵԶՐԱԿԱՑՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ	38
ՀԵՏԱԳԱ ԱՌԱՋԱՐԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ	41

ԳԼԽԱՎՈՐ ՔԱՐՏՈՒՂԱՐԻ ՆԵՐԱԾԱԿԱՆ ԽՈՍՔԸ

«ԵՄ-ն հանուն Էներգետիկայի» («EU4Energy») նախաձեռնության շրջանակներում, ինչպես նաև ելնելով Էներգետիկ ոլորտում ներդրումային ռիսկերի գնահատման (ԷՌԳ) սկզբունքներից, Էներգետիկ խարտիայի քարտուղարությունը կազմել է Հայաստանի վերաբերյալ ԵՄՀԷ/ԷՌԳ մշտադիտարկման 2020 թվականի սույն զեկույցը: Այն վերլուծում է ԷՌԳ 2017թ. զեկույցի Հայաստանի մասին ընդլայնված բնութագրում տեղ գտած՝ Հայաստանին ներկայացված առաջարկությունների և ցուցումների կատարման ընթացքը, ինչպես նաև 2018թ. զեկույցում, որը հանդիսանում է մեր հիմնական հրատարակության առաջին հրապարակային թողարկումը, նշված՝ Հայաստանում բարելավման ենթակա ոլորտներին: ԷՌԳ-ի միջոցով մենք կառավարություններին տրամադրում ենք իրենց Էներգետիկ ոլորտներում ներդրումային ռիսկերը վերլուծելու և մեղմացնելու աշխատող և արդյունավետ գործիք:

Գնահատված ոլորտների նկատմամբ ռիսկի ընդհանուր մակարդակը Հայաստանում ցածր է: Վերջին մի քանի տարիներին մենք ականատես եղանք որոշակի առաջընթացի՝ շուկայի պայմանների բարելավմանն ուղղված միջոցառումների իրականացման բնագավառում, ինչպես օրինակ՝ ԷլեկտրաԷներգիայի շուկայի աստիճանական ազատականացումը: Այդուհանդերձ, օրակարգում դեռ կան մի շարք լուրջ ծրագրեր, այդ թվում՝ ներդրումների դյուրացման համապարփակ ծրագրի և Էներգախնայողության և վերականգնվող Էներգետիկայի նոր ազգային ծրագրի մշակումը: Կարծում եմ, որ Հայաստանը կշարունակի հետամուտ լինել օտարերկրյա ներդրումների համար բարենպաստ պայմանների ստեղծմանը և Էներգետիկ ոլորտում ներդրումային ռիսկերի նվազեցմանն ուղղված բարեփոխումներին:

Հուսով եմ, որ Հայաստանի վերաբերյալ ԵՄՀԷ/ ԷՌԳ-ի 2020թ. մշտադիտարկման սույն զեկույցը կծառայի քաղաքականությունը մշակողներին որպես ուղեցույց՝ երկրի Էներգետիկ ոլորտում ներդրումների խթանմանն ուղղված համապատասխան քաղաքականությունների և ռազմավարությունների հետագա կատարելագործման համար:



Դկտ. Ուրբան Ռունսակ

Էներգետիկ խարտիայի քարտուղարության գլխավոր քարտուղար
Բրյուսել, օգոստոս 2020թ.

Պատասխանատվությունից հրաժարման վերաբերյալ հայտարարություն

Սույն զեկույցը պատրաստվել է Եվրոպական Միության աջակցությամբ՝ «ԵՄ-ն հանուն Էներգետիկայի» («EU4Energy») նախաձեռնության շրջանակներում: Չեկույցի բովանդակությունը սույն փաստաթղթի հեղինակ(ներ)ի կամ դրանում այլ ներդրում ունեցող անձանց բացառիկ պատասխանատվության ներքո է և ոչ մի կերպ չի կարող դիտվել որպես Եվրոպական Միության, Էներգետիկ խարտիայի քարտուղարության և Էներգետիկ խարտիայի պայմանագիրը ստորագրող կողմերի, միասին կամ առանձին վերցված, տեսակետները արտացոլող փաստաթուղթ:

Սույն զեկույցում պարունակող տեղեկությունները ստացվել են ենթադրաբար հավաստի աղբյուրներից: Այնուամենայնիվ, Էներգետիկ խարտիայի քարտուղարությունը չի երաշխավորում կամ այլ կերպ ներկայացնում սույն փաստաթղթում հրապարակված որևէ տեղեկատվության ճշգրտությունը կամ ամբողջականությունը: Էներգետիկ խարտիայի քարտուղարությունը պատասխանատվություն չի կրում տեղեկատվության օգտագործման կամ դրանում առկա որևէ սխալի կամ բացթողման հետևանքով պատճառված վնասի կամ կորստի համար: Սույն զեկույցը (1) հրապարակվում է հաշվի առնելով այն, որ Էներգետիկ խարտիայի քարտուղարությունը տրամադրում է տեղեկատվություն, այլ ոչ թե փորձում է մատուցել իրավաբանական կամ այլ մասնագիտական ծառայություն, և (2) որևէ կերպ չպետք է դիտվի որպես աշխատանքային փաստաթուղթ, որը նախատեսված է բիզնես կամ կոմերցիոն նպատակներով որոշումներ կայացնելիս օգտագործելու կամ դրա վրա հիմնվելու համար: Սույն զեկույցի ցանկացած կիրառում սահմանված սահմանափակումների շրջանակից դուրս իրականացվում է բացառապես շահագրգիռ օգտագործողի պատասխանատվությամբ:

Սույն զեկույցի վերարտադրումը կամ պահումը թույլատրվում է բացառապես այն դեպքերում, եթե նշվում է աղբյուրը: Մնացած դեպքում բոլոր իրավունքները պաշտպանված են:

ԷՆԵՐԳԵՏԻԿ ԽԱՐՏԻԱՅԻ ՔԱՐՏՈՒՂԱՐՈՒԹՅԱՆ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒՄ

ISBN 978-905948-220-3 (անգլերեն, printed)

ISBN 978-905948-221-0 (անգլերեն, pdf)

Թողարկման համար՝ D/2020/7850/2

Հեղինակային իրավունք © Էներգետիկ խարտիայի քարտուղարություն, 2020թ.

Բոլոր իրավունքները պաշտպանված են



EU4Energy



EIRA

ENERGY INVESTMENT RISK ASSESSMENT

2020

ԷՆՈՒ ՄՇՏԱԴԻՏԱՐԿՄԱՆ ԶԵԿՈՒՅՑ
ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ



COMMON RULES FOR **GLOBAL ENERGY SECURITY**



Ֆինանսավորվել է Եվրոպական Միության «ԵՄ-ն հանուն Էներգետիկայի»
նախաձեռնության շրջանակներում



EU4Energy



EIRA

ENERGY INVESTMENT RISK ASSESSMENT

2020

ԷՆՈԳ ՄՇՏԱԴԻՏԱՐԿՄԱՆ ԶԵԿՈՒՅՑ
ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ

 *COMMON RULES FOR GLOBAL ENERGY SECURITY*



Ֆինանսավորվել է Եվրոպական Միության «ԵՄ-ն հանուն Էներգետիկայի»
նախաձեռնության շրջանակներում